T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERENSTİTÜSÜ
BİLGİ VE BELGE YÖNETİMİ
ANABİLİM DALI

METAFOR ARAŞTIRMA YÖNTEMİNİN KÜTÜPHANE HİZMETLERİ BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ: GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTE KÜTÜPHANESİ ÖRNEĞİ

Yüksek Lisans Tezi

Hülya AKYÜZ

Ankara - 2019

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERENSTİTÜSÜ
BİLGİ VE BELGE YÖNETİMİ
ANABİLİM DALI

METAFOR ARAŞTIRMA YÖNTEMİNİN KÜTÜPHANE HİZMETLERİ BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ: GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTE KÜTÜPHANESİ ÖRNEĞİ

Yüksek Lisans Tezi

Hülya AKYÜZ

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Sacit ARSLANTEKİN

Ankara - 2019

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BİLGİ VE BELGE YÖNETİMİ
ANABİLİM DALI

METAFOR ARAŞTIRMA YÖNTEMİNİN KÜTÜPHANE HİZMETLERİ BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ: GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTE KÜTÜPHANESİ ÖRNEĞİ

Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Sacit ARSLANTEKİN

Tez Jürisi Üyeleri:

Adı ve Soyadı	İmzası
Prof. Dr. Fatih RUKANCI	.....
Dr. Öğr. Üyesi Mustafa BAYTER	.....
Prof. Dr. Sacit ARSLANTEKİN(Tez Danışmanı)	.....

Tez Sınavı Tarihi: ...../...../ 2019

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

Prof. Dr. Sacit ARSLANTEKİN danışmanlığında hazırladığım "Metafor Araştırma Yönteminin Kütüphane Hizmetleri Bağlamında Değerlendirilmesi: Gaziosmanpaşa Üniversite Kütüphanesi Örneği (Ankara.2019)" adlı yüksek lisans tezimdeki bütün bilgilerin akademik kurallara ve etik davranış ilkelerine uygun olarak toplanıp sunulduğunu, başka kaynaklardan aldığım bilgileri metinde ve kaynakçada eksiksiz olarak gösterdiğimi, çalışma sürecinde bilimsel araştırma ve etik kurallarına uygun olarak davrandığımı ve aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul edeceğimi beyan ederim.

Hülya AKYÜZ

Canım oğlum Faruk Uras'a

ve

Sevgili eşim Murat'a…

ÖNSÖZ

İnsan hayatı için önem arz eden kurumlardan biri de kütüphanelerdir. İster sanal ortamda olsun ister gerçek ortamda bilginin elde edilebileceği ilk adreslerden birisidir. Bu sebeple kütüphanelerin verdiği hizmet, kütüphane hizmetinin ve kütüphane kavramının nasıl algılandığı açısından önemlidir. Diğer önemli olan noktalardan biri de bu algının nasıl ölçülebileceğidir. Alınan geri bildirimler ne kadar objektif ve sağlıklı olursa verilen hizmeti ve hizmet alanların düşüncelerini olumlu etkileme gücü de o kadar yüksek olacaktır.

Bu tez çalışmasında üniversite kütüphanesi hizmetinin ve kütüphane kavramının nasıl algılandığı ölçülmeye çalışılmıştır. Bu süreçte eş zamanlı uygulanan veri toplama araçlarının karşılaştırılmasının yapılması ile nitel yöntemlerin nicel yöntemlerden daha fazla yol gösterici olduğu görülmüştür. Metaforlar yoluyla yapılan açıklamalar sayesinde kütüphaneye karşı mekân algısının devam ettiği gerçeğine ulaşılmıştır. Bunun yanında kütüphanenin unsurları olan personel, koleksiyon, bina, danışma hizmetleri ve ödünç verme hizmetlerinin her birinin kütüphane hizmetinin olumlu algılanmasında ne kadar önem arz ettiği görülmüştür.

Bu tez çalışmasında ulaşılan sonuçların, her türde kütüphane kurumuna, kütüphane yöneticilerine önemli geribildirimler sunacağına inanılmaktadır.

Öncelikle tezimin tüm sürecinde bana yol göstererek hoşgörü ve sabrını üzerimden bir an bile eksik etmeyen, en önemlisi verdiği güvenle ve sağladığı motivasyonla yanımda olan değerli hocam ve tez danışmanım Sayın Prof. Dr. Sacit ARSLANTEKİN'e teşekkür ederim.

Benim gücüme güç katan her zor süreçte olduğu gibi bu tez sürecinde de sevgisiyle anlayışıyla, emeğiyle ve sabrıyla yanımda olan eşime, hiç bir şeyin bilincinde olmayacak kadar küçük olan ama benim için varlığı şükür ve başarma inancı olan oğluma, tez çalışmam için veri toplama sürecine katkıları olan TOGÜ' deki araştırma görevlilerine ve tüm sevdiklerime verdikleri destek, gösterdikleri sabır, hissettirdikleri sevgi ve güven için minnet borçluyum.

Hülya AKYÜZ

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ……ii

İÇİNDEKİLER……..……..iv

TABLOLAR LİSTESİ……..…..vii

ŞEKİL ve GRAFİK LİSTESİ……...…….x

KISALTMALAR…….……xi

1. BÖLÜM: GİRİŞ……..….1

1.1. Araştırmanın Önemi…….….4

1.2.Araştırmanın Amacı……...……5

1.3.Araştırmanın Hipotezi ve Soruları…….7

1.4.Araştırmanın Yöntemi……..….8

1.5.Araştırmanın Kapsamı…….…..9

1.6.Araştırmanın Düzeni…….….9

2. BÖLÜM: ÜNİVERSİTE KÜTÜPHANELERİ…….13

2.1.Üniversite Kütüphanelerinin Görevleri/İşlevleri……..….14

2.2.Üniversite Kütüphanelerinin Unsurları……..……..15

2.2.1. Personel……...……15

2.2.2. Koleksiyon…….16

2.2.3. Bina…….16

2.2.4. Bütçe……...17

2.2.5. Kullanıcı ……18

2.3.Üniversite Kütüphane Hizmetleri……19

2.3.1. Danışma Hizmetleri……19

2.3.2. Ödünç Verme Hizmetleri……..…….22

2.4.Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Merkez Kütüphanesi……24

3. BÖLÜM: METAFOR……28

3.1.Metafor Kavramı……..28

3.2.Metafor Özellikleri……...33

3.3.Metafor Türleri…….36

3.3.1. Kavramsal Metaforlar…….37

3.3.2. Yönelim Metaforları……...37

3.3.3. Ontolojik Metaforlar……...38

3.3.3.1.Kişileştirme…….39

3.3.3.2.Metonimi ……39

3.4.Kütüphane Alanında Yapılan Metafor Çalışmaları……..40

4. BÖLÜM: YÖNTEM ve BULGULAR……...47

4.1.Araştırmanın Deseni…….47

4.2.Verilerin Toplanması……...50

4.2.1. Araştırmada Kullanılan Veri Toplama Aracı……51

4.2.2. Araştırmanın Geçerliği ve Güvenirliği……...54

4.2.3. Verilerin Analizi……57

4.3.Katılımcılara İlişkin Demografik Bulgular……..59

4.4.Katılımcıların Kütüphane Kullanımına İlişkin Bulguları……60

4.5.Normallik Varsayımına İlişkin Bulgular……..62

4.6.MANOVA Testine İlişkin Bulgular…….64

4.7.Lojistik Regresyon Analizine İlişkin Bulgular……68

4.8.Kütüphane Hizmetlerinin Metaforlarla Analizine İlişkin Bulgular…….84

4.9.Çapraz Tablolar……93

5. BÖLÜM: SONUÇ ve ÖNERİLER……..103

KAYNAKÇA……127

EKLER……..143

ÖZET……155

ABSTRACT……..156

TABLOLAR

Tablo 1 Tokat Gaziosmanpaşa Üniversite Kütüphanesi diline göre koleksiyon sayısı...26

Tablo 2 Tokat Gaziosmanpaşa Üniversite Kütüphanesi bütçesi…….....26

Tablo 3 Tokat Gaziosmanpaşa Üniversite Kütüphanesi personel profili……26

Tablo 4 Tokat Gaziosmanpaşa Üniversite Kütüphanesi kullanıcı profili……27

Tablo 5 Araştırmada katılımcılara verilen metaforlar……53

Tablo 6 Nicel soruların güvenirlik değerleri……...55

Tablo7 Nicel soruların geçerliğine ilişkin değerler……55

Tablo 8 Katılımcıların kişisel bilgilerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımları……...59

Tablo 9 Katılımcıların kütüphaneyi kullanım sıklığına ilişkin frekans ve yüzde dağılımları……61

Tablo 10 Katılımcıların kütüphaneyi kullanım amacına ilişkin frekans ve yüzde dağılımları……61

Tablo 11 Normallik varsayımı için çarpıklık ve basıklık ölçüleri……...62

Tablo 12 Gruplar arası farklılık……...64

Tablo 13 Box Testi…….66

Tablo 14 Personele ilişkin Levene Testi…….66

Tablo 15 Koleksiyona ilişkin Levene Testi……67

Tablo 16 Binaya ilişkin Levene Testi……..67

Tablo 17 Danışma hizmetlerine ilişkin Levene Testi……68

Tablo 18 Ödünç verme hizmetlerine ilişkin Levene Testi……...68

Tablo 19 Personel tutumuna ilişkin çok yönlü model katsayısı testi……..70

Tablo 20 Personel tutumuna ilişkin tahmin modeli sınıflandırması……70

Tablo 21 Lojistik regresyon modelindeki personel tutumu değişkenine ilişkin katsayılar……..71

Tablo 22 Personel hizmetine ilişkin çok yönlü katsayı testi……...72

Tablo 23 Personel hizmetine ilişkin tahmin modeli sınıflandırması……...73

Tablo 24 Lojistik regresyon modelindeki personel hizmeti değişkenine ilişkin katsayılar……..73

Tablo 25 Koleksiyona ilişkin çok yönlü katsayı testi……75

Tablo 26 Koleksiyona ilişkin tahmin modeli sınıflandırması……75

Tablo 27 Lojistik regresyon modelindeki koleksiyon değişkenine ilişkin katsayılar……..75

Tablo 28 Binaya ilişkin çok yönlü katsayı testi……...……72

Tablo 29 Binaya ilişkin tahmin modeli sınıflandırması……..77

Tablo 30 Lojistik regresyon modelindeki bina değişkenine ilişkin katsayılar……78

Tablo 31 Danışma hizmetine ilişkin çok yönlü katsayı testi……...79

Tablo 32 Danışma hizmetine ilişkin tahmin modeli sınıflandırması……...…79

Tablo 33 Lojistik regresyon modelindeki danışma hizmeti değişkenine ilişkin katsayılar……..80

Tablo 34 Ödünç verme hizmetine ilişkin çok yönlü katsayı testi……81

Tablo 35 Ödünç verme hizmetine ilişkin tahmin modeli sınıflandırması……...82

Tablo 36 Lojistik regresyon modelindeki ödünç verme hizmeti değişkenine ilişkin katsayılar…….82

Tablo 37 Kütüphane hizmetine ilişkin olumlu ve olumsuz metaforların yüzde ve frekans dağılımları……84

Tablo 38 Benim için kütüphane personelinin kullanıcılara davranışı/tutumu…….85

Tablo 39 Benim için kütüphane personelinin vermiş olduğu hizmet……..86

Tablo 40 benim için kütüphane koleksiyonu……...87

Tablo 41 Benim için kütüphane binası……88

Tablo 42 Benim için kütüphanenin vermiş olduğu danışma hizmetleri……..89

Tablo 43 Benim için kütüphanenin vermiş olduğu ödünç verme hizmetleri……...90

Tablo 44 Katılımcıların kütüphane ile ilgili kendi oluşturdukları metaforların yüzde ve frekans dağılımları……...91

Tablo 45 Personel (tutumuna göre) çapraz tablosu……93

Tablo 46 Personel (verdiği hizmete göre) çapraz tablosu……...95

Tablo 47 Koleksiyon çapraz tablosu……...96

Tablo 48 Bina çapraz tablosu……..97

Tablo 49 Danışma hizmetleri çapraz tablosu……..99

Tablo 50 Ödünç verme hizmetleri çapraz tablosu…….101

ŞEKİL ve GRAFİK LİSTESİ

Grafik 1 Tokat Gaziosmanpaşa Üniversite Kütüphanesi koleksiyon sayı……...25

Şekil 1 Örneklem büyüklüğü belirlenmesi G*Power 3 Analizi……..29

Şekil 2 Metafor türleri……36

Şekil 3 Yakınsayan paralel deseninin prototip modeli……50

KISALTMALAR

TOGÜ: Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi

1. BÖLÜM

GİRİŞ

Kütüphaneler hangi çağda, hangi amaçla kurulursa kurulsun; insan duygu ve düşüncesinin yazıya dökülerek toplanıp, düzenlenip, korunduğu yerdir (Keseroğlu, 2005). Kütüphanelerin hayatımızdaki varlığı M.Ö. 7. yüzyılın ortalarından çok öncesine (Potts, 2006: 35) dayanmaktadır. Her çağın kütüphanesinde, geçmiş ve yaşanan sürecin bilgisi ile bilim ve teknoloji bilgisi birbirine paralel olarak gelişmektedir (Keseroğlu, 2010). Kütüphaneler, insanlar için önemli bir medeniyet göstergesi olmaktadır.

İnsan hayatına önemli dokunuşlar yaparak bireyi ve toplumu yönlendirme misyonu taşıyan kütüphaneler hayatımızda önemli bir yer tutmaktadır. Kütüphaneler bireylere farklı faaliyetler yapabilme olanağı sağlayabilmektedir. Bu faaliyetlerin başında eğitimsel işlevler gelmektedir. Bireyler, kütüphaneler sayesinde gereksinim duydukları bilgileri karşılamaya yönelik hizmet alarak düzenli okuma süreçleri yaşayabilmekte, çeşitli alanlarda araştırmalar yaparak bilgi dağarcıklarını ve kendilerini geliştirebilmektedirler. Ayrıca kütüphaneler toplu okumalara, plak, fotoğraf, resim sergilerinin hazırlanmasına ve bireylerin ilgi alanlarına göre konferans, seminer gibi toplantı şekillerinin gerçekleştirilmesine imkân sunan sosyal aktivite yerleri olarak da düşünülebilmektedir.

Kütüphaneciler 19. yüzyılın sonlarından beri başlayan modern kütüphane hareketi içerisinde etkili kalmanın yollarını ararken, yeni işletmeleri kütüphanelere entegre etmeye ve kütüphaneler için yeni bir iş modeli oluşturmaya çalışırken

kütüphaneleri ve kütüphanecileri tanımlamak için metaforlardan yararlanmışlardır (Giesecke, 2011: 55).

Antik Yunan dilinde "metaphora"dan gelen "metafor" sözcüğü, meta (öte) ve Pherein (taşımak, yüklenmek) sözcüklerinden türetilmiştir ve "bir yerden başka bir yere götürmek" anlamındadır (Demir, 2015: 15). Türk Dil Kurumu sözlüğüne baktığımızda ise " bir kelimeyi veya kavramı kabul edilenin dışında başka anlamlara gelecek biçimde kullanma" olarak tanımlanmaktadır ve mecaz kavramıyla eş anlamlı gösterilmektedir (TKD, 2018). Metafor klasik görüşte bir söz sanatı (Türker, 2009), edebiyatı ilgilendiren bir dil sorunuymuş gibi anlaşılmıştır. Ancak 1980 yılında geliştirdikleri "Çağdaş Metafor Teorisi" ile Lakoff ve Johnson metaforları insanların günlük hayatlarında gelişigüzel kullanılmadıklarını aksine metaforları, insanların tecrübelerini kavramlaştırdığı tutarlı sistemler olarak ifade etmişlerdir. Metaforu, sadece bir söz figürü değil aynı zamanda bir düşünce figürü olarak insan kavrayışının bir yansıması olduğunu da savunmuşlardır(Lakoff ve Johnson, 2015).

Metafor tanıdık olanların anlamını tanıdık olmayanları tanımlamak için kullanılan bir edebi araçtır; önemli özellikleri öne çıkarmakta, abartmakta veya vurgulamaktadır (Ratzan, 2005). Metafor, bütünüyle anlamlandıramadığımız şeyleri, duyguları, estetik tecrübeleri, ahlaki pratikleri ve ruhsal bilinci kısmen kavramaya çalışmanın önemli araçlarından biri durumundadır (Lakoff ve Johnson, 2015). Metaforlar insanın dünyayı nasıl algıladığının, nesneleri, olayları, olguları, kişileri nasıl yorumladığının ve örgütlediğinin bir ifadesidir. Metaforlar insanlara terimleri yeni şekillerde bağlamalarına yardımcı olarak terimlerin insanlar tarafından yeni görüntülerinin geliştirilmesine olanak sağlayabilmektedir. İnsanların belirli bir kuruma, duruma, fikre, kişiye ya da şeylere nasıl baktıklarını, nasıl algıladıklarını tanımlamak için metaforlar kullanmaktadırlar.

Metaforlardan yararlanarak meslekler/disiplinler kimliklerini tanıma, kimliklerinde var olan kodlara ulaşma, hitap ettiği kitlenin beklentisini ve algısını değerlendirmeye çalışmaktadırlar. Bu değerlendirmeyi yapmaya çalışan meslek/disiplinlerden biri de kütüphaneciliktir. Yüz yıldan uzun bir süredir insanların kütüphaneleri kitapların depoları dışında bir şey olarak görmelerine yardımcı olacak bağlantılar aramak için kütüphaneciler tarafından metaforlar kullanılmış ve kullanılmaya da devam edilmektedir (Giesecke, 2011: 54).

Melvil Dewey gibi öncü liderler, kütüphanecilikle ilgili yanlış anlaşılan anlamlara hayatın diğer kesimlerinde arzu edilen anlamları yerleştirerek yanlış anlamalar yerine yenilenmiş çeşitli imgeler kullanmışlardır (Nardini, 2001). 1800'lerin sonlarında kütüphaneleri ve kütüphanecileri tanımlamak için sıklıkla kullanılan olumsuz terimlerin üstesinden gelinmeye çalışılarak kütüphanelerin eğitim ve okul anlamında yeniden tanımlanması amaçlanmıştır. Kütüphanelerin yerel toplumla olan önemini tanımlamak için dini metaforlar kullanılmıştır. Bu çalışmalara rağmen 19. yüzyılda bile, kütüphanelerin "sadece kitaplar için depolar" veya "antik müzeler" olarak tanımlandığı görülmüştür (Larner, 1998). Kütüphaneler, kütüphaneciler tarafından bile korunan ve kullanılmaması amaçlanan tozlu baskı malzeme koleksiyonları olarak görülmüştür(Krasner-Khait, 2001).

19. yüzyılın kütüphanecileri mesleği tanımlamak için daha olumlu metaforlar denemişlerdir. Örneğin, halk kütüphanelerini halkın üniversitesi olarak tanımlamışlardır. 20. yüzyılın başlarına gelindiğinde kütüphaneciler verimliliği vurgulayarak kütüphaneciliği iş metaforları ile uyumlu hale getirmeye çalışmışlardır (Giesecke, 2011). Danuta Nitecki'nin akademik kütüphaneleri tanımlamak için yaptığı çalışmaya bakıldığında öğretim üyelerinin kütüphaneyi bilgi elde edilen depolar olarak

tanımlamış olması 20. yüzyılda da pek bir şeyin değişmediğini göstermektedir (Nitecki, 1993: 260).

20. Yüzyılın sonunda kütüphane alanı kütüphanecileri tanımlamak için bilgisayar endüstrisinden çok sayıda terimi birleştirmiştir. Kütüphaneciler kendileri için bilgi mühendisleri, bilgi uzmanları, bilgi otobanlarında bilgi uzmanları veya bilgi gezginleri metaforlarını kullanmışlardır. Bu imgelerin her biri, kütüphanecilerin görünürlüğünü geliştirmek; insanların düşüncelerini ve kütüphanecileri tarif etme biçimlerini değiştirmek için bir çabadır (Giesecke, 2011).

Değişen dünya ve gelişen teknoloji bireyleri ve kurumları etkileyerek değişime itmektedir. Bu değişimden etkilenenlerden biri de kütüphaneler olmaktadır. Kütüphanelerin, kütüphane hizmetlerinin ve buna bağlı olarak kütüphanecilerin değişime ayak uydurmaları gerekmektedir. Bu değişim sürecinde kütüphaneler ve kütüphaneciler gerek insanların kütüphaneyi nasıl algıladığı gerek insanlara en iyi hizmeti verebilmek için insanların ne beklediği sorularına cevap bulmak güdüsü ile kendilerinden beklenenler doğrultusunda dönüşüm yaşamalıdırlar.

1.1 Araştırmanın Önemi

Kütüphane bize bir hediye değildir. Kutsal kitaplarda da yeri yoktur. Onu insan tasarlamakta ve oluşturmaktadır (Keseroğlu, 2005). Kütüphane, insanlığın ilk kütüphanesi olarak sayılan Ninova Kütüphanesinin kurulmasından itibaren insanlık tarihiyle birlikte olmaya başlamış (The New Encyclopaedia Britannica, 1978) ve yazının bulunması ile birlikte toplumlar kütüphane kurma ihtiyacı duymuşlardır. Çünkü kütüphanenin hammaddesini "bilgi taşıyan belgeler" oluşturmaktadır ve toplumlar belgeler aracılığı ile tarihlerini geleceğe taşıma fırsatı bulmuşlardır (Keseroğlu, 2005).

Kütüphaneler, insanın varoluşunu ve varlığını günümüze taşıması misyonunu üstlendikleri için bir toplumun hem geçmişi hem de geleceğidir. Ancak kütüphanelerin tarihine bakıldığında belli dönemlerde insanlar tarafından yanlış anlaşılıp algılandığı görülmektedir. Örneğin çağdaş kütüphaneciliğin kurucularından biri olan Melvil Dewey insanların kütüphaneleri müze, kütüphanecileri ise küf kokulu kitaplar arasındaki avcı kediler olarak yorumladıklarını ifade etmiştir (Nardini, 2001: 113). 1876-1926 yılları arasındaki ilk Amerikan Kütüphane Hareketi ile kütüphanelerin dönüşüm süreci başlamıştır (Nardini, 2001: 112).Kütüphane ve kütüphanecilik için kullanılan olumsuz kavramları bertaraf etmek amacıyla metafor çalışmaları yapılmaya başlanmış (Giesecke, 2011: 56) ve günümüzde de bu amaçlı çalışmalar yapılmaya devam edilmektedir.

Bu çalışma ile kullanıcıların üniversite kütüphane hizmetleri hakkındaki gerçek düşüncelerinin öğrenilmesi ve elde edilen sonuçların üniversite kütüphanelerinin hizmet yenileme süreçlerine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Alan yazıda yapılan çalışmalara bakıldığı zamanda ülkemizde Demir ve Güneş'in (2016) çalışması dışında kütüphanecilik alanında metafor çalışması yapılmadığı belirlenmiş; bu çalışmada da halk kütüphanesi yöneticilerinin ideal kütüphane kavramı ve kütüphane yöneticilerinin çalıştıkları kütüphane bağlamında oluşturdukları metaforların var olan durum ile düşlenen durumun karşılaştırılmasında kullanıldığı görülmüştür. Ayrıca yurt dışında yapılan çalışmalara bakıldığı zaman da metaforun ya kütüphanecilik açısından felsefi bir kuram olarak incelendiği (Nitecki, 1979 ve 1981) ya literatür taraması yapılarak kütüphanecilik ile ilgili kullanılan metaforların incelendiği (Nardini, 2001; Kennedy, 2007; Giesecke, 2011 ve Johannson, 2015)ya metafor kullanılarak farklı disiplinlerdeki kavramların kütüphanecilik mesleğine uyarlandığı (Brown ve Mark, 2005; Ratzan,

2005; Pun ve Lau, 2018) ya da kütüphanecilik mesleği ile ilgili kavramlara kullanıcının ve personelin hangi metaforlarla yaklaştığını ölçmek amaçlı (Smith ve Yanchnes, 1998; Stoddart, 2013; Bordonara, 2015 ve Gooding ve Terras, 2016) yapıldığı görülmüştür. Bu çalışma ise hem kütüphane ve kütüphane unsur ve hizmetlerinin kütüphane kullanıcısı tarafından metafor yoluyla değerlendirilmesi açısından ülkemiz alan yazına hem de nitel ve nicel araştırma yöntemlerinin birlikte kullanıldığı bir çalışma olması açısından genel (yurtiçi ve yurt dışı) kütüphanecilik alan yazına katkı sağlamak için yapılmıştır.

1.2 Araştırmanın Amacı

Bu tezin amacı Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Araştırma Görevlilerinin TOGÜ Kütüphane hizmetleri hakkındaki görüşlerinin hem nicel hem de nitel araştırma yöntemlerinden yararlanılarak elde edilmesi ve elde edilen sonuçların karşılaştırılmasının yapılması; kütüphanecilerin kütüphane hizmetlerinde yapacakları yenilikler bağlamında kendilerine daha yol gösterici olacağını düşünerek kütüphane hizmetlerinin metafor araştırma yöntemi kullanılarak değerlendirmesinin yapılmasıdır.

Nicel araştırma sosyal araştırmada kullanılacak verilerin sayılarak elde edilmesi ve analizinin de istatistiki metotlar kullanılarak yapılması demektir (Bryman, 2004). Nicel araştırmalar sosyal araştırmaya konu olan olayın bir teori kapsamında ele alınarak ondan geliştirilen hipotezlerin ispatı ya da reddine yönelik verilerin toplanıp test edilmesini amaçlanmaktadır (Güler, v.dğr., 2013: 30). Nicel araştırma ise genellikle, belirli, sabit adımlardan oluşan oldukça planlı bir yol ya da program çerçevesinde başarılmaktadır(Güler, v.dğr., 2013: 48).

Nitel araştırma, insanların yaşadıkları evreni ve buradaki deneyimlerini nasıl algıladıklarını ve nasıl anlamlandırdıklarını incelemek amacıyla geliştirilen araştırma

yaklaşımıdır (Holloway ve Wheeler, 2002). Nitel araştırmanın sonunda, araştırmacı bireylerin davranışlarını ve güdülerini anlama yolunda çok önemli verilere ulaşabilmektedir (Güler, v.dğr., 2013). Tek ve sınırlı kaynağa dayanmak yerine nitel araştırmacı birçok kaynaktan istifade etmektedir. Nitel araştırma deneyimlerin, problemlerin veya çalışılan diğer konuların bütüncül bir resmini yakalamayı amaçlamaktadır (Güler, v.dğr., 2013: 40-41).

Sayıların günümüz dünyasında her alanda belirleyiciliği vardır (Yüksel, 2007: viii). Ancak, gerçeğin algılanmasında inançların ve beklentilerin anahtar rol oynayarak gerçeklerin onlar tarafından etkilendiği göz ardı edilmemelidir (Yüksel, 2007: xi).

1.3 Araştırmanın Hipotezi ve Soruları

Gerek kütüphanelerde verilen hizmetleri değerlendirmek gerek kütüphane kullanım düzeyini ölçmek amacıyla geribildirim çalışmalarında kullanılan nicel araştırma yöntemlerinde cevaplara araştırmacılar tarafından sınırlamalar getirilmekte olup örneklem grubu verilen cevaplar arasında kendine en yakın olanı seçmek durumunda bırakılmaktadır. Ancak metafor yöntemi ile grupların kendi fikirlerini daha objektif ve içten bir şekilde belirtebilmeleri sağlanabilmektedir. Buradan yola çıkarak araştırmanın hipotezi aşağıdaki gibidir:

H0: Nitel veriler (metafor) ve nicel veriler sonucunda elde edilen sonuçlar arasında kütüphane hizmetleri bağlamında fark yoktur.

H1: Nitel veriler (metafor) ve nicel veriler sonucunda elde edilen sonuçlar arasında kütüphane hizmetleri bağlamında fark vardır.

Metafor yolu ile kütüphanenin kullanıcılara ne anlam ifade ettiğini, kullanıcıların kütüphane hizmetleri hakkında gerçek, öznel düşüncelerini

belirleyebilmek ve kullanıcıların kütüphaneye ilişkin kullandığı metaforları inceleyebilmek amacıyla da aşağıdaki araştırma soruları oluşturulmuştur:

i. *Kullanıcıların (araştırma görevlilerinin) "kütüphaneye" ilişkin sahip oldukları metaforlar nelerdir?*
ii. *Metafor yöntemi ile kütüphaneler için daha nitelikli sonuçlar elde edilebilir mi?*

1.4 Araştırmanın Yöntemi

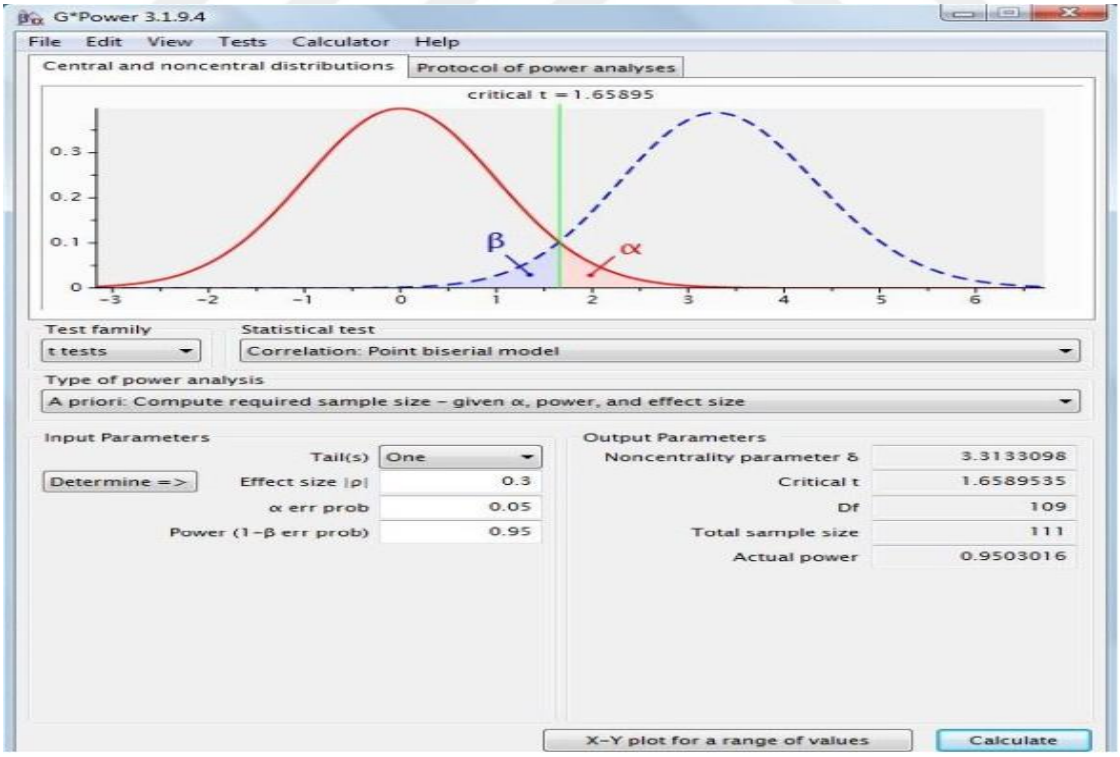
Bu çalışmada karma yöntem araştırma modeli kullanılmıştır. Karma yöntemde nitel ve nicel yaklaşımlar bir arada kullanılabildiğinden araştırma sorusunun herhangi tek bir yöntem kullanılarak anlaşılmasına oranla daha iyi bir şeklide anlaşılmasını sağlamaktır (Creswell ve Plano Clark, 2014: 6).

Araştırmanın nicel boyutunu analiz etmek için verilerin frekans dağılımları, ortalamaları, standart sapmaları bulunmuş; verilerin normalliğini hesaplamak için basıklık ve çarpıklık ölçülerine bakılmıştır. Ölçeklerin geçerliği için faktör analizi ve güvenirliği için Cronbach's Alpha testleri, homojenlik için Levene testi, değişkenler açısından frekans ve yüzde dağılımlarından faydalanılarak crostab tablolar oluşturulmuştur. Gruplar arasında ortalamaların anlamlı bir fark olup olmadığını test etmek için çok değişkenli varyans analizi (Manova testi) ve değişkenlerin sınıflaması yapabilmek için de lojistik regresyon analizi yapılmıştır.

Araştırmanın nitel boyutunda ise katılımcıların kütüphane hizmetlerine ilişkin olumlu-olumsuz düşüncelerinin metaforlar yoluyla elde edilen veriler doğrultusunda betimsel analiz yoluyla değerlendirilmesi yapılmaya çalışılmıştır(Yıldırım ve Şimşek, 2005).

1.5 Araştırmanın Kapsamı

Araştırmanın evrenini Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesinde görev alan araştırma görevlileri oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında öncelikle üniversitenin web sitesinden 26.02.2018 tarihinde üniversitede görev yapan araştırma görevlilerinin listesi oluşturulmuştur. Oluşturulan listeye göre 325 araştırma görevlisi çalışmanın evren grubunu oluşturmuştur. 05.03.2018-E.12146 tarih ve sayılı yazı ile (EK-2) üniversiten gerekli izin alındıktan sonra o tarih itibarı ile veri toplama çalışmalarına başlanmıştır. Çalışamaya katılan araştırma görevlisi sayısı 156'dır. Yani çalışmanın örneklem grubunu 156 araştırma görevlisi oluşturmaktadır. G*Power 3 program serisinde kitle sayısı (325) endeksli yapılan güç analizi (örneklem büyüklüğü belirlenmesi) sonucuna göre %5 hata ve %95 güç oranına göre örneklem büyüklüğünün 111 olmasının yeterli olduğu Şekil 1'de verilerek çalışmaya katılan katılımcı sayısının yeterli olduğu görülmektedir.

*Şekil 1. Örneklem Büyüklüğü Belirlenmesi G*Power 3 Analizi*

1.6 Araştırmanın Düzeni

Araştırma 5 bölümden oluşmaktadır. Bölümlerin içerikleri şu şekildedir:

Birinci bölüm; araştırmanın önemini, amacını, hipotezini ve sorularını, yöntemi, kapsamını ve düzenini açıklayan giriş bölümüdür.

İkinci bölüm; üniversite kütüphanesinin, üniversite kütüphane hizmetlerinin ve Tokat Gaziosmanpaşa Üniversite Kütüphanesinin incelendiği bölümdür.

Üçüncü bölümde; metafor kavramı özellikleri ve türleri ile açıklanarak kütüphanecilik alanında metafor çalışmalarının araştırılıp değerlendirildiği bölümdür.

Dördüncü bölüm; çalışmanın yöntem ve bulgularının oluşturduğu bölümdür. Araştırmada kullanılan veri toplama aracı ve toplanan verilerin analiz edilmesi için tercih edilen teknikler yöntem kısmında; kütüphane hizmetleriyle ilgili hazırlanan anketin araştırma görevlilerine uygulanması sonucu elde edilen analiz verilerinin değerlendirmesi bulgular kısmında verilmiştir.

Beşinci bölüm ise çalışmanın sonuç ve öneriler bölümünü oluşturmaktadır.

2. BÖLÜM

ÜNİVERSİTE KÜTÜPHANELERİ

Çakın (1983)'a göre, sınırları içerisinde olduğu ülkenin teknik ve bilimsel bilgi seviyesini yükseltmek, toplumun ihtiyaç duyduğu alanlara donanımlı personel yetiştirmek, öğrencilerin entelektüel sermayesini güçlendirerek yaratıcı, araştırmacı ve neden-sonuç ilişkisi kurabilen bireyler olmasını sağlamak üniversitelerin önemli hedefleri arasında yer almaktadır. Bu ifadelerden yola çıkarak toplumu oluşturan bireylerin gelişmesi toplumun gelişmesinde büyük rol oynamaktadır diyebiliriz. Bireylerin bu gelişlimi gerçekleştirdiği yerler ise üniversitelerdir.

Üniversitelerin amaçlarını ve faaliyetlerini etkin bir şekilde yerine getirmesinde önemli rol oynayan ise üniversite kütüphaneleridir. Öte yandan, üniversitelerin hem ulusal, hem de uluslararası başarı elde edebilmeleri, dünyada gerçekleştirilen bilimsel çalışmaları ve gelişmeleri yakından izlemelerini gerektirir. Bu da büyük ölçüde üniversite kütüphaneleri aracılığıyla gerçekleşebilmektedir. Tüm disiplinlerle ilgili, güncel bilimsel makalelerin ve diğer bilimsel çalışmaların yer aldığı yerli ve yabancı süreli yayınlar, gittikçe yaygınlaşan ve ciddi olanaklar sağlayan elektronik veri tabanları, üniversitenin bugüne dek koruduğu ve kullanıma sunduğu tüm bilgi kaynakları, üniversite kütüphaneleri aracılığıyla öğrenciler, öğretim üyeleri ve araştırmacılarla buluşmaktadır (Kevser, 2007: 5).

Üniversite kütüphaneleri ile ilgili olarak tanımlarda hakim olan düşünceye göre üniversite kütüphaneleri, bağlı olduğu üniversitenin eğitim, öğretim ve araştırma işlerini eksiksiz bir şeklide yerine getirebilmesi için ihtiyaç duyulan bilgiye erişim sağlayan ve vermiş olduğu bilgi hizmetleriyle üniversitenin dolayısıyla toplumun

gelişmesine önemli katkılarda bulunan kurum olarak tanımlanmaktadır (Baysal, 1982; Sefercioğlu, 2004).

2.1 Üniversite Kütüphanelerinin Görevleri/İşlevleri

Üniversite kütüphanesinin görevlerinin bağlı bulunduğu üniversitenin amaç ve faaliyetlerine paralellik göstermesi önem arz etmektedir. Bu bağlamda Roger ve Weber (1971)' e göre üniversite kütüphanesinin görevleri/işlevleri şunlardır:

1. Üniversite kütüphanesinin kullanıcısı olan öğretim elemanı, öğrenci ve diğer kullanıcıların eğitim-öğretim ve araştırma süreçlerinde ihtiyaç duydukları farklı bilgi kaynaklarını temin etmek.
2. Bilgi kaynaklarından daha aktif bir şekilde faydalanılmasını sağlayacak ödünç verme, danışma, bilgi ve benzeri diğer hizmetlerle birlikte farklı bibliyografik kaynak ve araçların kullanılmasını sağlamak.
3. Farklı amaçlı okuma ve çalışma alanlarını temin ve organize etmek.
4. Kullanıcı grubunun niteliklerine göre onların okuma alışkanlıklarının geliştirilmesine ve onlara boş zamanlarını değerlendirmelerinde yardımcı olmak.
5. Kütüphane ve kütüphane kaynaklarından faydalanmayı artırmak amacıyla oryantasyon programları düzenlemek ve bu programları zamanla yenilemek.
6. Üniversite yayınlarının, belgelerinin ve üniversitenin diğer kaynaklarının arşivini organize etmek.
7. Diğer kütüphane ve kuruluşlarla kütüphane kaynaklarının ortak kullanımında işbirliğine gitmek.
8. Dermeyi gelecek nesiller için korumak.

Üniversite kütüphanelerinin yukarıda sayılan işlevleri yerine getirebilmesi için hizmet verebilecek bir mekana yani kütüphane binasına, hizmet verecek kişilere yani personele ve ihtiyacı karşılayacak yeterli mali kaynağa da sahip olması gerekmektedir.

2.2 Üniversite Kütüphanesinin Unsurları

Üniversite kütüphanelerinde verilen hizmetin niteliğini etkileyen ve hizmetin değerlendirebilmesinde kullanılan unsurlar; personel, koleksiyon (derme), bina, bütçe ve kullanıcıdır.

2.2.1 Personel

Her tür örgütte olduğu gibi üniversite kütüphanelerinde de en önemli öge insandır. Yetersiz sayı ve niteliksiz kütüphane personeli ile üniversitede devam eden eğitim ve araştırma çalışmalarını desteklemek imkânsızdır (Çelik ve Uçak, 1993). Bu unsur kütüphanenin verdiği hizmetin kalitesini değerlendirmede büyük önem arz etmektedir. Çünkü kütüphane personelinin mesleki ve entelektüel bilgi birikimi verilen hizmetin yeterlilik ve kalite seviyesinde de belirleyici olacaktır. Ayrıca Withers (1988: 34) üniversite kütüphanelerinde profesyonel kütüphaneci sayısının da önem taşıdığını ifade ederek destek eleman sayısının yeterliliğini de vurgulamıştır.

Bu işin eğitimini alan kişilerin kütüphanelerde çalıştırılmak üzere tercih edilmesi ve onlara yardımcı diğer personelin de görev alması gereklidir. Bir kütüphanede kütüphanecilerin ve diğer personelin gerekli sayıda olmalarının yanı sıra, aktif hizmet verebilmeleri için bazı özelliklere sahip olmaları gerekmektedir. Bu özellikler şunlardır (Çağlar, 2006):

- Üniversite kütüphanecilerinin, öncellikle yaptığı işi seven, işine sahip çıkan, araştırma konularında kendini güncelleyen ve işi yetiştirebilen,
- Entelektüel sermayesi yüksek olan,
- Dingin, uyumlu, kullanıcılarla iyi ilişkiler kurabilen, güler yüzlü,
- Teknolojik gelişmeleri izleyen özellikte bireyler olması gerekmektedir.

2.2.2 Koleksiyon

Kayaoğlu (1999: 2)'na göre, kütüphaneler açısından koleksiyon (derme), aynı amaca hizmet etmek üzere bir araya getirilmiş farklı materyal türlerinin tümüdür. Üniversite kütüphanelerinin üniversitedeki eğitim-öğretim ve araştırma etkinliklerini destekleyecek özellikte koleksiyon oluşturmaları verilen hizmetin kalitesi açısından önemlidir. Koleksiyonun oluşturulmasında üzerinde durulması gerekenleri Çelik ve Uçak (1993) şu şekilde belirlemiştir:

- Koleksiyon, açık raf prensibine göre düzenlemelidir. Bu sayede kullanıcıların ilgili kaynaklara daha rahat ulaşabilmeleri sağlanabilir.
- Alınacak yeni kaynaklara karar verirken öğretim elemanlarından destek istenmelidir.
- Üniversite eğitim programında var olan tüm derslere yönelik kaynaklar göz önünde bulundurulmalıdır.
- Koleksiyon güncelliğini korumalıdır.
- Araştırmacılar kadar lisans öğrencilerinin gereksinimleri de göz ardı edilmemelidir.

2.2.3 Bina

Balkaş (2005)'a göre kütüphane binalarının sahip olması gereken başlıca nitelikler şu şekildedir:

- Bina kolay ulaşılır bir yerde olmalıdır.
- Binada ihtiyaç duyulan bütün yerler var olmalıdır.
- Bu yerler hizmet verme / alma işlevine elverişli şartlarda olmalıdır.
- Koleksiyon ve teknolojik teçhizatı yapısında bulundurabilmelidir.
- Tüm kullanıcıları tatmin edecek bir mimari tasarıma sahip olmalıdır.

Yukarıda belirtilen özellikleri üniversite kütüphaneleri için değerlendirmek gerekirse; kütüphane binası merkezi bir yerde olmalıdır. Özellikle kampüs yerleşimini tercih eden üniversitelerin kütüphaneye olan ulaşımın kolay olması için kütüphanelerini tüm fakültelere eşit uzaklıkta (Keser, 2007: 7) olmasına özen göstermeleri gerekmektedir. Kütüphane binaları kullanıcıların rahatlıkla çalışabileceği nitelikte olmalıdır. Bina istek, ihtiyaç ve koleksiyon büyümesine karşı esnek olmalı ve bina gerektiğinde eklemeler yapılabilecek bir konumda olmalıdır. Kullanıcıları cezbedecek bir iç mimariye sahip olmalıdır. Binada kullanıcıların daha kolay hizmet alabilmesini sağlayacak kullanımı kolaylaştıran işaret ve levhalar olmalıdır. Kütüphane binası tasarlanırken havalandırma, ışıklandırma, ses yalıtımı, ısının sağlanması, neme karşı muhafaza, gerekli altyapı ve donanım özellikleri ile kullanıcı sayısına göre yeterli malzeme (masa-sandalye gibi) temini sağlanmalıdır.

2.2.4 Bütçe

Üniversite kütüphanelerinde etkin ve kaliteli bir hizmetin gerçekleşmesi sahip olunan bütçeye bağlıdır. Kütüphaneler bütçesini ise bağlı bulunduğu üniversiteden karşılamaktadır (Kayaoğlu, 1999: 69). Üniversite kütüphanesi yöneticileri bütçeyi

belirlerken gerekli ihtiyaçların yanında kullanıcılardan gelen bilgi kaynağı isteklerini de dikkate alarak bütçe oluşturmalı ve üst yönetimin de bu bütçeyi kütüphaneye ayırmasını sağlamalıdır. Ayrılan bütçenin önemi kadar bu bütçenin nasıl kullanılacağı da önem arz etmektedir.

2.2.5 Kullanıcı

Üniversite kütüphanesinin kullanıcıları, bağlı bulundukları üniversitenin öğretim elemanları, öğrencileri, idari personeli ve diğer araştırmacılardır.

Üniversite kütüphaneleri kullanıcıların gereksinimleri doğrultusundaki kaynakları sağlamakla yükümlüdür (Çağlar, 2006: 56). Çünkü üniversite kütüphanesi kullanıcıları ödev yapmak, derslerinde faydalanmak, araştırma yapmak ya da entelektüel birikimini arttırarak kendini geliştirmek gibi süreçler için kütüphaneden faydalanabilmektedirler. Bu süreçlerde gereksinimlerini karşılayacak bilginin kütüphanelerde var olması önem arz etmektedir. Fakat üniversite kütüphaneleri kullanıcının kaynak ihtiyaçlarının yanı sıra bilgiye kolay erişebilmeleri için gerekli olan diğer ihtiyaçlarını da karşılamalıdırlar. Bu ihtiyaçlar, kullanıcının kütüphaneden rahat faydalanabilmesi için bilgisayardan katalog tarama imkânının sağlanması, kullanıcıya uygun ve keyifli bir çalışma ortamının sağlanması ve binanın ihtiyaçlara göre yapılabilecek değişiklilere göre esnekliği gibi unsurlardan oluşur. Görüldüğü üzere bir üniversite kütüphanesinin öncelik vermesi gereken konulardan birisi de kullanıcı ihtiyaçlarıdır (Çağlar, 2006).

Kullanıcıların talep ve düşünceleri de çok dikkatli belirlenmeli, talepler doğrultusunda gerekli değişiklikler yapılarak hizmete devam edilmelidir. Üniversite kütüphanelerinin ve kütüphanecilerinin kullanıcılarına daha kaliteli hizmet

verebilmeleri için dikkat etmeleri gereken bazı hususlar vardır. Bunlar şu şeklidedir (Çağlar, 2006):

- İlk önce kullanıcı profilini iyi analiz etmelidir.
- Kütüphaneye koleksiyonuna seçilecek kaynaklar kullanıcı grubunun ihtiyacını karşılayacak özellikte olacak şekilde belirlenmeli ve temin edilmelidir.
- Kullanıcı grubunun talep ve beklentileri dikkate alınmalıdır. Bu amaç doğrultusunda geribildirim alabilmek için özellikle potansiyel kullanıcılara anket yapılmalıdır.
- Kullanıcı oryantasyon programları organize edilmelidir.
- Kütüphanedeki olanaklar kullanıcıya en verimli ve faal bir şekilde sunulmalıdır.

2.3 Üniversite Kütüphane Hizmetleri

Bu bölümde kütüphane verilen danışma hizmetleri ve ödünç verme hizmetlerine yer verilmiştir.

2.3.1 Danışma Hizmetleri

Kütüphanelerin üç temel görevi bilgiyi sağlama, organize etme ve dağıtmaktır. Bunlardan bilginin dağıtımı ile ilgili olan danışma hizmetleri, yaygın tanımıyla bilgi arayan kullanıcıya bireysel yardım sağlama anlamında kullanılmaktadır (Galvin, 1978, s. 210). Tanımdan anlaşılacağı gibi danışma hizmeti kullanıcıların bilgiye ulaşma sürecinde destek beklentisini karşılamaya yönelik bir kütüphane hizmetidir.

Rader (2000: 28)' ın Duke Üniversitesi'nde geleceğin kütüphane modelleri üzerine yapılan bir araştırmadan yola çıkarak insanların iyi bir bilgi kaynağını öncelikle, kolay, hızlı, az emek ve bedelle erişilebilen özellikleri ile tanımladığını ifade etmektedir.

Kullanıcılara bireysel yardımın sağlanmasında önem arz eden şey en kısa sürede, en uygun, doğru, isabetli ve güvenilir bilginin bireylerin ihtiyaçlarını karşılayacak biçimde elde edilerek organize edilip sunulmasıdır (Uçak, 2003: 104).

Samuel Green, hizmetin temelini kullanıcı sorularının cevaplanması, kullanıcıya bilgi kaynağının seçiminde yardımcı olunması, kullanıcının eğitilmesi ve kütüphanenin topluma tanıtılması olarak dört temel prensibe dayandırmıştır (Tyckoson, 2001: 183). Bu ilkeler farklı araştırmacılar tarafından yeniden açıklanmıştır. Chowdhury ve Chowdhury (2003: 228), bu prensipleri üç ana başlık altında şöyle birleştirmiştir:

1. Kullanıcının ihtiyaç duyduğu bilgiye erişilmesi veya kullanıcının gereksinim duyduğu bilgiye tek başına erişebilmesi için gereken yardımın yapılması;
2. Kütüphane kaynak ve hizmetlerini içine alacak şekilde kullanıcıya bilgi okuryazarlığı yeteneklerinin kazandırılması;
3. Kullanıcının ihtiyaçlarına göre bilgi kaynağı ve bilgi hizmetinin seçiminde danışmanlık yapılması.

Kütüphanelerde verilen danışma hizmetlerinde günümüze kadar değişiklikler meydana gelmiştir. Değişime neden olan unsurları Uçak (2003: 409) dört grup altında toplamanın mümkün olduğunu belirmiştir. Bu gruplar şunlardır:

1. Bilgi ortamının değişmesi ve bilgi teknolojisindeki hızlı gelişim,
2. İnternet ve Web kullanımı,
3. Kullanıcı nitelikleri ve isteklerinin değişmesi,
4. Eğitim ortamının değişmesi ve kullanıcının eğitim gereksiniminin artmasıdır.

Maddelere kısaca değinmek gerekirse, danışma hizmetinin başlangıcından bu yana geçen sürede bilginin hızlı artışı; bilgiye ulaşma, bilginin takip edilmesi ve sunumu açısından her zaman önemli bir sorun olmuş; bununla başa çıkmada

bibliyografik eğitim", "yayın tarama" gibi yeni hizmetler geliştirilmiştir. Ancak bilginin çoğalmasıyla birlikte bilginin tutulduğu ortamların farklılaşması, bilgiye ulaşmada yeni imkanların oluşmasını, bunların öğrenilmesi ve öğretilmesini de zorunlu hale getirmiştir (Uçak, 2003: 409).

Fritch ve Mandernack (2001: 290)'ın deyimi ile internet, bilginin üretiminde, iletilmesinde ve bilgiye ulaşılmasında baraj kapağını kaldıran etki olmuştur. İnternet ile birlikte danışma koleksiyonu oluşturma anlayışında da değişimler yaşanmıştır. Önceleri zengin ve güncel koleksiyon oluşturmak bilgi kaynaklarına sahip olmak anlamına gelirken bugün en zengin koleksiyon bile elektronik ortamdaki bilginin yanında zayıf ve yetersiz kalmaktadır. Sahip olma düşüncesi ise zamanla yerini, ihtiyaç duyulan bilgiye ihtiyaç duyulduğu zaman ulaşabilme imkanına bırakmaktadır (Uçak, 2003: 410). İnternet kullanımı ile bilgi kaynakları elektronik ortamlarda üretilerek sunulmaya başlanmıştır. Bu da kullanıcının bilgiye erişiminde zaman, mekân gibi engelleri ortadan kaldırarak kullanıcılara bilgiye erişim de farklı olanaklar sağlayabilmektedir. Günümüzde bilgi ortamı, internetin sağladığı olanaklarla, mevcut bilgiye herkesin ulaşabildiği ve üretilen bilginin paylaşılabildiği bir şekle dönüşmüştür.

Değişen kullanıcı beklenti ve istekleri de danışma hizmetini etkilemektedir. Dupuis (1999: 289)'e göre üniversite kütüphaneleri bu değişimden en çok etkilenenlerden birisi durumundadır. Bilgisayar ve internet kullanımının toplumun tüm kesimlerinde hızla yaygınlaşması, bilgi kaynaklarının farklılaşması ve kullanıcının dilediği zaman dilediği yerden bu kaynaklara ulaşabilme imkanına sahip olması, iletişim ortamının gelenekselden elektronik ortama kayması, kullanıcı profilini değiştirmekte ve kullanıcının beklentilerini artırmaktadır. Bugünün bilgi kullanıcısı gereksinim duyduğu bilgiye ne az-ne fazla; en kısa zamanda ve en az emekle ulaşmayı arzulamaktadır. Kullanıcının artan beklentileri ve bilgiye erişimde ortaya çıkan yeni

alternatifler, danışma hizmetinin, kullanıcı ihtiyaçlarına cevap verebilecek şekilde yeniden düzenlenmesini gerektirmektedir (Uçak, 2003: 412).

Bilginin sürekli çoğalması ve bilgi ortamlarının farklılaşması bilgiye erişimde kullanıcıları zorlayan gelişmeler arasındadır ve bu gelişmeler kullanıcıları kütüphanecilerin desteğine daha fazla ihtiyaç duymaya itmektedir. Kullanıcıların en çok tarama stratejilerini oluşturma, arama motorlarını ve tarama ara yüzlerini kullanmada zorlandığı görülmektedir. Özellikle eğitim programları oluşturulurken kullanıcıların bu tarz ihtiyaçlarıyla birlikte kullanıcının bilgisayar okuryazarlık seviyesi de doğru bir şekilde analiz edilmeli ve kullanıcı profiline göre gruplar oluşturularak eğitimler düzenlenmelidir. Çünkü Tenopir (1999:278)'e göre kullanıcıların bilgi düzeylerine göre eğitim ihtiyaçları da değişmektedir. Daha önceleri danışma masasında, kullanıcıların bilgisayar kullanımı esnasında yaşadığı sorunlara ilişkin rehberlik çalışmaları yapılırken günümüzde bu tarz ihtiyaçlar yerini kullanıcı gereksinimlerini anlayarak anında uygun hizmeti verebilme anlayışına dönüşmüştür (Tenopir, 1999).

2.3.2 Ödünç Verme Hizmetleri

Ödünç verme hizmeti, kütüphanenin sahip olduğu bilgi kaynaklarının kütüphane ve kullanıcı arasındaki transferi ve iadesi olarak kısaca tanımlanabilir. Ödünç vermedeki amaç, kullanıcıya kütüphane binası dışında, istenen yer ve zamanda, kütüphane materyalinden rahatlıkla yararlanabilmesi için olanak sağlanmasıdır (Ergen, 1996: 36).

Kütüphanelerde ödünç verme hizmetinden yararlanmak için kullanıcıların kütüphaneye üye olması gerekmektedir. Kütüphaneye kaydını yaptırarak üye olan kullanıcıların bazı kimlik ve iletişim bilgileri alınarak ödünç verme işleminin kontrollü

bir şekilde gerçekleştirilmesi sağlanmaktadır. Hangi üyenin hangi materyali ödünç aldığı, ne zaman iade edeceği, hangi üyenin ödünç aldığı materyali iade etmekte geciktiği gibi sorular bu kontroller sayesinde yanıt bulmaktadır (Keser, 2007: 31). Ödünç verme işleminin kontrollü bir şekilde gerçekleştirilmesi tüm kaynaklardan tüm kullanıcıların adaletli bir şeklide yararlanmasını ve kullanıcının ihtiyacı olduğunda ihtiyaç duyduğu bilgiye erişim sağlamasını da mümkün kılmaktadır.

Üniversite kütüphaneleri ödünç verme hizmetlerine bazı kısıtlamalar getirebilmektedir. Örneğin, bazı materyaller nadir eser oluşu ya da tekrar sağlanması zor olduğundan ödünç verme kapsamına alınmayabilir. Bazı kaynaklar kullanıcılar tarafından çok tercih edildiği için ödünç verme kapsamına alınmayabilir. Bazen de üniversiteler kendi öğrenci ve akademik ve idari personelinin ödünç verme hizmetinden yararlanması şartını belirleyebilmektedir.

Ortaya çıkabilecek sorunlar ne olursa olsun, kullanıcıların, bilgi kaynağından istedikleri zaman ve mekânda yararlanabilmelerine olanak sağladığından ödünç verme hizmetinin, çağdaş kütüphanecilik hizmetlerinde ayrı bir yeri vardır (Keser, 2007: 32).

Bilgi üretimi hızlı bir şeklide devam etmektedir. Kütüphanelerin potansiyel bilginin tümüne sahip olması ve bu bilgiyi hizmete sunması gerek personel gerek bütçe gerek bina açısından çok mümkün değildir. E-ortamdaki bilgi kaynaklarının ve hizmetlerinin zamanla çoğalması, bilgi işleme, depolama ve iletişim teknolojilerinin kütüphaneler tarafından da elde edinilebilmesi kütüphaneler için yeni işbirliği alanlarını ortaya çıkarmıştır. Kütüphanelerin çok daha fazla bilgi kaynağını satın almadan da iyi hizmet verilmesine olanak tanıdığı için kütüphaneler arası işbirliği zorunluluk haline gelmiştir (Tonta, 1999: 494). Kütüphaneler arası ödünç vermenin temel amacı kütüphanelerin kendi dermelerinde yer almayan kaynakları en kısa sürede sağlayarak kullanıcısının bilgi ihtiyacını karşılayabilmektir.

Başarılı ve faal kütüphaneler arası ödünç verme /alma hizmeti sağlayabilmek için kütüphanelerin yazılı prosedürlere ihtiyacı vardır. Bu prosedürlerde;

- Kütüphaneler arası ödünç verme/alma hizmetinden yararlanacak olanlar kimler?
- Kimler kaç bilgi kaynağı talebinde bulunabilecek?
- Fiyat ne olacak?
- İstek ne şekilde yapılacak (elektronik veya basılı ortam, telefon, e-posta) ?
- Hangi materyaller ödünç istenebilecek veya verilebilecek?
- Sürecin uzunluğu ne kadardır? (Ne kadar sürede sağlanacak, ne kadar süre kullanabilme hakkı tanınacak vb.) gibi temel bilgilerin yanı sıra ayrıntılı bilgi ve sorular için iletişim bilgilerinin de yer alması gereklidir (Alkış ve Yılmaz, 2008).

2.4 Tokat Gaziosmanpaşa Üniversite Merkez Kütüphanesi

3 Temmuz 1992 tarih ve 3857 sayılı kanun ile Gaziosmanpaşa Üniversitesinin kurulması ile birlikte üniversite bünyesinde aynı tarih ve kanun ile Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı da oluşturulmuştur. 2001 yılı Mayıs ayından itibaren kampüsteki binasında hizmet vermeye başlamıştır(Stratejik Plan, 2012: 3). Bilgi kaynağı sağlamada sınırlarını zorlayan, zamanla yarışan, evrensel değerlere hakim çağdaş bir bilgi ve belge merkezi olmak vizyon ve bilgi kaynaklarını günümüz teknolojilerini kullanarak araştırma ve üniversitenin eğitim-öğretim amaçları doğrultusunda düzenleyerek kullanıma sunmak misyonu ile hizmet vermeye devam etmektedir (Stratejik Plan, 2012: 21).

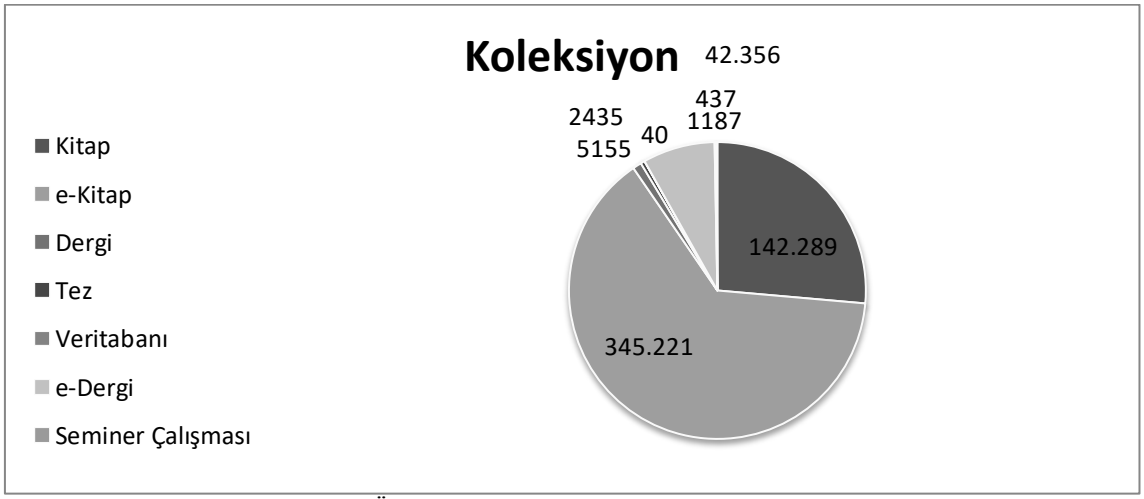
Kütüphane binasının alanı 3.850 m2 olup 4 kattan oluşmaktadır. Aynı anda 350 kişinin oturarak faydalanabileceği 4 salonu vardır. Ayrıca 40 kişinin aynı anda faydalanabileceği görsel işitsel salonu da mevcuttur. 2003 yılında günün şartlarına

uygun olacak şeklide bakım ve yeniden düzenlenme sürecinden geçirilerek hizmet vermeye devam etmektedir (Stratejik Plan, 2012: 4).

Kütüphanenin görevlerine baktığı zaman (Stratejik Plan, 2012: 4-5):

- Kullanıcılarına kütüphanedeki bilgi kaynakları hakkında bilgi vermek,
- Ödünç alma ve ödünç verme hizmeti sunmak,
- Fotokopi hizmeti verilmesini sağlamak,
- Kütüphaneler arası ödünç alıp-verme ile ihtiyaç duyulan bilgi kaynağına erişmek,
- Üniversitemiz eğitim müfredatını desteleyecek ve geliştirilecek materyalleri belirleyerek kütüphaneye sağlamak,
- Gelişen teknolojiyi kütüphaneye entegre etmek,
- Bilgi erişim danışmanlığı yapmak,
- Akademik, idari personel, öğrenciler ve kurum dışı araştırmacılara bilgi ve danışma hizmeti sunmak,
- Elektronik ortamdaki bilgi kaynaklarını kütüphaneye dahil ederek kullanıcıların erişebilmesini sağlamak,
- Kültürel faaliyetlerde bulunmak ve kültürel faaliyetleri desteklemektir.

Mevcut koleksiyon durumuna bakıldığında:

Grafik1.Tokat Gaziosmanpaşa Üniversite Kütüphanesi Koleksiyon Sayısı (Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi 2018 yılı Faaliyet Raporu, Tokat: Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, 2018.)

Dillerine göre koleksiyon durumuna bakıldığında:

Türkçe	**95245**
İngilizce	**3558**
Fransızca	**64**
Almanca	**193**
Osmanlıca	**123**
Arapça	**62**
Farsça	**12**
Diğer	**26**
Toplam Kitap Sayısı	**99283**

Tablo 1. Tokat Gaziosmanpaşa Üniversite Kütüphanesi Dillerine Göre Koleksiyon Sayısı (Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi 2018 yılı Faaliyet Raporu, Tokat: Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, 2018.)

Mevcut bütçe durumuna bakıldığında:

	TOPLAM	**KULLANILAN**	**KALAN**
Temel Maaşlar	**611.000,00 TL**	**610.937,56 TL**	**62,44 TL**
Personel Giderleri	**102.800,00 TL**	**102.773,47 TL**	**26,53TL**
Mal ve Hizmet Alımları	**13.000,00 TL**	**12.799,67 TL**	**1.112,31 TL**
Yurt İçi Geçici Görev Yollukları	**5.000,00**	**3.069,00 TL**	**1.931,00 TL**
Hizmet alımları	**5.000,00**	**0 TL**	**5.000,00 TL**
Büro ve İşyeri Makine Ve Teçhizat alımları	**43.000,00 TL**	**11.390,00 TL**	**31.610,00 TL**
Basılı ve Elektronik Yayın Alımları	**1.000.000.00 TL**	**999.874,44 TL**	**125,56 TL**

Tablo 2. Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Kütüphane Bütçesi (Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi 2018 yılı Faaliyet Raporu, Tokat: Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, 2018.)

Mevcut personel durumuna bakıldığında:

ÜNVAN	**SAYI**	**ÖĞRENİM DURUMU**
DAİRE BAŞKANI	**1**	**LİSANS**
ŞUBE MÜDÜRÜ	**1**	**LİSANS**
ÖĞRETİM GÖREVLİSİ	**1**	**LİSANS (BBY)**
KÜTÜPHANECİ	**1**	**YÜKSEK LİSANS (BBY)**
KÜTÜPHANECİ	**4**	**LİSANS (TÜMÜ BBY)**
MEMUR	**3**	**ÖN LİSANS**

MEMUR	**4**	**LİSANS (1 TANESİ BBY)**
DESTEK PERSONEL	**1**	**ÖNLİSANS**
DESTEK PERSONEL	**1**	**LİSE**
DESTEK PERSONEL	**1**	**ORTAOKUL**

Tablo 3. Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Kütüphane Personel Profili (Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi 2018 yılı Faaliyet Raporu, Tokat: Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, 2018.)

Kütüphaneden yararlanan mevcut kullanıcı durumuna bakıldığında:

ÖĞRENCİ		**35009**
AKADEMİK PERSONEL	PROFESÖR	**103**
	DOÇENT	**112**
	DR. ÖĞRETİM ÜYESİ	**318**
	ÖĞRETİM GÖREVLİSİ	**335**
	ARAŞTIRMA GÖREVLİSİ	**440**
İDARİ PERSONEL		**965**
TOPLAM		**37282**

Tablo 4. Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Kütüphane Kullanıcı Profili (Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi 2018 yılı İdari Faaliyet Raporu, Tokat: Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, 2019.)

3. BÖLÜM

METAFOR

3.1 Metafor Kavramı

Metafor her ne kadar söylemi süsleyen söz sanatı olarak düşünülse de önemi bundan çok daha fazladır. Metafor dünyayı algılama ve görme şeklimiz anlamına gelir. Farklı alanlarda yapılan çalışmalar göstermiştir ki metafor düşünce biçimimiz, dilimiz ve bilim üzerinde olduğu kadar, kendimizi günlük temelde ifade edişimiz üzerinde de biçimlendirici bir etki yaratır (Morgan, 1998: 14). Edebi-bilimsel yapılar olarak metaforlar bir dönemin, bir kültürün, bir ortamın aynası niteliğindedir aynı zamanda. Metaforlar, onları kullananların faaliyetlerini ve düşüncelerini ifade eder (Draaisma, 2007: 21).

Metafor kavramının kökü Yunanca meta *(öte, aşırı)* ve *pherein (yükleme)* sözcüklerinin birleşimi olan "metafora" kökünden gelmektedir. Dewey'de eski ve yeninin bilinçli şekilde uyumu olarak tanımladığı "hayal" unsurunu ekleyerek bu tanımı genişletmiştir (Levine, 2005: 172). Türk Dil Kurumu Türkçe sözlüğünde kökeni Fransızca *métaphore*ve karşılığı da "mecaz" olarak geçmektedir. Sözlükte mecaz, "Bir kelime veya kavramı bilinenin dışında başka anlamlara gelecek şekilde kullanma" olarak açıklamıştır (TKD, 2017). Türkçede metafor; istiare, eğretileme, benzetme ve mecaz anlamlarında kullanılmaktadır (Erarslan, 2011). Ancak, metafor kavramına yeni bir bakış açısı kazandıran bilişsel dilbilimci George Lakoff ve filozof Mark Johnson'ın "Metaphors We Live By" isimli çalışmalarını Türkçeye çeviren Demir ise sanılanın tersine"istiare" veya "eğretileme"nin "metafor"un Türkçe karşılığı olmadığını savunmaktadır (Demir, 2015: 14). "İstiare" are'ye, ariyet'e yani ödüç'e dayanmaktadır-

ödünç alma, birinden eğreti/iğreti bir şey alma; bir kelimenin anlamını geçici olarak başka bir kelime için kullanma; bir sözün gerçek anlamını kaldırarak, benzerliği olan diğer bir anlamı iğreti olarak vermek anlamına gelmektedir- bir kelimenin anlamını başka bir kelime için kullanma sanatıdır. "Eğretileme" ise "istiare"nin kelime anlamının Türkçeye aktarılması olup, belli bir süre sonra kaldırılacak olan, geçici, muvakkat; takma; iyi yerleşmemiş, yerini bulamamış; uyumsuz, yakışmamış; temelli olmayan; belli bir süre için; bir kelimenin anlamını geçici olarak başka bir kelime için kullanma; bir şeyi anlamak için ona benzetilen başka bir şeyin adını eğreti olarak kullanmak anlamlarına gelmektedir. Bu anlamdaki kullanımlarda mecaz ifadeler kavramsallaşmamaktadır. Zaten "mecaz", Arapça "sınırı geçmek" anlamına gelen "tecavüz" gibi, "caz" fiilinden türetilmiş isimdir (ism-i mekan); anlamın yerinden ve haddinden tecavüz edilmesi, yani kelimenin, gerçek anlamının sınırlarının aşılarak ilişkili (münasebetdar), benzer (alaka-i müşabehet) ve anlaşılır (münfehim) başka bir anlamda kullanılmasıdır; kısacası kelimenin asıl ve doğru anlamında kullanılması anlamına gelen "hakikat"in zıddıdır. Mecaz ifadenin yalnız cümlede/kullanımda ortaya çıktığı, kelimenin gerçek/hakiki/kavramsal anlam kazanmadığı düşünülür: anlam ödünç alındığı, geçici olduğu için eğretileme yahut istiaredir (Demir, 2015: 14-15). Bu tanımlamalardan yola çıkan Demir (2015: 15), Grekçe "metafora" dan gelen "metafor" kelimesinin, meta: öte ve pherein: taşımak, yüklenmek kelimelerinden oluştuğu ve "bir yerden başka bir yere götürmek" anlamına karşılık geldiğinden "iğreti" gibi geçici bir anlamdan çok kalıcı, köklü bir anlam ifade ettiğini vurgulamaktadır.

Antik Yunan filozoflarının zengin mitolojik kültürlerinden miras kalan "mecazi aktarım" metafor kullanımını da beraberinde getirerek metaforun filozoflar arasında yaygınlaşıp sözlü dilin vazgeçilmez unsurlarından olan mecazi konuşmayı yazılı dilde de vazgeçilmez ve kabul görmüş bir hale gelmesini sağlamıştır. Zamanla filozoflar metaforu anlatımı veya yazılı metni estetik hale getirmek amacında kullanmaktan öte

düşüncenin doğal eğilimi, dilin kapasitesi ve felsefi düşüncelerin derinleşme aracı olarak kullanmaya başlamışlardır (Ekinci, 2016: 160). Metaforla ilgili ilk önemli çalışmalar M.Ö 4. yüzyılda Aristoteles'e dayandırılmakta olup (Ortony, 1993);Aristoteles'in "Poetika" eserine bakıldığında ise metaforu "bir sözcüğe, kendi özel anlamının haricinde başka bir anlam verilmesidir", bu da cinsin anlamının türe verilmesi, türün anlamının cinse verilmesi, bir türün anlamının başka bir türe verilmesiyle ya da paralellik kurarak kullanılması şeklinde ifade etmiştir (Aristoteles, 1993: 60). Günümüzde edebi çalışmalarda metafor kavramı çoğunlukla Aristoteles'in en son bahsettiği şekilde yani iki nesne, olay veya ilişki arasındaki paralel, benzer ilişkiler biçimde kullanılmaktadır. Aristoteles'in tanımlaması, metafor kullanımında günümüzde de baz alınan iki terimi içerir: "yabancı isim" kullanımı ve "anlam aktarımı". Aristoteles'in kullandığı bir örnekle açıklayacak olursak, "akşam" sözcüğü normalde günün bir bölümüne işaret eder; dolayısıyla "bir kişinin hayatının akşamı" metaforundaki "akşam" sözcüğü bir "yabancı isim"dir. "Aktarım" kavramı, sözcüğün her zamanki bağlamı içinde yan anlamlarının yeni "yabancı" bağlama aktarıldığını ima eder. Nehrin tek yönde akması, "zaman bir nehirdir" metaforunda yeni bir bağlama aktarılan yan anlama bir örnektir (Draaisma, 2007: 28).

Richards 1936 yılında yayımlanan *Philosophy of Rhetoric* (Retorik Felsefesi) adlı kitabında, metaforun epistemolojik konumu konusunda halen devam eden bir tartışma başlattı (Richards, 1936). Metaforların analiziyle ilgili bugünde de kullanımda olan bir terminoloji oluşturdu. Richards'ın analizine göre, iki kavram arasındaki bağ metafor ile anlatılmaktadır. Biri, "konu terim", yani metaforun hakkında bir şey iddia ettiği terim diğeri de, " araç terim" yani Aristoteles'in "yabancı terim" olarak adlandırdığı anlamı başka bir bağlama aktaran terimdir. Hollandalı yazar Cees Nooteboom'un kullandığı "Bellek nereye isterse oraya oturan bir köpek gibidir" metaforunda, bellek "konu terim", "canı nereye isterse oturan bir köpek" " araç

terimdir (Nooteboom, 1983). Richards, metaforun ortaya koyduğu benzerlik (ki bu örnekte benzerlik hafızaya söz geçirilememesidir) için "tenör" terimini kullanır (Draaisma, 2007: 30).

Max Black de, Richards'ın düşüncelerinden esinlenerek, metaforları sırasıyla yerine geçme, karşılaştırma ve etkileşim olarak tasarlayan üç yorum ve bakış açısı ileri sürmüştür (Black, 1962). Black'de Richards'ın izinden giderek etkileşim temelli bir metafor yorumu ileri sürmüştür. Bir metaforda, konu terim ile araç terim bir dizi çağrışım ile birbirine bağlıdır, bu çağrışmışlar da etkileşim içindedirler. Bu yeniden üretim, metaforu oluşturan iki terimin de sahip olmadığı yeni bir anlam yaratır. Mesela "İnsan Kurttur" cümlesinde "kurt" sözcüğünün çağrışımları (acımasız, tekinsiz, vahşi) "insan" sözcüğünün çağrışımları ile birleşerek insan sözcüğüne kurt benzeri bir varlık olmak gibi yeni bir anlam katmaktadır (Draaisma, 2007: 31-32).

Metaforlar bir zıtlıklar birliği olmak gibi ilginç bir özelliğe sahiptir: Somut ile soyut, görsel ile sözel, çizgisel ile kavramsal olanı birleştirirler (Draaisma, 2007: 34). Bir metaforda, belli bir durumdaki ilişkilerin fark edilmesini kolaylaştırmak için başka bir durumdaki benzer bir dizi somut ilişkiye atıfta bulunur, diye yazmıştır Beck (Beck, 1978). Beck (1978)' e göre metaforun mahiyetinde somut bir imgeyle soyut ilişkileri anlamak veya formüle etmek vardır. Ona göre metafor bir arabulucudur.

Bir tecrübe unsurunu bir başka tecrübe unsuru açısından anlamaya çalıştığımızda metafor kullanırız. Böylece metafor, A'nın B olduğunun (veya gibi olduğunun) örtük veya açık belirtilmesiyle oluşur. "İnsan aslandır" dediğimizde, insanın aslana benzeyen özelliklerine dikkat çekmek için aslan imgesini kullanırız. Metafor belli yorumları öne çıkarırken, diğerlerini arka plana iter. Böylece, metafor insanın aslanca cesaret, güç ya da yırtıcılığına vurgu yaparken, aynı kişinin pekala bir domuz, bir iblis, bir ermiş, bir baş belası veya bir münzevi de olabileceği olgusunu örter (Morgan, 1998: 14). Ya da

“Öğretmen bahçıvan gibidir” veya “Öğretmen bahçıvana benzer” dendiğinde, öğretmenin bahçıvana benzeyen özelliklerini vurgulamak için “bahçıvan” imgesi kullanılır (Afacan, 2011: 1243).

Metaforlar, düşünce ve duyguları açığa çıkardığı gibi, saklayabilirler de (Cytowic, 2002). Kadınların, hayatlarını nasıl gördüğü hakkında Life Time televizyon kanalı için yapılan bir çalışma, bunun örneklerinden birini sergiliyor. Katılımcı kadınlardan biri, beraberinde verimsiz bir arazide yalnız yetişen bir ağacın resmini getirir. Başlangıçta, kadın bu resmi yalnızlığını, okuma çağına gelmemiş oğlunu büyütme konusundaki çaresizliğini ve mücadelelerinin kimse tarafından önemsenmemesini tanımlamak için kullanır. Kısacası ağaç kadının hayattaki yalnız mücadelesini sergilemektedir. İlerleyen zamanda, kadınla tekrar görüşüldüğünde ve bu sefer resme farklı bir açıdan -kadının resim hakkında fazladan–ve oldukça değişik yorumları olur. Bu farklı yorumda, ağaç, kadının bütün zorluklar karşısındaki başarısını ve cesaretini temsil eder (Zaltman, 2016: 120). Doğru bir şekilde ortaya çıkarılıp yorumlanırsa, metaforlar yüzeysel düşünceler kadar derin düşünceler üzerindeki perdeyi de kaldırır (Coulter ve Zaltman, 2001).

Düşünce tarihinin inişli çıkışlı yollarından geçen metafor konusu, bilişsel teori ile (1980’lerden sonra) yeni bir döneme girmiştir: Kullandığımız metaforlar zihin dünyamızı yansıtan, davranışlarımıza yön veren göstergeler olarak görülmeye başlanmıştır. Onların bilim ve edebiyat dili de dahil hayatın her alanında görülmeleri yadsınmayacak bir durum olmuştur. Metaforlar deneyimlerimizi yansıtan bilgi kaynağıdırlar. Bu amaçla eğitim ve yönetim bilimleri, psikolojik ve psikanaliz araştırmaları örneklerinde pek çok disiplin metaforu veri kaynağı olarak kullanmaya başlamıştır (Tepebaşlı, 2013: 7). 1980’lerden itibaren sosyal bilimlerin çeşitli alanlarında metaforlar ile ilgili çok sayıda araştırma yapılmış ve metafor hakkında çok

şey yazılmıştır. Bunlar arasında metaforların bilimde teori oluşturmada, şirketlerin stratejik yönelimlerini değiştirmede, çalışanların çalıştıkları kurumları nasıl algıladıkları, çocukların öğrenmesini kolaylaştıran araçlar olarak nasıl kullanılabileceği, öğretmenlerin öğrencilerini nasıl algıladıkları, örgütsel değişimi açıklamakta nasıl ayna görevi gördükleri konularında çok sayıda çalışma vardır (Yıldırım ve Şimşek, 2005: 210).

3.2 Metaforların Özellikleri

Metaforun özü bir tür şeyi başka bir şeye göre yorumlamak ve deneyimlemektir (Lakoff ve Johnson, 2015: 30). Metaforlar, zihinde önceden var olan kavramlarla ilişki kurarak yeni bir olguyu idrak etmeye ve yorumlamaya yardımcı olur.Başka bir deyişle metaforlar "bilinmeyen bir şeyi bilinen başka bir şeyle" anlatmaktadır (Uyan Dur, 2016: 123).Beyin kavramlar arasında bu dönüştürme işlemini gerçekleştirirken soyut olan algının somutlaştırılması işlemini de gerçekleştirmektedir. Bu süreç kişi fark etmeden bilinçdışında oluşmaktadır ve gündelik kavram sistemimizin büyük bir bölümünü metaforlar oluşturmaktadır (Lakoff, 1993).

Lakoff ve Johnson 1980 yılında ortaya attıkları çağdaş metafor teorisi ile metafora yeni bir karakter kazandırmışlardır. Birçok insan tarafından hayal etme gücü ve gösteriş hilesi olarak tarif edilen ve gündelik dille ilişkisi bulunmadığı düşünülen metafor için Lakoff ve Johnson gündelik hayatta yalnızca dilde değil düşünce ve eylemlerde de metaforların yaygın olduğunu; gündelik kavram sistemimizin önemli bir kısmının doğası gereği metaforik olduğunu savunmuşlardır (Lakoff ve Johnson, 2015).Lakoff ve Johnson'a göre, gündelik gerçeklerimizi ifade ederken kullandığımız kavram sistemimiz önemli bir role sahiptir (Lakoff ve Johnson, 2015: 27). Yani, dünyayı algılama tarzımızı, diğer insanlarla olan ilişkilerimizi, olaylar karşısındaki

davranışlarımızı/tepkilerimizi kullandığımız kavramlar karşılamaktadır. Metaforlar, insanların hayatları, ilişkileri ve kişisel problemleri hakkında da kişisel teoriler ve anlatılar için temel oluşturmaktadır (Lyddon, Clay ve Spark, 2001: 272).

Lakoff ve Johnson (2015), bir kavramın metaforik olmasının ve böyle bir kavramın gündelik aktiviteyi yapıya kavuşturmasının ne anlama gelebileceği konusunda bazı metafor örnekleri de vermişlerdir.

Bunlardan biri "TARTIŞMA SAVAŞTIR" metaforudur. Bu metafor gündelik dilde şu türden çok farklı ifadeler yansıtır:

TARTIŞMA SAVAŞTIR

Argümanımdaki her *zayıf fikre saldırdı*.

Eleştirileri doğrudan *hedefi buldu*.

Argümanı *yerle bir ettim*.

Onunla asla bir tartışmada *galip* gelemedim.

Bu stratejiyi kullanırsan, o seni *bitirecek*.

Tartışmalardan yalnızca savaş terimleriyle *söz etmediğimizi* anlamak önemlidir. Gerçekte tartışmaları kazanabiliriz de kaybedebiliriz de. Tartıştığımız kişiyi bir hasım olarak görürüz. Onun mevzilerine saldırır ve kendimizinkileri savunuruz. Galip gelir ve mağlup ediliriz. Stratejiler ve planlar kullanırız. Eğer savunulamaz bir mevzi bulursak onu terk edebilir ve yeni bir hücum hattı oluşturabiliriz. Tartışmada yaptığımız şeylerin çoğunu kısmen savaş kavramı yapıya kavuşturur. Hiçbir fiziki çatışmanın olmadığı yerde bile şifahi bir çatışma vardır ve bir tartışmanın yapısı-hücum, savunma, karşı hücum vs.- bunu yansıtır. İşte tamda bu anlamdadır ki "TARTIŞMA SAVAŞTIR"metaforu bu kültürde beraber yaşadığımız metaforlardan biridir; tartışmada sergilediğimiz eylemleri yapıya kavuşturur (Lakoff ve Johnson, 2015: 29).

Bir diğeri ise "ZAMAN PARADIR/VAKİT NAKİTTİR[1]"metaforik kavramıdır. Yansıttığı farklı ifadelerden bazılarına bakacak olursak:

ZAMAN PARADIR/VAKİT NAKİTTİR

Zamanımı *heder ediyorsun*.

Bu cihaz *saatlerini kurtaracak*.

Bunun için *israf edecek* zamanım yok.

Çok zamanın *kaldı mı?*

Hastalandığımda çok zaman *yitirdim*.

***Sayılı* günleri kaldı.**

Zamanını *verimli* kullanmıyorsun.

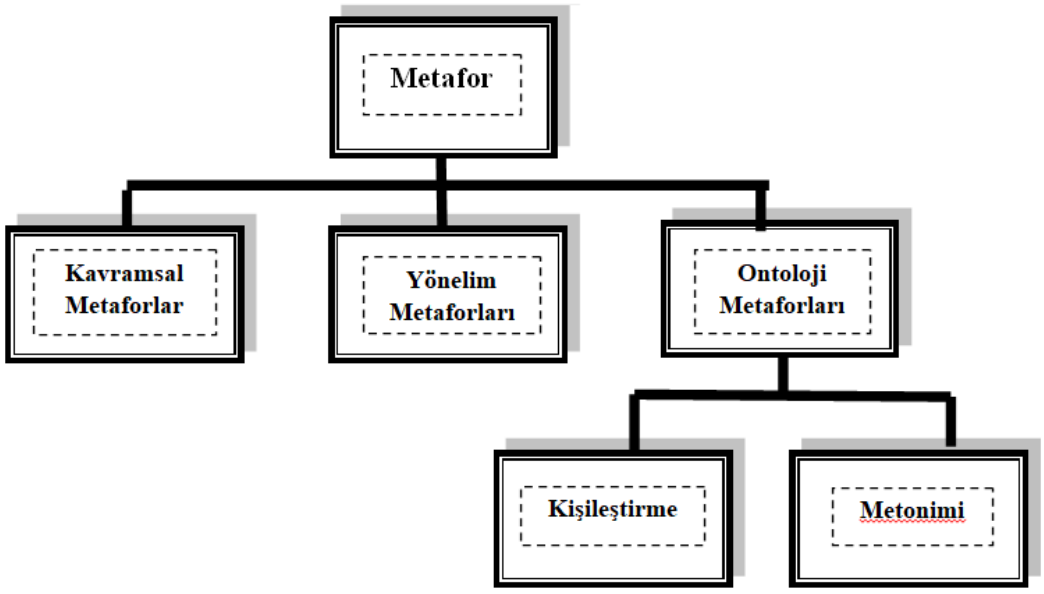
Kültürümüzde zaman değerli bir metadır. Amaçlarımızı gerçekleştirmek için kullandığımız sınırlı bir kaynaktır. Çalışma kavramı, zamanının sayılarla ifade edildiği modern Batı kültüründe gelişerek zamanla eş değer tutulan bir kavrama dönüşmüştür. Kültürümüzde de birçok bakımdan "VAKİT NAKİTTİR": telefon mesaj birimleri, saat başı ücretler, otel odası fiyatları, yıllık bütçeler, kredi faizleri ve topluma borcunuzu "hizmet zamanıyla" ödemeniz. Bu pratikle modern endüstrileşmiş toplumlarda doğmuştur ve gündelik temel faaliyetlerimizi esaslı biçimde yapıya kavuşturmaktadır. Zamanı bu tarzda anlamamız zaman değerli bir metaymış-sınırlı bir kaynak, hatta paraymış- gibi eylemde bulunduğumuz gerçeğine tekabül eder. Bu yüzden zamanı harcayabildiğimiz, çarçur edebildiğimiz, bütçeleyebildiğimiz, akıllıca yahut aptalca yatırım yapabildiğimiz, tasarruf edebildiğimiz veyahut heba edebildiğimiz türde bir şey olarak anlar ve tecrübe ederiz (Lakoff ve Johnson: 2015: 32-33).

[1]Türkçede VAKİT NAKİTTİR, TİME IS MONEY'i en iyi karşılayan ifadedir (Demir, 2015: 32).

Özetleyecek olursak, metaforlar yaratıcıdır; zihnimizde var olanların ötesinde kurduğu ilişkilerle yeni düşüncelere yönlendirir. Metafor keşiftir; çünkü sözcüğün daha önce tek başına ifade edemeyeceği kapsamı bulunur ve böylece hem sözcük hem de düşüncenin anlam alanı genişler (Demir, 2015: 10).Metafor, kavramak istediğimiz nesneyi ya da olguyu, farklı bir anlam taşıyan kavramla ilişkilendirerek farklı perspektiflerden bakmamızı, daha önce gözden kaçan bazı durumları yakalayabilmeyi ve yeniden kavramlaştırmamızı sağlar (Taylor, 1984: 103).

3.3 Metafor Türleri

Aşağıdaki tabloda görüldü üzere metafor; kavramsal metaforlar, yönelim metaforları ve ontolojik metaforlar olarak üç başlık altında toplanmaktadır. Ontolojik metaforlar da gene kendi içerisinde kişiselleştirme ve metonimi olarak iki alt başlığa ayrılmaktadır. Lakoff ve Johnson'ın ortaya koyduğu çağdaş metafor teorisine bağlı olarak yapılan bu sınıflandırma dışında bazı araştırmacılar metaforları; nominatif (adsal), imgesel (edebiyatta yer alan) ile kognitif (düşünce ve anlamaya yardımcı olan) şeklinde de sınıflandırmaktadırlar (Nesterova, 2011: 43).

Şekil 2. Metafor Türleri (Lakoff ve Johnson, 2015)uyarlanmıştır.

3.3.1 Kavramsal Metaforlar

Kavramsal metaforlar dilin soyut sistemi içine yerleşmiş durumdadır ve bu dil sistemini kullanan insanların dünyayı algılayış şekilleriyle ilişkilidir. Kavramsal metafor teorisinin ana öğretisine göre, soyut kavramları somut tecrübeler ve duygular aracılığıyla anlamak vardır.Kavramsal metafor bir kavramın başka bir kavram aracılığıyla anlaşılabilmesine olanak sağlar. Bu sebepten kavramsal metaforlar iki kavram alanından oluşurlar ve bunlar, kaynak kavram alanı ve hedef kavram alanıdır. Hedef kavram alanı, kaynak kavram alanı aracılığıyla anlaşılır. Kaynak kavram alanı somut nesnelere göndermede bulunan bir kavram, hedef bilgi alanı ise soyut (bilgi biçimindeyse) veya fiziksel nesneleri temsil eden bir kavramdır (Lakoff ve Johnson, 2015: 33).

Daha öncede verilen "VAKİT NAKİTTİR" kavram metaforunu incelemek gerekirse: kaynak bilgi alanı olan 'para' somut bir kavramdır; hedef kavram alanı ise soyut bir kavram olan 'zaman'dır. Kavramsal metaforlar insanların temel deneyimlerinin zihinde şekillenmiş halidir. Lakoff'a göre kaynak kavram alanı ile hedef kavram alanı arasında sistematik bir ilişki vardır. Buna 'aktarım'da (mapping) denir. Yani kaynak kavram alanına ait bilgilerin hedef kavram alanına aktarılmasır (Akşehirli, 2008: 257).

3.3.2 Yönelim Metaforları

Yönelim metaforları, kavramların mekânsal olarak birbiriyle ilişki halinde olduğu metafor türüdür. Lakoff ve Johnson'a göre, metaforik yönelimlerde fiziksel ve kültürel deneyimlerimizin kökleri vardır (Lakoff ve Johnson, 2015). Gelişimimizin ilk aşamalarından başlayarak bedenimizin dışındaki dünyayı deneyimlemeye başlarız; dış dünyayı içimizde var olan dünyadan ayırmayı öğreniriz. Uzaklıkları, yerçekimi

kuvvetini, simetriyi, dengeyi ve uzaklıkları öğreniriz. Soyut fikirleri kavramsallaştırırken görsel tasarımları kullanırız. Bu işlem, büyük ölçüde aşağı-yukarı, içeri-dışarı, ön-arka, sığ-derin gibi mekânsal yönelimlere bağlı olan yön metaforlarının kullanımı ile gerçekleşir. Hem bizleri hem de etkileşim halinde olduğumuz nesneleri etkileyen yer çekimi kuvveti nedeniyle yön metaforlarında özellikle dikey boyutların kullanımı daha yaygındır. "Artış – yukarıya doğru" metaforu en yaygın olan yön metaforu örneğidir. "Moralim yükseldi" ifadesinde, "moral" kavramı dikey boyutta, aşağı-yukarı yönelimi içinde anlaşılan bir kavramdır; bu nedenle "morali yükselmek" ifadesi bir yön metaforu örneğidir. Bunun gibi "altın düşmeye başladı" ifadesinde altın, "yüksek statü" ifadesinde statü, "ateşi yükselmek" ifadesinde ateş, aşağı yukarı yönelimi içinde kavranmaktadır (Lakoff ve Johnson, 2015: 40-47).

3.3.3 Ontolojik Metaforlar

Ontoloji metaforları, soyut olan bir varlığı somut bir varlık ya da madde, töz (substance) olarak gösteren metafordur. Söz konusu metaforlarda bir şey başka bir şeyin anlamını taşımaya başlayarak o şeyin ontolojik statüsü değişmektedir. Burada kelimeler kazandıkları yeni anlamlar ile ifade edilir, eski anlamını taşımazlar artık. Örneğin, "Bu acıya dayanmak çok fazla sabır gerektirir" cümlesinde, soyut ve sayılamayan bir kavram olan sabır, sayılabilen somut bir varlık olarak düşünülmüştür. Bir başka örnek de "Zihnim çok dolu" cümlesidir. Burada da zihin, içinde bir şeyler bulunan maddî bir varlık olarak vasıflandırılmaktadır (Nesterova, 2011: 44-45).

Yukarıdaki cümlelerde yer alan örneklerde, sabır ve zihin, ontolojik metaforla kullanılmadan ifadesi olmayan varlıklardır. Bu sebeple ontolojik metafor dilin temellerinden biridir. Bir gerçeğin niteliklerinde yola çıkarak başka bir gerçeği algılayıp deneyimlerken çoğu zaman metaforlardan yararlanırız. Bilinmeyenleri bilinenler

yardımıyla anlamaya çalışırız. Bu süreç genellikle somut bilinenlerden soyut gerçeklere doğru çalışır (Lakoff ve Johnson, 2015: 54-62).

Ontolojik metaforlar kişileştirme ve metonimi alt başlıklarından oluşmaktadır.

3.3.3.1 Kişileştirme

Ontolojik metaforların insan olmayan olgulara düşleme yoluyla insan özellikleri kazandıran türüne kişileştirme adı verilmektedir. Kişileştirme metaforlarına örnek vermek gerekirse:

Hayat* beni *aldattı.

Enflasyon* bizi *duvara çiviledi.

Bu durumların her birinde insan dışı bir şeye insan özelliğinin kazandırıldığı görülmektedir. Buradaki temel düşünce, kişileştirmenin, çok geniş bir metafor alanını kapsayan genel bir kategori olmasıdır. Çünkü, kişileştirme ile insanlar, dünyadaki fenomenleri kendi motivasyonları, amaçları, eylemleri ve nitelikleri temelinde insani terimlerle anlamlandırma imkanı bulabilmektedir (Lakoff ve Johnson , 2015: 63-64).

3.3.3.2 Metonimi

Bir şeyi onunla ilişkili diğer şeye gönderme yapmak için kullanılan durum metonimi olarak adlandırılmaktadır. (Lakoff ve Johnson, 2015: 67).

Jambonlu sandviç onayını bekliyor.

Buradaki "jambonlu sandviç" ifadesi gerçek bir kişiye, yani jambonlu sandviçi sipariş eden kişiye gönderme yapmak için kullanılmıştı. Başka örneklerde vermek gerekirse (Lakoff ve Johnson, 2015: 66-67):

Alanı *dans.* (=dans mesleğinde)

***Times* basın toplantısına henüz gelmedi**. (=Times'ın muhabiri)

Yeni *cam silicileri* onu memnun edecek. (=yeni cam silicilere sahip olma durumu)

Metonimi bir şeyi diğerinin yerine geçecek şekilde kullanılarak kavramlaştırılmasına olanak tanır. Metonimik kavramlar, gündelik konuşmalar kadar, gündelik düşünme ve eylemde bulunma biçiminin de birer unsurudur. Kavram sisteminde "bütün yerine parça metonimisi" özel bir konuma sahiptir. Bütün yerine parça metonimisin de bütünün yerine geçen pek çok parça vardır. Hangi parçanın tercih edileceğine bütünün hangi boyutuna odaklanacağı belirlemektedir. "Projede bazı iyi kafalara ihtiyaç oldu" söylendiğinde "iyi kafalar" zeki insanlara atıfta bulunmak için kullanılır. Mesele yalnızca bir parçayı (kafayı) bütünün (kişi) yerini alacak şekilde kullanmak değil, aynı zamanda kişinin, yani kafasıyla ilişkili olan zekasının belirli bir niteliğini de ayırt etmektedir (Lakoff ve Johnson, 2015: 67-71).

3.4 Kütüphane Alanında Yapılan Metafor Çalışmaları

Metafor ile ilgili çalışmalar incelendiğinde kütüphanecilik alanıyla ilgili çok fazla çalışma yapılmadığı görülmektedir. Yapılan çalışmalar ise yurt dışı ağırlıklı olmaktadır.

Ülkemizde bu konuda yapılan çalışma Demir ve Güneş'e (2016) ait olup bu çalışmada, Türkiye'deki halk kütüphaneleri yöneticilerinin "ideal kütüphane" kavramından anladıklarına yönelik oluşturdukları metaforlar ve bu yöneticilerin "çalıştıkları kütüphane" ile ilgili oluşturdukları metaforları karşılaştırılarak var olan durum ile düşlenen durumun analizi yapılarak düşlenenin ne oranda gerçekleştiği

ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu çalışma için toplam 81 ilde bulunan halk kütüphanesi yöneticilerine anket uygulanmıştır. Yanıt alınan 38 anket değerlendirmeye alınmıştır. 23 tane metafor kullanılmış olup en çok kullanılanı " kültür merkezi" metaforu olmuştur. Ayrıca yöneticilerin çalışma hayatındaki tecrübeleri arttıkça yalnız ideal kütüphaneye ilişkin değil aynı zamanda çalıştıkları kuruma ilişkin metafor için de aynı kavramı kullandıkları görülmüştür.

Yurt dışında yapılan ve erişilebilen çalışmalar ise şunlardır:

Nitecki (1979), çalışmasında kütüphanecilik ile ilgili felsefi kuramlar üzerinde durmuştur. Kütüphaneciliğin özünün metafizik olduğunun öne sürülmekte olduğunu, kütüphanecilik biliminde temel kavramların metaforik bir yorumunu gösteren bir model çizildiğini ve kütüphanecilik teorisindeki faydaların tartışılmakta olduğunu ifade etmiştir. Nitecki, "Kütüphanecilikte Metaforlar Üzerine Söylem İçin Şematik Anahtar" modelinden yararlanarak, kavramsal metaforların, insan bilgisinin metafizik veya epistemolojik niteliklerini açıklamak için kullanıldığını vurgulayarak metaforların yorumlanmasını sadece kavramsal formlarıyla sınırlamıştır. Kütüphaneciliğin metafiziksel maddesinin, herhangi bir ortamda ifade edilen kavram ile ortamın yorumcusu olan kütüphane kullanıcısı tarafından bu kavramın algılanması arasında metaforik bir ilişki olduğunu ileri sürmüştür Kütüphaneciliğin, verilen ve yeni algılanan bilgi boyutları arasındaki sürekli değişen, mecazi bir ilişki olarak düşünüldüğünü ifade etmiştir. Kütüphane faaliyetlerinin konusunun, herhangi bir anda bilginin toplam halinin bir yansıması olduğunu, bilginin değişen yönleriyle değiştiğini ve bilginin kendisinin büyümesine paralel olarak büyüdüğünü söyleyerek kütüphaneciliğin bilgiyi tüm biçimlerinde yaydığını, dolayısıyla, küresel bilgi kavramı tarafından kapsanan tüm boyutların kütüphaneciliğin özünü bilimsel bir disiplin olarak oluşturduğunu ifade etmiştir.

Nitecki (1981) çalışmasında, Pepper'in (1942) "Dünya Hipotezleri" isimli çalışmasındaki kök metafor yaklaşımından yola çıkarak "meta-kütüphanecilik" kavramı üzerinde durmuştur. Meta-kütüphaneciliğin konusunu, verilen ve algılanan bilgi boyutları arasında sürekli değişen metaforik bir ilişki olarak düşünülebileceğini vurgulamıştır. Bu ilişkilerin iki ana meta-kütüphane fonksiyonunda belirgin olduğunu; bunların ilkinin kullanıcıların kendileri için yeni kavramları keşfetmelerine yardımcı olmak ve diğerinin ise kullanıcıların hâlihazırda keşfettikleri kavramları anlamalarını sağlamak için gerekli kaynakları sağlamak olarak açıklamıştır. Meta-kütüphaneciliği, bilgi kaynaklarının anlamlandırılması için çeşitli yaklaşımlar sağlayacağını vurgulamıştır. Meta-kütüphaneciliğin kökü olarak gördüğü kitap (bilgi kaynağı olarak), konu (bilgi) ve kullanıcı bileşenleri ve onların iç ve dış ilişkilerini metaforik bir biçimde modelleştirmeye/kuramsallaştırmaya çalışarak meta-kütüphanecilik için bir metafor modeli önermiştir.

Brown ve Mark (2005), Weick'in (1996) yılında mesleki ve örgütsel değişime olan engelleri anlamak ve bu engelleri ele almak için 1949 Montana ve 1994 Colorado yangınları örneklerinden yola çıkarak yayınladığı makalesinde kullandığı "araçlarınızı bırakın (dropyourtools)" metaforu üzerine çalışmışlardır. Çalışmalarının amacı Weick'in sonuçlarını kütüphane ve bilgi bilimi mesleği ile ilgili değişikliklerin ışığında incelemek olmuştur. Mesleğin "Kütüphaneler ve bilgi merkezlerinde çalışmak için hangi temel yetkinlikler gereklidir? Teknoloji ve özellikle internet, kütüphanenin bir topluluktaki rolünü nasıl yeniden tanımlamaktadır? Mesleğimizi tanımlamak için gerekli olan kütüphaneciler ve bilgi uzmanları hangi işlevleri ve hizmetleri gerçekleştirmelidir?" gibi sorunlarını belirlemişlerdir. Kütüphanecilik ve bilgi mesleğinin değişiminin tartışılması için bir forum oluşturma arzusuyla Dominik Üniversite Kampüsündeki bir toplantı odasında oturumlar belirlenerek katılımcılara (kütüphane yöneticilerine) toplantı yöneticisi olan iki araştırmacı tarafından

kütüphanelerde değişikliklere yönelik fırsatlar ve engeller hakkında tartışma oluşturmak üzere tasarlanmış, önceden tanımlanmış bir dizi açık uçlu sorular sorulmuştur. Bazı sorular şu şekildedir: Girişimi ne başarılı yaptı? Değişim için hangi zorluklar veya engellerle karşılaştınız? Zaman zaman mesleğimiz, kullanıcılarımızın değişen ihtiyaçlarına yeterince cevap vermemesi veya adapte olmamasından dolayı eleştirilmiştir. Sizce bu türden eleştirilere hangi profesyonel uygulamalar ya da düşünce kalıpları katılabilir? Oturumlar sırasında, Weick'in dilini kullanmaktan kaçınmak için her türlü çaba gösterildiği belirtilmiştir. Sonuçlara bakıldığında, Weick'in araç bırakma metaforunun, profesyonel değişimin analizi için büyüleyici ve son derece eğitici bir model olduğunu savunmuşlardır. Odak grup görüşmelerinde kütüphane liderlerinin, değişimin önündeki engelleri ortadan kaldıran olumlu davranışlar sergiledikleri, başarılı değişim mekanizmaları hakkında sürekli olarak olumlu konuştukları, "engeller" hakkındaki sorularda katılımcıların yanıtlarının "engel" kelimesini tekrarlamaktan ziyade "fırsatlar", "destek" ve "esneklik" gibi olumlu kelimeleri içerdikleri, hizmet bağlamında girişimci davranışların önemine atıfta bulundukları sonuçlarına varmışlardır.

Giesecke (2011), kütüphane alanında kullanılan çeşitli metaforları ve bu metaforların kütüphanelerin hayatta kalmak için ihtiyaç duydukları desteği alma şanslarını arttırmak için değişimi nasıl sağladıklarını araştırmak amacı ile yapmıştır. Giesecke, kütüphanelerin değişimi uygulamaya koymada iki büyük zorlukla karşı karşıya kaldığını, bunlardan ilkinin, kütüphanelerin seçmenleri tarafından nasıl görüldüklerini değiştirmeleri gerekliliği ikincisinin ise, kütüphanelerin geçerliliğini kaybetmemesi için kütüphanecilerin ve personelin kendi metal modellerini kendi rollerine göre değiştirme gerekliliği olduğunu belirtmiştir. 19. yüzyılın sonlarından itibaren modern kütüphane hareketinin başlamasıyla beraber kütüphanecilerin kütüphaneyi ve kütüphanecileri tanımlamak için kullandıkları metaforlardan

bahsetmiştir. Farklı dönemlerde kullanılan farklı metaforlar üzerinde durmuştur. 19. yüzyılda kütüphaneler "sadece kitaplar için depolar" veya "antik müzeler" gibi olumsuz metaforlarla tanımlanırken 20 yüzyılın başlarında kütüphaneciler kendilerini verimli operasyonları destekleyen ve sağlam çalışma prensiplerini geliştiren iş adamları olarak kütüphaneleri ise eğitim kurumları ve ticari kuruluşlar gibi olumlu metaforlarla tanımlamıştır. Gene kütüphaneler için kullanılan metaforlardan oluşturulan kategorilerinden bahsetmiştir; konuşma olarak kütüphane, vücudun parçası olarak kütüphane, yer/mekan olarak kütüphane gibi. Bunlardan yola çıkarak University of Nebraska–Lincoln'da (UNL) kütüphanecilerin ve çalışanların yeni roller hayal etmelerine, değişimle başa çıkmalarına, kutunun dışına çıkmalarına, hizmetlerini yeniden değerlendirmelerine ve Üniversite yönetimine yardımcı olmak için metafor çalışması yapılmıştır. Çalışma sonunda, kütüphanenin ve kütüphanecilerin kendilerini ve politikalarını gözden geçirmelerine yardımcı olacak sonuçlar elde edildiği belirtilmiştir.

Bordonara (2015),ACRL (2015) tarafından yayınlanan "Enformasyon Okuryazarlığı için Yeni Çerçeve" isimli çalışmasında yer alan "öğrenmenin eşit kavramı konuşmadır" metaforundan yararlanarak "öğrenim için konuşma (scholarship as a conversation)" metaforunu incelemiştir. Bu metaforun İngilizceyi ikinci dil olarak alan ESL öğrencilerinin enformasyon okuryazarlığını tanımasının ve anlamasının daha derin bir yolunu sunduğunu ifade etmiştir. Yazma, konuşma gibi öğretim yaklaşımlarından yararlanmıştır. Enformasyon okuryazarlığını ESL sınıflarıyla ilişkilendirmenin bir yolu olarak bu metaforu kullanırken kütüphaneciler ve eğitmenlerin işbirliği yapmasını savunmuştur. Kütüphanecilere öğrenimi bir konuşma olarak gösterebilmelerinin farklı yollarını desteklemek için kullanabilecekleri sınıf etkinliklerinin pratik örneklerini sunmuştur. Bu örnekler arasında kütüphanecilerin öğrencilere araştırma makalesi bölümlerini tanıtmak, araştırma makalesi taramak ve

taratmak, bilgi yaratma sürecini anlatmak ve bu konularda aktiviteler yapmak gibi örnekler yer almaktadır.

Johannson (2015), "Kütüphane Kullanıcı Metaforları ve Hizmetleri (Library User Metaphors and Services)" çalışmasında 1970'lerin ortalarından ve sonlarından günümüze kadar özellikle halk kütüphanecilerinin kütüphane mesleği, araştırmacılar ve kullanıcılarıyla ilgili metaforları nasıl algıladıkları, yorumladıkları hakkında bilgi vermiştir. Çalışmada kullanıcı metaforlarının önemini ve kütüphane mesleğinin farkındalığını arttırmak amacıyla altı anahtar araştırma sorusuna odaklanmıştır. Bu sorular: 1. Farklı kullanıcı segmentlerini tanımlamak, sınıflandırmak ve anlamak için kütüphane mesleği tarafından hangi kavramlar kullanılmıştır? 2. Kullanıcı metaforları veya kullanıcı görüntüleri ne ölçüde ve neden önemlidir? 3. Metaforlar, imgeler ve benzer kavramların ardındaki teorik çerçeveler ve çerçevelerin ardındaki fikir aktarımlarında hangi nitelemeler kullanılmıştır. 4. 1970'lerden beri kütüphane sektöründe hangi kullanıcı metaforları veya görselleri aktif hale getirilmiştir? Bu soru üç alt sorudan oluşmaktadır: 4.a. Farklı metaforları karakterize eden nedir? 4.b. Kütüphane sektöründe farklı kullanıcı metaforları nasıl karşılandı ve ele alındı? 4.c. Metaforlar ne ölçüde farklı kütüphane türlerini –yerel ve akademik kütüphaneleri - etkiledi?- 5. Farklı kütüphane hizmetleri ile farklı kullanıcı metaforları ve segmentleri arasındaki ilişkileri karakterize eden nedir? 6. Belirlenen 5 kullanıcı metaforu, toplumsal bağlamına nasıl uyum sağlar (Gerhard Schulze'nin (2005) The Experienceociety çalışmasından yararlanılarak oluşturulmuş bir araştırma sorusudur)? Çalışma sonunda kullanıcılar için belirlenen 5 metaforun (vatandaş, müşteri, kullanıcı, misafir, ortak) tarihsel gelişimi değişkenlik göstermiş olup; "vatandaş" 1970'lerden günümüze kadar kullanılan bir metafor olmuştur. "Müşteri" ilk olarak 1980'lerde ve sonrasında kütüphane bağlamlarında ortaya çıkmış olmasına rağmen "kullanıcı" daha profesyonel söylemlere hakim olmuştur.

Pun ve Lau (2018), çalışmalarında saç ve saç stillerinin, kütüphaneciler için değişim, uyum ve risk alma metaforları olarak algılanabileceğini ifade etmişlerdir. Bir kütüphanecinin görüntüsüne uyum sağlamak için saçın, iş yerinde neyin "kabul edilebilir" ve "kabul edilemez" olabileceğini göstermede kritik bir rol oynadığını, saç şekillerinden topuzun kütüphaneciler için kullanılan klişe bir görüntü/metafor olduğunu vurgulamışlardır. Ayrıca enformasyon okuryazarlığı uzmanı ve profesörü olan Dr. Isa Lau saçların, kişisel tarzın ve memnuniyetin iletilmesine katkı sağladığına dair olan düşüncelerini de paylaşmıştır. İsa Lau, pek çok üniversite kütüphanesinde saç modeli ile ilgili politika olmadığını, saç tarzının kişinin üslubunu yansıtmasından ötürü kütüphaneciler ile ilgili olumlu metaforlar yaratılabileceği özgür ortamların varlığının öneminden bahsetmiştir.

4. BÖLÜM

YÖNTEM ve BULGULAR

Bu bölümde çalışma için toplanan verilerin analizinin yapıldığı yöntem ve yapılan analizler sonucunda elde edilen bulgulara yer verilmektedir.

Yöntem

4.1 Araştırmanın Deseni

Bu çalışmada karma yöntem araştırma modeli kullanılmıştır. Karma yöntem nitel ve nicel yaklaşımların karışımına imkan sağlamaktadır. Araştırma sürecinde hem nicel hem de nitel verilerin toplanmasına olanak sağlayarak toplanan bu verilerin analiz edilmesine ve harmanlanmasına odaklaşmaktadır. En önemli öncülü, nicel ve nitel verilerin beraber kullanımı olup, araştırma sorusunun herhangi tek bir yöntem kullanılarak anlaşılmasına oranla daha iyi bir şeklide anlaşılmasını sağlamaktır (Creswell ve Plano Clark, 2014: 6).

Karma yöntemler, herhangi bir çalışmada nitel ve nicel araştırmaların ve bunların verilerinin bir araya getirilmesini ya da bütünleştirilmesini gerektirmektedir. Nicel veri anketler veya psikolojik testlerde olduğu gibi genellikle kapalı uçlu cevaplardan oluşurken, nitel veri önceden belirlenmiş cevapların olmadığı açık uçlu yapıları içermektedir. Çoklu yöntemler olarak da nitelendirilen karma yöntemler, diğer yöntemlerin eksiklikler içerebileceğinden dolayı hem nicel hem de nitel verilerin bir araya getirilerek yürütülen bir araştırmada elde edilen veri grubunun eksiklerinin az ve telafi edilebileceği düşüncesi hakimdir (Creswell, 14).

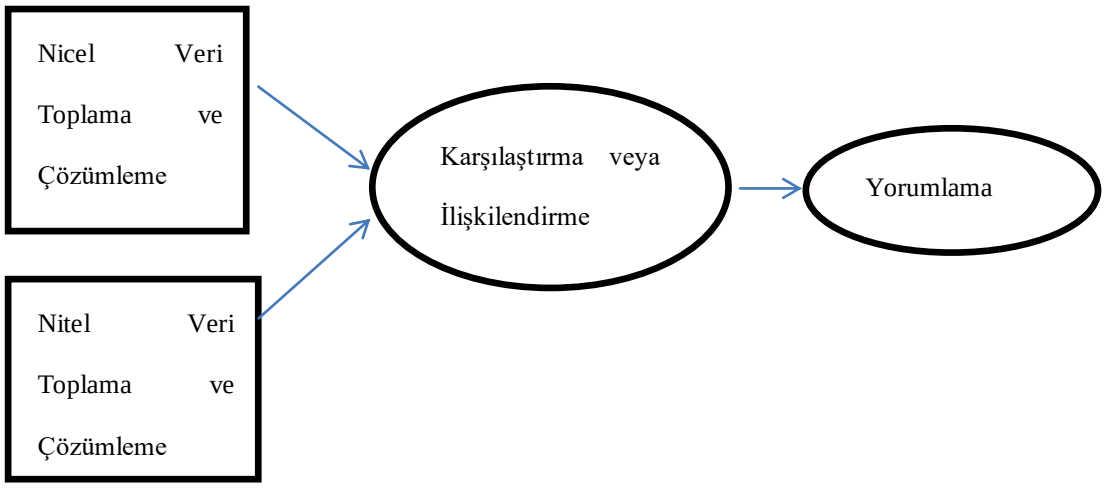
Karma yöntem araştırmalarında araştırma deseni seçilirken dikkat edilmesi gereken hususlar vardır. Bunlar: nitel ve nicel aşamalar arasındaki etkileşim derecesi, aşamaların ilişkisel önceliği, aşamaların zamanlaması ve elde edilen verilerin nasıl ve ne zaman birleştirileceğini belirleme yani aşamaları birleştirme işlemidir (Creswell ve Plano Clark, 2014: 72). Bu dört hususu açıklamak ve bu araştırma kullanılan boyutunu açıklamak gerekirse:

- Karma yöntem araştırmalarında etkileşim seviyesi, iki aşamanın ne derecede birbirinden bağımsız veya birbiriyle etkileşimde olduğudur. Greene (2007:120) bağımsız veya birbiriyle etkileşimde olmak üzere bu ilişkinin iki ana boyutunun bulunduğunu ileri sürmüştür. Çalışma esnasında nicel ve nitel aşamalar birbiriyle ilişkili değilse ilişki bağımsız; eğer aşamalar arasında bir ilişki varsa etkileşimlidir (Creswell ve Plano Clark, 2014: 72). Bu çalışma, nitel ve nicel aşamalar arasında doğrudan bir etkileşim olduğu için iki aşama arasındaki etkileşim seviyesi "etkileşimlidir".
- Karma bir yöntem deseninde üç çeşit ağırlık durumu vardır: (1) Hem nitel hem de nicel yöntemin eşit önceliğe sahip olduğu ve bu iki yöntemin araştırma sorusunun analizinde eşit derecede öneme sahip olduğu durum, (2) Nicel yöntemlerin daha ağır bastığı nitel yöntemin ikinci rol oynadığı ve çalışmada nicel önceliğin hakim olduğu durum, (3) İkinci durumun aksine nitel yöntemlere daha çok ağırlık verilerek nicel yöntemlerin ikinci rol oynadığı çalışmada nitel önceliğin hakim olduğu durumdur (Creswell ve Plano Clark, 2014: 73). Çalışmada, metafor üzerine daha çok yoğunlaşıldığı için çalışmada "nitel öncelik" kullanılmıştır.
- Aşamaların zamanlaması ise üç şeklide sınıflandırılabilir: (1) Çalışmanın tek bir aşamasında hem nicel hem de nitel aşamaların kullanıldığı eş zamanlı

zamanlama, (2) Verilerin toplanması ve analizinde nicel ve nitel verilerden birinin seçilerek başlandığı sıralı zamanlama, (3) Yukarıdaki sayılan eş zamanlı ve/veya sıralı zamanlamayı içeren çoklu aşamaların yürütüldüğü çok aşamalı zamanlama şeklindedir (Creswell ve Plano Clark, 2014: 73). Bu çalışmada nicel ve nitelveriler eş zamanlı olarak toplanmıştır.

- Son olarak bu iki yaklaşımı birleştirme yöntemine karar vermek gerekir. Birleştirme, bağımsız ve etkileşimli ilişkilerin araştırmacı tarafından yürütüldüğü süreçtir. Çalışmanın nitel ve nicel aşamalarının etkili bir şekilde harmanlanması ve birleştirilmesidir. Bu birleştirme stratejileri: yorumlama esnasında birleştirme, veri analizi esnasında birleştirme, veri toplama esnasında birleştirme, desen aşamasında birleştirmedir (Creswell ve Plano Clark, 2014: 74). Bu çalışmada nitel ve nicel aşamalarda elde edilen veriler analiz esnasında birleştirilecektir.

Karma yöntemin kullanıldığı bu araştırma yukarıdaki aşmalarda göz önüne alınarak "yakınsayan paralel deseni" ile modellenmiştir. Bu desen yakınsayan desen olarak da ifade edilmektedir. Bu desen araştırmacının araştırma sürecinin aynı olan bir aşamasında nitel ve nicel aşamaları aynı anda uygulaması ile oluşur (Creswell ve Plano Clark, 2014: 83). Yakınsayan desenin amacı, en doğru şekilde araştırma sorusunun anlaşılmasını sağlamak için "aynı konuda birbirini tamamlayıcı verileri farklı yöntemlerle toplamaktır (Morse, 1991: 122). Bu desen araştırmacının nicel istatistik sonuçlarını nitel bulgularla doğrudan karşılaştırmak istediği zaman kullanılmaktadır (Creswell ve PlanoClark, 2014: 84).

Şekil 3. Yakınsayan Paralel Desenin Prototip Modeli(Creswell ve Plano Clark, 2014: 77).

4.2 Verilerin Toplanması

Herhangi bir araştırmadaki en temel veri toplama işlemi, çalışmada cevaplanması istenen soruya yönelik bilgi edinmektir. Karma yöntem araştırmalarında veri toplama işlemi birkaç anahtar kavramdan meydana gelmektedir. Veri toplama, basit anlamdaki veri toplamaktan daha fazlasıdır ve bu süreç birbirine bağlı birkaç aşamadan meydana gelir. Diğer taraftan, karma yöntem araştırmalarında veri toplamada iki veri türüne (nitel ve nicel) ilişkin veri toplama aşamalarının uygulanmasına gereksinim duyulur. Her aşamada, tamamen inandırıcı ve titiz işlemlerin yürütülmesine ihtiyaç vardır (Creswell ve Plano Clark, 2014: 183).

Karma yöntem araştırmacıları yakınsayan desen kullanımında iki örneklemin büyüklüğünün aynı veya farklı olup olmayacağına karar vermelidir. Nicel örneklemden daha küçük örnekleme sahip nitel araştırmalarda, farklı büyüklüklere sahip iki örneklem iyi bir düşüncedir. Ancak bu farklılık, örneklem büyüklüğü birbirinden çok farklı olduğunda iki veri tabanının anlamlı bir şekilde nasıl karşılaştırılacağı ve birleştirileceği sorusunu ortaya çıkarabilir. Karma yöntem araştırmacılarının bu sorunu çözümlemek için kullanacakları birkaç seçenek vardır: Birinci seçenek bazı

araştırmacılar tarafından benimsenen ve savunulan (örneği, nitel odaklı araştırmacılar) bu farklı büyüklüğün bir problem oluşturmadığı fikridir. Diğer seçenek ise hem nicel hem de nitel örneklem için eşit bir örneklem büyüklüğünün kullanılmasıdır (Creswell ve Plano Clark, 2014: 196). Bu çalışmada nitel veri ve nicel veri için eşit örneklem grubu kullanılmıştır.

4.2.1 Araştırmada Kullanılan Veri Toplama Aracı

Araştırmada kullanılan veri toplama aracı iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde katılımcıların cinsiyeti, çalıştığı fakülte, kütüphaneyi hangi sıklık ve hangi amaçla kullandığı ile ilgili sorular ve kütüphane hizmetlerinin kütüphane personeli, binası, koleksiyonu, danışma hizmetleri ve ödünç verme hizmetlerini içeren çoklu değerlendirmenin yapılmasını sağlayan sorular yer almaktadır.

İkinci bölümde 7 adet yarı yapılandırılmış açık uçlu soruya yer verilmiştir. Buradaki sorular da birinci bölümü oluşturan kütüphane hizmetleri ile ilgili sorulardır. Araştırma görevlilerinin kütüphane binası, personeli, koleksiyonu ve kütüphanede verilen danışma ve ödünç verme hizmetleri hakkındaki düşüncelerinin nicel ve nitel karşılaştırmasını yapabilmek için kendilerine belirlenen bu konular hakkında bazı ifadeler sunulmuş ve kendi düşünceleriyle ifadeleri tamamlamaları ve nedenini açıklamaları istenmiştir. Aşağıda görüşme formunda bulunan örnek bir soru yer almaktadır:

Cümlelerde boş bırakılan yerlere verilen metaforlardan (mecaz-benzetmelerden) sizce uygun bulduğunuzu yazarak örnekteki gibi açıklayınız. Eğer seçenekler arasında tam istediğiniz metaforu bulamazsanız kendi düşündüğünüz metaforu yazarak açıklayınız.

Örnek: Benim için kütüphane personelinin kullanıcılara olan davranışı/tutumu DENİZ FENERİ gibidir/benzemektedir. Çünkü yol göstericidir.

Benim için kütüphane personelinin vermiş olduğu hizmet TAM PANSİYON gibidir/benzemektedir. Çünkü kullanıcılarına her zaman eksiksiz hizmet vermektedir.

"Benim için kütüphane personelinin kullanıcılara davranışı/tutumu ……gibidir/benzemektedir. Çünkü ……"

Kütüphane hizmetlerinin değerlendirilmesini yapabilmek için veri toplama aracının birinci kısmı oluşturulurken, Bozkurt (2008)'un "Hizmet Pazarlamasında Müşteri Memnuniyeti ve Kütüphane Hizmetlerinde Bir Uygulama: Muğla Üniversitesi Merkez Kütüphanesi Örneği" isimli tez çalışmasında kullanılan "Kütüphane Memnuniyet Ölçeği" ve Satoh ve arkadaşlarının (2005) "Evaluation Of The University Library Service Quality: Analysis Through Focus Group Interviews" isimli çalışmalarından yararlanılmıştır.

Veri toplama aracının ikinci kısmında katılımcılara daha kolay çağrışım yapabilmelerine yardımcı olmak için kullanacakları metaforlar değerlendirilerek kütüphane hizmet türüne göre sınırlandırılarak verilmiştir. Bu çalışmada da metaforlarla ilgili daha önce yapılan bazı çalışmalarda da, önceden seçilmiş metaforun kullanılması yoluna gidilmiştir (Carlson, 2001; Mahlios ve Maxson, 1998; Saban, 2003).Bu aşamada da metaforların sınırlaması yapılırken Nardini (2001)'nin "A Search For Meaning: American Library Metaphors, 1876-1926", Giesecke (2011)'nin "Finding the Right Metaphor: Restructuring, Realigning, and Repackaging Today's

Research Libraries" ve Demir ve Güneş (2016)'in "Türkiye'de Halk Kütüphaneleri Yöneticilerinin İdeal Kütüphane Kavramına İlişkin Metaforik Algıları" isimli çalışmalarındaki metaforlardan yararlanılmıştır. Ayrıca katılımcılara kolaylık sağlamak için bu kaynaklardan elde edilen metaforların sayılarını arttırmak amacıyla bazı metaforlarda araştırmacı tarafından eklenmiştir. Tablo 4'de kullanılan metaforlar verilmiştir.

Metafor Başlıkları	Metaforlar	Toplam
Personel tutumu	Öğretmen-müdür-yönetmen-müfettiş-bekçi-navigatör-bilgi uzmanı-mühendis-gardiyan-iş adamı-müzeci-araştırma görevlisi	**12**
Personel hizmeti	Bilgi otoyolu-makine-güneş-gökkuşağı-köprü-pencere-anahtar-açık büfe servis-arama motoru-ağaç-antika-anneanne-memur-gözlüklü teyze	**14**
Kütüphane koleksiyonu	Depo-ağaç-akıllı telefon-kültür merkezi-okul-üniversite-anahtar-güneş-vinç-evren-hurdalık-kömürlük-ardiye-antikacı dükkanı	**14**
Kütüphane binası	Oturma odası-hastane-ev-rekreasyon merkezi-kiler-banka-iletişim merkezi-fabrika-laboratuvar-huzurevi-elçilik-kafeterya-idari büro	**13**
Danışma hizmetleri	Elektrik santrali-izleme kulesi-bekçi-girişimci-destekçi-makine-mekanizma-görev-elektronik erişim-internet-köprü-havuz-havza-imalathane-arama motoru-güneş-pencere-ağaç-yarış pisti-metropol	**20**
Ödünç verme hizmeti	Elektrik santrali-izleme kulesi-bekçi-girişimci-destekçi-makine-mekanizma-görev-elektronik erişim-internet-köprü-havuz-havza-imalathane-arama motoru-güneş-pencere-ağaç-yarış pisti-metropol	**20**
TOPLAM		**93**

Tablo 5. Araştırmada katılımcılara verilen metaforlar

Çalışmaya katılan araştırma görevlilerine toplamda 93 adet metafor verilmiştir. Bu metaforlar kütüphane hizmetlerini oluşturan unsurlara göre ayrı ayrı verilmiştir. Kiler, kültür merkezi, akıllı telefon, ağaç, güneş, arama motoru, metropol, açık büfe servis, evren, rekreasyon merkezi, köprü, gökkuşağı, havuz, ev, internet, okul, anahtar, elektronik erişim, iş adamı, girişimci, bilgi uzmanı, öğretmen, antika, depo, idari büro,

oturma odası, izleme kulesi, pencere, kafeterya, navigatör, bekçi, üniversite, yönetmen, laboratuvar, fabrika, elektrik santrali, müdür, girişimci, banka, gardiyan, makine, görev ve vinç metaforları olmak üzere toplam 44 tane metafor önceki çalışmalardan yararlanılarak elde edilmiştir (Nardini, 2001; Giesecke, 2011; Demir ve Güneş, 2016). Çalışmanın amacı nitel ve nicel verilerin karşılaştırılması olduğundan ve metaforların olumlu-olumsuz anlamları dışında kavramsal bir kategorisinin yapılması amaçlanmadığından kalan müzeci, araştırma görevlisi, mühendis, müfettiş, bilgi otoyolu, anneanne, gözlüklü teyze, hurdalık, kömürlük, ardiye, antikacı dükkânı, hastane, iletişim merkezi, huzurevi, elçilik, destekçi, mekanizma, havza, imalathane ve yarış pisti olmak üzere 21 metaforda araştırmacı tarafından oluşturulmuştur. Araştırmacı tarafından oluşturulan metaforlarda referans alınan metaforlara yakın olumlu ve olumsuz metaforlar oluşturulmaya özen gösterilmiştir.

4.2.2 Araştırmanın Geçerliği ve Güvenirliği

Tüm iyi araştırmaların sahip olması gereken diğer bir bileşen verilerin, bulguların ve yorumların geçerliğini sağlamak için süreçleri kullanmaktır. Geçerlik, nicel ve nitel araştırmalarda farklılık gösterir, ancak her iki yaklaşımda da verilerin, bulguların ve yorumların niteliğini kontrol etme amacına hizmet etmektedir (Creswell ve Plano Clark, 2014: 224).

Nicel araştırmada, geçerlikle ilgili konularda iki düzeye dikkat edilmektedir: kullanılan araçlardan elde edilen puanların niteliği ve nicel analizin bulgularından yararlanılarak ulaşılan sonuçların niteliğidir. Nicel geçerlik çalışmaya katılanlardan elde edilen puanların ölçülen yapının anlamlı göstergeleri olduğu anlamına gelmektedir. Güvenilirlik ise çalışmaya katılanlardan elde edilen puanların tutarlılığı ve zamana göre değişmezliği ile ilgilidir (Creswell ve Plano Clark, 2014: 224, 225).

Yapılan çalışmanın nicel verilerinin güvenirliğini ölçmek için SPSS 22 paket programında Cronbach Alpha güvenirlik analizi yapılmıştır. Bulunan değerler Tablo 6'daverilmiştir. Ayrıca çalışmada kullanılan formun birinci bölümünde kütüphane hizmetleri hakkındaki soruların geçerliğini incelemek amacıyla da faktör analizi yapılmıştır. Verilerin, faktör analizi için uygunluğu Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısı ve Barlett Sphericity Testi ile incelenmektedir. KMO'nun ,60'dan yüksek olması ve Barlett testinin anlamlı çıkması verilen faktör analizi için uygun olduğunu göstermektedir (Büyüköztürk, 2012). Sonuçlar incelendiğinde KMO değeri ,799 ve Barlett testi sonucu 2060,93 olarak bulunmuştur. Bu iki değerin 0,05 düzeyinde manidar olduğu görülmüştür. Bu analiz sonucuna göre veriler faktör analizi için uygun kabul edilmiştir. Faktör yükleri matrisi Tablo7'de verilmiştir.

GÜVENİRLİK	CRONBACH'S ALPHA
GENEL GÜVENİRLİK	%89,5
KÜTÜPHANE PERSONELİ	%81,5
KÜTÜPHANE KOLEKSİYONU	%91,5
KÜTÜPHANE BİNASI	%82,7
KÜTÜPHANE DANIŞMA HİZMETİ	%86,2
KÜTÜPHANE ÖDÜNÇ VERME HİZMETİ	%71,0

Tablo 6. Nicel verilerin güvenirlik değerleri

Tablodaki değerlere bakıldığı zaman genel güvenirlik $0,81<\alpha<1,00$ değer aralığında olduğundan genel güvenirlik iyi düzeyde; alt başlıklar ise $0,61<\alpha<080$ değer aralığında olduğu için alt başlıkların güvenirliği de yeterli düzeydedir (İslamoğlu ve Alnıaçık, 2014: 283).

	Faktör				
	1	2	3	4	5
	Koleksiyon	Bina	Personel	Ödünç Ver. Hiz.	Danş. Hiz.

Kütüphanedeki veri tabanı koleksiyonu yeterlidir	,908				
Kütüphanedeki e-kaynak koleksiyonu yeterlidir	,865				
Kütüphanedeki dergi koleksiyonu yeterlidir	,804				
Aradığım her türlü kaynağı kütüphanede kolaylıkla buluyorum	,661				
Kütüphanedeki kitap koleksiyonu yeterlidir	,633				
Kütüphane çalışmaya imkan veren cazip bir yerdir		,851			
İhtiyaç duyduğum her zaman kütüphanede rahat çalışma ve araştırma ortamı buluyorum		,735			
Kütüphanenin fiziksel koşulları (aydınlatma, ısıtma, soğutma, havalandırma) ve malzeme sayısı (masa ve sandalye) yeterlidir		,681			
Kütüphane binasının kullanımını kolaylaştıran yönlendirici işaret ve tabelalar yeterlidir		,554			
Kütüphane binası kolay ulaşılabilir ve merkezi bir yerdedir		,461			
Kütüphane personeli kullanıcılarına güven duygusu vermektedir			,824		
Kütüphane personeli kullanıcılarına onların ihtiyacını anlayarak hizmet vermektedir			,791		
Kütüphane personelinin verdiği hizmeti yeterli buluyorum			,738		
Kütüphane personeli kullanıcılarına karşı ilgili ve nazik davranır			,555		
Kütüphanede olmayan kaynaklara başka kütüphanelerden erişilmesi konusundaki aldığım hizmeti yeterli buluyorum				,362	
Kitap ve dergilerin tekrardan rafa yerleştirilme hızını yeterli buluyorum					
Kaynakları ödünç verme süresi yeterlidir				,804	
Ödünç verilen kaynak sayısı yeterlidir				,803	
Kütüphanenin vermiş olduğu ödünç verme hizmetini yeterlidir				,421	
Basılı ve e-kaynak kullanımı konusunda yapılan bilgilendirmeleri yeteli buluyorum					,753
Kullanıcının bilgi ihtiyacına yönelik kaynaklar belirlenmektedir					,699

Kütüphane kullanımı ile ilgili verilen kullanıcı eğitimlerini yeterlidir					,686
Aradığım konu ile ilgili kaynağa yönlendiriliyorum					,674
Kaynak alımında kullanıcılardan gelen isteklere önem verilmektedir					,635
Kütüphanenin vermiş olduğu danışma hizmetini yeterli buluyorum					,629

Tablo7. Soruların geçerliğine ilişkin değerler

Tabloda göründüğü gibi ölçek 5 faktöre ayrılarak matris yükleri her bir faktör altında sıralanmıştır. "Kitap ve dergilerin tekrardan rafa yerleştirilme hızını yeterli buluyorum" sorusunun 4. faktör olan "Ödünç Verme Hizmetleri "ne yeterli derecede yüklenmeyerek birden fazla faktöre yüklendiği görülmektedir. Ancak diğer faktörlerdeki faktör yükü matrisi yeterli derecede faktörlere yüklendiğinden dolayı bu soru çıkarılmayarak devam edilmiştir.

Nitel araştırmada ise araştırmacının ve katılımcıların açıklamalarının doğru, güvenilir ve inandırıcı olup olmadığını belirlemek için güvenirlikten daha çok geçerliğe odaklanılır (Lincoln ve Guba, 1985). Güvenirlik nitel araştırmada sınırlı bir anlama sahiptir. Nitel geçerlik, araştırmacının katılımcı ziyaretleri esnasında elde ettiği bilgilere dayalı olan analiz süreçlerinden ve dış uzman incelemelerinden gelir. Genel olarak nitel geçerliği kontrol etme, nitel veri toplama yoluyla elde edilen bilgilerin doğru olup olmadığını değerlendirme anlamına gelir (Creswell ve Plano Clark, 2014: 225). Araştırmada nitel veri analizine ait sonuçların geçerliğinin sağlanması için Şimşek ve Yıldırım (2005)'ında vurguladığı gibi araştırmacı yansız bir tutum içerisinde bulunarak verilerin analizinde ve yorumlanmasında katılımcıların kendi anlatımlarına doğrudan yer verilmiştir.

4.2.3 Verilerin Analizi

Araştırmanın nicel boyutunu analiz etmek için verilerin frekans dağılımları, ortalamaları, standart sapmaları bulunmuş; verilerin normalliğini hesaplamak için basıklık ve çarpıklık ölçülerine bakılmıştır. Ölçeklerin geçerliği için faktör analizi ve güvenirliği için Cronbach's Alpha testleri, homojenlik için Levene testi, değişkenler açısından frekans ve yüzde dağılımlarından faydalanılarak crostab tablolar oluşturulmuştur. Gruplar arasında ortalamaların anlamlı bir fark olup olmadığını test etmek için çok değişkenli varyans analizi (Manova testi) ve değişkenlerin sınıflaması yapabilmek için de Lojistik Regresyon analizi yapılmıştır. Bu analizler sonucunda elde edilen değerlere bulgular bölümünde yer verilecektir.

Nitel araştırmada veri analiz yöntemlerinin araştırmacıyı sınırlandırmaması için standart hale getirilmemesi uzmanlar tarafından vurgulanan noktalardan biridir. Nitel araştırmada veri analizi çeşitlik, yaratıcılık ve esneklik anlamına gelmektedir. Nitel verilerin çözümlenmesinde dikkat edilmesi gereken bazı durumlar vardır. Bu durumlar, verilerin betimlenmesi, kodlanması, analiz edilmesi ve araştırmacının yorumlarıyla oluşan verilerin değerlendirilmesi sonrasında araştırma sorularının cevaplarına ilişkin araştırmacı tarafından okuyuculara bir perspektif sunulmasıdır (Strauss, 1987; Yıldırım ve Şimşek, 2005). Araştırmanın nitel boyutunda, katılımcıların kütüphane hizmetlerine ilişkin olumlu-olumsuz düşüncelerinin metaforlar yoluyla elde edilen veriler doğrultusunda betimsel analiz yoluyla değerlendirilmesine çalışılmıştır. Betimsel analiz dört aşamadan meydana gelmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2005: 224):

1. **Betimsel analiz için bir çerçeve oluşturma:** Araştırmanın sorularına ve araştırmanın konusuna göre veri analizi için verilerin hangi tema/kategori altında organize edileceği ve sunulacağına karar verildiği aşamadır.

2. **Kategorik/tematik çerçeveye göre verilerin işlenmesi:** Elde edilen verilerin daha önce oluşturulan çerçeveye göre gözden geçirilerek mantıklı ve anlamlı bir şekilde bir araya getirilmeye çalışıldığı aşamadır.

3. **Bulguların tanımlanması:** Verilerin tanımlanmaya çalışıldığı aşamadır.

4. **Bulguların yorumlanması:** Tanımlanan bulguların neden-sonuç ilişkisi çerçevesinde yorumlandığı son aşamadır.

Bulgular

4.3 Katılımcılara İlişkin Demografik Bulgular

Bulguların ilk bölümünde çalışmaya katılan araştırma görevlilerinin cinsiyeti ve çalıştıkları fakültelere ilişkin kişisel bilgileri yer almaktadır.

FAKÜLTE	CİNSİYET		TOPLAM
	KADIN	ERKEK	
	Frekans Yüzde (%)	Frekans Yüzde (%)	Frekans Yüzde (%)
DİŞ HEKİMLİĞİ FAKÜLTESİ	16 11,03	10 6,89	26 17,93
EĞİTİM FAKÜLTESİ	5 3,44	6 4,13	11 7,58
FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ	5 3,44	9 6,20	14 9,65
GÜZEL SANATLAR FAKÜLTESİ	0 0	1 0,68	1 0,68
İKTİSADİ VE İDARİ BİLİMLER FAKÜLTESİ	3 2,06	4 2,75	7 4,82
İLAHİYAT FAKÜLTESİ	4 2,75	4 2,75	8 5,51
MÜHENDİSLİK VE DOĞA BİLM. FAKÜLTESİ	5 3,44	7 4,82	12 8,27
SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ	3 2,06	0 0	3 2,06
TIP FAKÜLTESİ	35 24,13	18 12,41	53 36,55
ZİRAAT FAKÜLTESİ	5 3,44	5 3,44	10 6,89

TOPLAM	81 55,9	64 44,1	145 100,0

Tablo 8. Katılımcıların kişisel bilgilerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımları

Başlangıçta çalışma 156 tane araştırma görevlisine uygulanmıştır. Ancak analiz aşamasında 91, 94, 95, 96, 101, 102, 107, 117, 137, 140 ve 142 numaralı katılımcıların nitel veri toplama aracındaki metafor sorularını yapmamaları ya da metaforları yazarak metaforlar hakkındaki görüşlerini belirtmemeleri nedeniyle bu katılımcıların verileri değerlendirmeye alınmayarak 145 katılımcının verileri değerlendirmeye alınmıştır. Elde edilen demografik verilere bakıldığı zaman araştırmaya katılan 145 araştırma görevlisinin 81 tanesi kadın 64 tanesi ise erkektir. Araştırmaya katılım oranlarına bakıldığında ise en fazla katılımın Tıp Fakültesi ve en az katılımında Güzel Sanatlar Fakültesinde olduğu görülmektedir.

4.4 Katılımcıların Kütüphane Kullanımına İlişkin Bulguları

Bu bölümde çalışmaya katılan araştırma görevlilerinin kütüphaneyi kullanma sıklığı ve kütüphaneyi kullanma amaçlarına ilişkin bilgiler yer almaktadır.

Kütüphaneyi kullanma sıklığı

KÜTÜPHANEYİ KULLANMA SIKLIĞI	Frekans	Yüzde (%)
HERGÜN	6	4,1
HAFTADA 2 KERE	23	15,9
HAFTADA 1 KERE	29	20,0
AYDA 2 KERE	35	24,1
AYDA 1 KERE	39	26,9
DİĞER	13	9,0
TOPLAM	145	100,0

Tablo9. Katılımcıların kütüphaneyi kullanım sıklığına ilişkin frekans ve yüzde dağılımları

Kütüphaneyi kullanım sıklığına bakıldığı zaman çalışmaya katılan araştırma görevlilerinin %26,9'u ayda bir kere kütüphaneyi kullanmaya ihtiyaç duyduklarını belirtmişlerdir. Araştırma görevlilerinin sadece %4,1'i her gün kütüphaneyi kullanma gereksinimi duyduklarını belirtmiştir ki bu değer araştırma yapmak ve alanında uzmanlaşmaya çalışma amaçlarını benimseyen araştırma görevlileri için oldukça düşük bir değerdir. Ayrıca çalışmaya katılan araştırma görevlilerinin %9'unun kütüphaneyi kullanma sıklığına bakıldığında ise ne zaman ihtiyaç duyarlarsa o zaman kullanmayı tercih ettiklerini belirterek bu sıklığın haftada birkaç kerede yılda 1–2 kere de olabildiğini ifade etmişlerdir.

Kütüphaneyi kullanma amacı

KÜTÜPHANEYİ KULLANMA AMACI (1 en önemli 6 en önemsiz şeklinde cevaplandı)	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**
	Frekans Yüzde (%)	**Frekans Yüzde (%)**	**Frekans Yüzde (%)**	**Frekans Yüzde (%)**	**Frekans Yüzde (%)**	**Frekans Yüzde (%)**
DERS ÇALIŞMAK	13 9	8 5,5	15 10,3	18 12,4	27 18,6	64 44,1
ARAŞTIRMA YAPMAK	8 5,5	5 3,4	14 9,7	21 14,5	53 36,6	44 30,3
KİTAP ÖDÜNÇ ALMAK	13 9	7 4,8	14 9,7	43 29,7	33 22,8	35 24,1
CD VE DVD'LERİ KULLANMAK	35 24,1	40 27,6	35 25,5	13 9	13 9	7 4,8
GAZETE VE DERGİ OKUMAK	45 31	52 35,9	28 19,3	3 2,1	10 6,9	7 4,8
e-KAYNAK. KULLANMAK	51 35,2	31 21,4	22 15,2	11 7,6	16 11	14 9,7
TOPLAM	145 100	145 100	145 100	145 100	145 100	145 100

Tablo10. Katılımcıların kütüphaneyi kullanım amacına ilişkin frekans ve yüzde dağılımları

Çalışmaya katılan araştırma görevlilerinin kütüphaneyi kullanma amaçlarına ve bu amaçlarındaki öncelik sıralarına bakıldığında kütüphanelerin ders çalışma mekanı

olmak algısından uzaklaştırıldığını söylemek mümkün olacaktır. Çünkü çalışmaya katılan araştırma görevlilerinin sadece %9'u kütüphaneyi kullanımındaki en önemli amaçlarının ders çalışmak olduğunu ifade etmişlerdir. Çalışmaya katılan araştırma görevlilerinin %35,2'si kütüphaneyi kullanmaktaki en önemli amaçlarının e-kaynaklardan yararlanmak olduğunu ifade etmiştir. Bu değere bakarak da artık kütüphanelerin mekânsal bir algıdan uzaklaşarak istenilen her yerde ihtiyaç duyulan bilgiye erişim imkânı tanıdığının farkına varıldığını söylemek mümkün olacaktır. E-kaynak kullanım farkındalığı kütüphaneyi kitap ödünç almak için kullanım amacından da uzaklaştırmaktadır kullanıcıyı. Çalışmaya katılan araştırma görevlilerinin %9'unun kütüphaneyi kullanmadaki en önemli amaçlarının kitap ödünç almak olduğunu belirtmesi bu düşünceyi desteklemektedir. Çalışmaya katılan araştırma görevlilerinin %24,1'i kütüphaneyi kullanmadaki en önemli amacının görsel ve işitsel materyallerden (cd ve dvd) yararlanmak olduğunu belirtmiş; %31'i ise gazete ve dergi gibi süreli yayınlar okumak amacıyla kütüphaneyi tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Kütüphanelerin araştırma yapmak amacıyla kullanımına bakıldığı zaman ise çalışmaya katılan araştırma görevlilerinin %5,5'i kütüphaneyi kullanmaktaki en önemli amacının araştırma yapmak olduğunu ifade etmiştir. Araştırma kütüphanesi olarak da nitelendirilen üniversite kütüphanelerinin araştırma yapmak amacı ile çok tercih edilmediği de görülmektedir.

4.5 Normallik Varsayımına İlişkin Bulgular

Çalışmanın bu bölümünde verilerin normal dağılıma uygun olup olmadığını ölçmek için çarpıklık ve basıklık değerlerine bakılmıştır. Elde edilen değerler Tablo 11'deverilmiştir.

SORULAR	Çarpıklık	Basıklık

	Kütüphane personeli kullanıcılarına karşı ilgili ve nazik davranmaktadır.	-,508	,061
PERSONEL	Kütüphane personeli kullanıcılarına güven duygusu vermektedir.	-,331	,115
	Kütüphane personeli kullanıcılarına onların ihtiyacını anlayarak hizmet vermektedir.	-,628	1,346
	Kütüphane personelinin verdiği hizmeti yeterli buluyorum.	-1,198	2,418
KOLEKSİYON	Kütüphanedeki kitap koleksiyonu yeterlidir.	-1,031	,803
	Kütüphanedeki dergi koleksiyonu yeterlidir.	-,720	,318
	Kütüphanedeki veri tabanı koleksiyonu yeterlidir.	-,589	,501
	Kütüphanedeki e-kaynak koleksiyonu yeterlidir.	-,626	,551
	Aradığım her türlü kaynağı kütüphanede kolaylıkla buluyorum	-,480	,254
BİNA	Kütüphane binası kolay ulaşılabilir ve merkezi bir yerdedir.	-1,097	1,411
	Kütüphanenin fiziksel koşulları (aydınlatma, ısıtma, soğutma, havalandırma) ve malzeme sayısı (masa ve sandalye) yeterlidir.	-1,078	1,379
	Kütüphane binasının kullanımını kolaylaştıran yönlendirici işaret ve tabelalar yeterlidir.	-,702	,870
	Kütüphane çalışmaya imkan veren cazip bir yerdir.	-,882	,830
	İhtiyaç duyduğum her zaman kütüphanede rahat çalışma ve araştırma ortamı buluyorum.	-,444	,349
DANIŞMA HİZMELERİ	Kütüphane kullanımı ile ilgili verilen kullanıcı eğitimlerini yeterli buluyorum	-,392	,338
	Kaynak alımında kullanıcılardan gelen isteklere önem verilmektedir.	-,127	,844
	Basılı ve e-kaynak kullanımı konusunda yapılan bilgilendirmeleri yeteli buluyorum.	-,502	1,198
	Kullanıcının bilgi ihtiyacına yönelik kaynaklar belirlenmektedir.	-,598	,533
	Aradığım konu ile ilgili kaynağa yönlendiriliyorum.	-,741	1,204
	Kütüphanenin vermiş olduğu danışma hizmetini yeterli buluyorum.	-,727	1,024
ÖDÜNÇ	Kaynakları ödünç verme süresi yeterlidir.	-,992	1,445
	Ödünç verilen kaynak sayısı yeterlidir.	-1,034	1,045
	Kütüphanede olmayan kaynaklara başka kütüphanelerden erişilmesi konusundaki aldığım hizmeti yeterli buluyorum.	-,494	1,282
	Kitap ve dergilerin tekrardan rafa yerleştirilme hızını yeterli buluyorum.	-,146	,352
	Kütüphanenin vermiş olduğu ödünç verme hizmetini yeterli buluyorum.	-,653	1,441

Tablo 11. Normallik varsayımı için çarpıklık ve basıklık ölçüleri

Verilerin normal dağılımı basıklık ve çarpıklık ölçüleri ele alınarak hesaplanmış ve bütün değerler -1.5 ile +1.5 değerleri arasında oluştuğundan "veriler normal dağılıma sahiptir" sonucuna varılmıştır. (Tabachnick and Fidell, 2013).

4.6 MANOVA Testine İlişkin Bulgular

Çok değişkenli MANOVA, bir ya da daha çok faktöre göre oluşan grupların birden fazla bağımlı değişken bakımından manidar bir farklılık gösterip göstermediğini test etmek amacıyla kullanılır. MANOVA deneysel ve tarama araştırmalarında kullanılan güçlü ve değişkenli bir istatistiktir. MANOVA'nın kullanımı bağımlı değişkenler arasında ilişkinin olması durumunda uygundur (Büyüköztürk, 2012). Bu araştırmada gruplar arası farklılık incelenirken MANOVA'nın gruplar arası farklılıkları değerlendirmek amacıyla ürettiği test istatistiklerinden Wilks' Lambda değerleri kullanılmıştır. Gruplar arası farklılıkların manidar olup olmadığını değerlendirirken üç ve daha fazla kategoriye sahip gruplar için Wilks' Lambda istatistiğinin kullanılması önerilmektedir (Mertler ve Vannatta, 2001). Araştırmada verilen çözümlenmesinde manidarlık düzeyi ,05 olarak alınmıştır.

Araştırmaya katılanların kütüphaneyi kullanma sıklığı ile bina, koleksiyon, personel, danışma hizmetleri ve ödünç verme hizmetleri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığına ilişkin MANOVA testine ilişkin değerler aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

PERSONEL	
EFECT	SİG.
INTERCEPTWilks' Lambda	,000
KÜTÜPHANEYİ KULLANIM SIKLIĞI Wilks' Lambda	,459
KOLEKSİYON	

EFECT	SİG.
INTERCEPT Wilks' Lambda	,000
KÜTÜPHANEYİ KULLANIM SIKLIĞIWilks' Lambda	,865
BİNA	
EFECT	SİG.
INTERCEPT Wilks' Lambda	,000
KÜTÜPHANEYİ KULLANIM SIKLIĞI Wilks' Lambda	,903
DANIŞMA HİZMETLERİ	
EFECT	SİG.
INTERCEPT Wilks' Lambda	,000
KÜTÜPHANEYİ KULLANIM SIKLIĞIWilks' Lambda	,541
ÖDÜNÇ VERME HİZMETLERİ	
EFECT	SİG.
INTERCEPT Wilks' Lambda	,000
KÜTÜPHANEYİ KULLANIM SIKLIĞI Wilks' Lambda	,322

Tablo 12. Gruplar arası farklılık

P>0,05 olduğu için gruplar arası anlamlı bir farklılık yoktur. Değerlere bakıldığı zaman katılımcıların kütüphaneyi kullanma sıklığı ile personel, bina, koleksiyon, danışma hizmetleri ve ödünç verme hizmetleri ile ilgili sorular arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmüştür.

MANOVA'nın varsayımlarından bir diğeri de bağımlı değişkene ilişkin puanların varyans ve kovaryanas matrislerinin homojen olduğunun belirlenmesi yönündedir. Bağımlı değişkenlerin her biri için grup varyanslarının eşitliği ve bağımlı değişkenlerin olası tüm ikili kombinasyonları için kovaryansların eşit olduğu varsayılır. Kovaryans matrislerinin homojenliği Box Testi ile incelenmiştir. Box Testi'nde p değerinin ,05'denbüyük olması kovaryansların eşitliği önkoşulunun sağlanması için yeterlidir (Hair, Anderson, Tahtam ve Black, 1995). Test sonuçları kovaryans matrislerinin homojen olduğunu göstermektedir (p>.05). Hata varyanslarının homojenliği ise Levene Testi ile incelenmiştir. Box Testi sonuçları Tablo 13 ve Levene Testi sonuçları Tablo 14, 15, 16, 17 ve 18'de verilmiştir.

Box Testi

PERSONEL	
Box's M	55,536
Sig.	,112
KOLEKSİON	
Box's M	123,570
Sig.	,000
BİNA	
Box's M	112,635
Sig.	,080
DANIŞMA HİZMETLERİ	
Box's M	122,460
Sig.	,042
ÖDÜNÇ VERME HİZMETLERİ	
Box's M	104,277
Sig.	,003

Tablo 13. Box Testi

Değerlere bakıldığı zaman personel ve bina p>0,05 olduğu için varyas kovaryans matrisinin eşit oldu görülmektedir. Ancak koleksiyon, danışma hizmetleri ve ödünç verme hizmetlerinde p<0,05 olduğu için varyans kovaryans matrisinin eşit olmadığı görülmektedir.

Levene Testi

Personel

PERSONEL	Sig.
Kütüphane personeli kullanıcılarına karşı ilgili ve nazik davranmaktadır.	,436
Kütüphane personeli kullanıcılarına güven duygusu vermektedir.	,236
Kütüphane personeli kullanıcılarına onların ihtiyacını anlayarak hizmet vermektedir	,047
Kütüphane personelinin verdiği hizmeti yeterli buluyorum.	,212

Tablo 14. Personele ilişkin Levene Testi

Değerlere bakıldığı zaman "Kütüphane personeli kullanıcılarına onların ihtiyacını anlayarak hizmet vermektedir" sorusunun homojen olmadığı ancak; diğer soruların homojen olduğu görülmektedir.

Koleksiyon

KOLEKSİYON	Sig.
Kütüphanedeki kitap koleksiyonu yeterlidir.	,031
Kütüphanedeki dergi koleksiyonu yeterlidir.	,371
Kütüphanedeki veri tabanı koleksiyonu yeterlidir.	,204
Kütüphanedeki e-kaynak koleksiyonu yeterlidir.	,063
Aradığım her türlü kaynağı kütüphanede kolaylıkla buluyorum	,118

Tablo 15. Koleksiyona ilişkin Levene Testi

Değerlere bakıldı zaman "Kütüphanedeki kitap koleksiyonu yeterlidir" sorusunun homojen olmadı ancak, diğer soruların homojen olduğu görülmektedir.

Bina

BİNA	Sig.
Kütüphane binası kolay ulaşılabilir ve merkezi bir yerdedir.	,843
Kütüphanenin fiziksel koşulları (aydınlatma, ısıtma, soğutma, havalandırma) ve malzeme sayısı (masa ve sandalye) yeterlidir.	,978
Kütüphane binasının kullanımını kolaylaştıran yönlendirici işaret ve tabelalar yeterlidir.	,597
Kütüphane çalışmaya imkan veren cazip bir yerdir.	,885
İhtiyaç duyduğum her zaman kütüphanede rahat çalışma ve araştırma ortamı buluyorum.	,865

Tablo 16. Binaya ilişkin Levene Testi

Değerlere bakıldığı zaman binaya ilişkin tüm soruların homojen olduğu görülmektedir.

Danışma Hizmetleri

DANIŞMA HİZMETLERİ	Sig.
Kütüphane kullanımı ile ilgili verilen kullanıcı eğitimlerini yeterli buluyorum	,318
Kaynak alımında kullanıcılardan gelen isteklere önem verilmektedir.	,124
Basılı ve e-kaynak kullanımı konusunda yapılan bilgilendirmeleri yeteli buluyorum.	,577
Kullanıcının bilgi ihtiyacına yönelik kaynaklar belirlenmektedir.	,509
Aradığım konu ile ilgili kaynağa yönlendiriliyorum.	,180
Kütüphanenin vermiş olduğu danışma hizmetini yeterli buluyorum.	,981

Tablo 17. Danışma Hizmetlerine ilişkin Levene Testi

Değerlere bakıldığı zaman danışma hizmetlerine ilişkin tüm soruların homojen olduğu görülmektedir.

Ödünç Verme Hizmetleri

ÖDÜNÇ VERME HİZMETLERİ	Sig.
Kaynakları ödünç verme süresi yeterlidir.	,003
Ödünç verilen kaynak sayısı yeterlidir.	,088
Kütüphanede olmayan kaynaklara başka kütüphanelerden erişilmesi konusundaki aldığım hizmeti yeterli buluyorum.	,557
Kitap ve dergilerin tekrardan rafa yerleştirilme hızını yeterli buluyorum.	,847
Kütüphanenin vermiş olduğu ödünç verme hizmetini yeterli buluyorum.	,079

Tablo 18. Ödünç Verme Hizmetlerine ilişkin Levene Testi

Değerlere bakıldığı zaman "Kaynakları ödünç verme süresi yeterlidir" sorusunun homojen olmadığı ancak; diğer soruların homojen olduğu görülmektedir.

4.7 Lojistik Regresyon Analizine İlişkin Bulgular

Tahmin edilmeye çalışılan bağımlı değişkenin kategorik olduğu durumlarda lojistik regresyon analizi kullanılır. Lojistik regresyon analizi, bağımlı değişkenin kategorik olduğu durumlarda, sürekli ya da kategorik olarak ölçülmüş bir veya birden fazla bağımsız değişken yardımıyla, bağımlı değişkeni tahmin etmeye yönelik bir tekniktir. Lojistik regresyon analizi sınıflama ve atama işlemi yapmaya yardımcı olan bir tekniktir (Özdamar, 2002:475). Lojistik regresyonun amacı, bağımlı değişkenin sonucunu tahmin edebilecek en sade modeli kurmaktır. Kurulan bu model yardımıyla

veri setine yeni alınacak bir gözlemin hangi gruba atanacağı tahmin edilir (İslamoğlu ve Alnıaçık, 2014: 377).

Analiz sırasında ilk önce bağımsız değişkenler kullanılmadan bağımlı değişkenler kullanılarak en temel model "Step 0" elde edilmiştir. Daha sonra başlangıç modeline dahil edilmeyen bağımsız değişkenler de dahil edilerek "Step 1" olarak adlandırılan tahmin modeli elde edilmiştir. Çalışmada personel, koleksiyon, bina, danışma hizmetleri ve ödünç verme hizmetlerine ilişkin "Step 1" modeline ait analiz değerlerine yer verilmiştir.

Veriler yorumlanma aşamasında öncelikle "Tahmin Modeli Katsayıları Omnibus Testi" tablolarına yer verilmiştir. Bu tablolarda bağımsız değişkenler analize dahil edilince gerçekleşen yeni analize ait istatistiksel değerlere yer verilmiştir. Bağımsız değişkenlerin hepsi tek bir adımda analize dahil edildiği için "Model", "Block" ve "Step" KiKare değerleri birbirinin aynısı şeklinde olmuştur. "Step" KiKare değeri, çok aşamalı modellerde modelin bir önceki aşamasına göre tahmin gücündeki değişimi değerlendirmede; "Block" Kikare değeri de çok bloklu (hiyerarşik) modellerde modelin bir önceki aşamasına göre tahmin gücündeki değişimi değerlendirmede kullanılmıştır (İslamoğlu ve Alnıaçık, 2014). "Step 1" olarak adlandırılan tahmin modeli yorumlanırken, sig/p<0,05 bağımsız değerleri içeren tahmin modeli (İslamoğlu ve Alnıaçık, 2014: 388) sadece basit terimden oluşan başlangıç modeline göre daha başarılı bir model olarak yorumlanmıştır. Bir sonraki tablo olan "Tahmin Modeli Sınıflandırma Tablosu"nda lojistik regresyon analizi ile kurulan tahmin modelinin ne derece başarılı olduğu gösterilmiştir. En son tablo olan "Lojistik Regresyon Modelindeki Değişkenlerine İlişkin Katsayılar Tablosunda" da bağımsız değişkenlere ilişkin B katsayılarının sıfırdan anlamlı bir şeklide olup olmadığına ilişkin değerler yer almıştır. İslamoğolu ve Alnıaçık (2014) B katsayısı sıfırdan anlamlı bir şekilde farklı ise

(sig/p<0,05), ilgili değişkenin bağımlı değişkenin alacağı değeri tahmin etmede anlamlı bir katkısı olduğunu vurgulamışlardır. Modelin kategorisi "olumlu" olup değeri" "0"dır.

Lojistik regresyon analizi ile personel, koleksiyon, bina, danışma hizmetleri ve ödünç verme hizmetleri hakkında likert sorularla elde edilen cevaplar ve katılımcıların kendi iradeleri ile seçip açıklamalarını yaparak düşüncelerini ifade ettikleri metaforlar kullanılarak katılımcıların kütüphane hizmetleri hakkında olumlu mu olumsuz mu görüşe/fikre/algıya sahip olduklarını tahmin etmek hedeflenmiştir. Modelin referans kategorisi "olumlu" olup değeri "0"dır. Yani modelde anlamlı çıkan değerler modelin olumsuzdan olumluya doğru yönelimi arttırmaktadır.

Aşağıdaki tablolarda personel, koleksiyon, bina, danışma hizmetleri ve ödünç verme hizmetlerine ilişkin ayrı hizmet başlıkları altında lojistik regresyon analiz bulgularına yer verilmiştir.

Personel

Personel Tutumu

Omnibus Testi –Model Katsayıları

		Chi-square	df	Sig.
Step 1	Step	88,175	15	,000
	Block	88,175	15	,000
	Model	88,175	15	,000

Tablo 19. Personel tutumuna ilişkin çok yönlü model katsayısı testi

Değerlere bakıldığı zaman model p<0,05 olduğu için anlamlıdır.

Sınıflandırma Tablosu

	Observed	Predicted

			MP1		
			OLUMLU	OLUMSUZ	Percentag Correct
Step 1	MP1	OLUMLU	114	4	96,6
		OLUMSUZ	6	21	77,8
	Overall Percentage				93,1

Tablo20. Personel tutumuna ilişkin tahmin modeli sınıflandırması

Yukarıdaki personel tutumu sınıflandırma tablosuna bakıldığı zaman lojistik regresyon analizi ile ilk kurulan modelde 145 araştırma görevlisinden 114 tanesinin kütüphane personelinin tutumu hakkındaki düşüncelerini doğru olarak tahmin ettiği ancak 4 araştırma görevlisinin yanlış sınıflandırdığı görülmektedir. Modelin 21 araştırma görevlisinin düşüncesini doğru sınıflandırırken 6 tanesinin düşüncesini yanlış sınıflandırdığı görülmektedir. İlk modelin yaptığı sınıflama oranı %81,4 iken tahmin modeli kullanılarak yapılan sınıflandırmanın genel isabet oranı %93,1'dir. Buna göre yapılan sınıflandırmanın genel isabet oranına (%81,4) göre %11,7'lik bir doğru tahmin katkısı sağladığı görülmektedir.

Modeldeki Değişkenler

		B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)
Step 1	P1	-,363	,907	,160	1	,689	,695
	P2	-,135	,792	,029	1	,865	,874
	P3	,006	,936	,000	1	,994	1,007
	P4	-1,727	,968	3,185	1	,074	,178
	MP2			20,868	11	,035	
	MP2(1)	-24,080	6716,066	,000	1	,997	,000
	MP2(2)	1,238	1,819	,463	1	,496	3,447
	MP2(3)	-1,987	1,645	1,459	1	,227	,137
	MP2(4)	-,512	1,780	,083	1	,774	,599
	MP2(5)	-1,298	1,726	,566	1	,452	,273
	MP2(6)	-4,322	1,802	5,752	1	,016	,013
	MP2(7)	-22,488	10603,101	,000	1	,998	,000
	MP2(8)	-21,200	13197,554	,000	1	,999	,000
	MP2(9)	1,879	1,939	,938	1	,333	6,544
	MP2(10)	-22,087	22491,910	,000	1	,999	,000
	MP2(11)	-3,944	1,991	3,924	1	,048	,019
	Constant	8,874	3,809	5,427	1	,020	7146,838

Tablo 21. Lojistik regresyon modelindeki personel tutumu değişkenine ilişkin katsayılar

Tabloda yer alan değişkenler kütüphane personeli kullanıcılarına karşı ilgili ve nazik davranmaktadır (P1), kütüphane personeli kullanıcılarına güven duygusu vermektedir (P2), kütüphane personeli kullanıcılarına onların ihtiyacını anlayarak hizmet vermektedir (P3), kütüphane personelinin verdiği hizmeti yeterli buluyorum (P4), Benim için kütüphane personelinin kullanıcılara davranışı/tutumu ……gibidir/benzemektedir (MP2) ve MP2(1) den MP2(11) e kadar olan değişkenlerde personel tutumu için kullanılan metaforları ifade etmektedir. Özellikle "navigatör-MP2(6)" ve "müzeci-MP2(11)" metaforlarının $p<0,05$ olduğundan modeli tahmin etmede anlamlı katkılarının olduğu sonucuna varılmaktadır. Ayrıca "(MP2)" değeri de $p<0,05$ olduğundan personel tutumu için kullanılan metaforların modeli tahmin etmede anlamlı katkısının olduğu sonucuna varılmaktadır. Bahsedilen bu üç değişken dışında kalan diğer tüm değişkenlerin beta değerlerine bakıldığı zaman modeli tahmin etmede anlamlı katkılarının olmadığı görülmektedir. Beta değerleri anlamlı çıkmayan bu değişkenlerin bazılarını Beta katsayılarına göre değerlendirmek gerekirse, özellikle "MP2(1)-öğretmen, MP2(7)-bilgi uzmanı, MP2(8)-mühendis, MP2(10)-iş adamı" metaforlarının modeli tahmin etmede en güçlü anlamsız çıkan değişkenler olduğu görülmektedir. Olumsuzdan olumluya doğru yüksek bir katsayı değeri ile modelin yönelimini arttırmaktadır, modeli yüksek derecede etkilediği için belirleyicilikleri yoktur. Beta katsayılarına göre "MP2(2)-müdür ve MP2(9)-gardiyan" metaforları modelin olumludan olumsuza yönelimini arttırdığı için modeli tahmin etmede belirleyicilikleri yoktur.

Personel Hizmeti

Omnibus Testi –Model Katsayıları

	Chi-square	df	Sig.

Step 1	Step	84,160	17	,000
	Block	84,160	17	,000
	Model	84,160	17	,000

Tablo 22. Personel hizmetine ilişkin çok yönlü model katsayısı testi

Değerlere bakıldığı zaman model p<0,05 olduğu için anlamlıdır.

Sınıflandırma Tablosu

			Predicted		
			MPH1		
	Observed		OLUMLU	OLUMSUZ	Percentage Correct
Step 1	MPH 1	OLUMLU	105	7	93,8
		OLUMSUZ	10	23	69,7
	Overall Percentage				88,3

Tablo 23. Personel hizmetine ilişkin tahmin modeli sınıflandırması

Yukarıdaki personel hizmeti sınıflandırma tablosuna bakıldığı zaman lojistik regresyon analizi ile ilk kurulan modelde 145 araştırma görevlisinden 105 tanesinin kütüphane personelinin tutumu hakkındaki düşüncelerini doğru olarak tahmin ettiği ancak 7 araştırma görevlisinin yanlış sınıflandırdığı görülmektedir. Modelin 23 araştırma görevlisinin düşüncesini doğru sınıflandırırken 10 tanesinin düşüncesini yanlış sınıflandırdığı görülmektedir. İlk modelin yaptığı sınıflama oranı %77,2 iken tahmin modeli kullanılarak yapılan sınıflandırmanın genel isabet oranı %88,3'dür. Buna göre yapılan sınıflandırmanın genel isabet oranına (%77,2) göre %11,1'lik bir doğru tahmin katkısı sağladığı görülmektedir.

Modeldeki Değişkenler

		B	S.E.	Wald	df	sig	Exp (B)
Step 1	P1	-,083	,473	,031	1	,860	,920
	P2	-,637	,749	,723	1	,395	,529
	P3	,233	,723	,104	1	,747	1,263
	P4	-1,580	,679	5,418	1	,020	,206
	MPH2			15,893	13	,255	
	MPH2(1)	-38,504	24946,527	,000	1	,999	,000
	MPH2(2)	-19,309	22144,854	,000	1	,999	,000
	MPH2(3)	-38,394	24083,172	,000	1	,999	,000

	MPH2(4)	-38,796	28183,781	,000	1	,999	,000
	MPH2(5)	-39,193	24169,580	,000	1	,999	,000
	MPH2(6)	-18,246	22144,854	,000	1	,999	,000
	MPH2(7)	-19,839	22144,854	,000	1	,999	,000
	MPH2(8)	-18,491	22144,854	,000	1	,999	,000
	MPH2(9)	-38,171	24849,007	,000	1	,999	,000
	MPH2(10)	-37,285	45889,753	,000	1	,999	,000
	MPH2(11)	-17,540	22144,854	,000	1	,999	,000
	MPH2(12)	-15,719	22144,854	,000	1	,999	,000
	MPH2(13)	-17,521	22144,854	,000	1	,999	,000
	Constant	24,583	22144,854	,000	1	,999	47447708394,784

Tablo 24. Lojistik regresyon modelindeki personel hizmeti değişkenine ilişkin katsayılar

Tabloda yer alan değişkenler kütüphane personeli kullanıcılarına karşı ilgili ve nazik davranmaktadır (P1), kütüphane personeli kullanıcılarına güven duygusu vermektedir (P2), kütüphane personeli kullanıcılarına onların ihtiyacını anlayarak hizmet vermektedir (P3), kütüphane personelinin verdiği hizmeti yeterli buluyorum (P4), Benim için kütüphane personelinin vermiş olduğu hizmet ……gibidir/benzemektedir (MPH2) ve MPH2(1) den MPH2(13) e kadar olan değişkenlerde personelin verdiği hizmet için kullanılan metaforları ifade etmektedir. Sadece "kütüphane personelinin verdiği hizmeti yeterli buluyorum (P4)" değişkeni $p<0,05$ olduğundan modeli tahmin etmede anlamlı katkısının olduğu sonucuna varılmaktadır. Bahsedilen bu tek değişken dışında kalan diğer tüm değişkenlerin beta değerlerine bakıldığı zaman modeli tahmin etmede anlamlı katkılarının olmadığı görülmektedir. Beta değerleri anlamlı çıkmayan bu değişkenlerin bazılarını Beta katsayılarına göre değerlendirmek gerekirse, özellikle "MPH2(1)-bilgi otoyolu, MPH2(3)-güneş, MPH2(4)-gökkuşağı, MP2(5)-köprü, MPH2(9)-arama motoru ve MPH2(10)-ağaç" metaforlarının modeli tahmin etmede en güçlü anlamsız çıkan değişkenler olduğu görülmektedir. Olumsuzdan olumluya doğru yüksek bir katsayı değeri ile modelin yönelimini arttırmaktadır, modeli yüksek derecede etkilediği için belirleyicilikleri yoktur.

Koleksiyon

Omnibus Testi –Model Katsayıları

		Chi-square	df	Sig.
Step 1	Step	97,706	18	,000
	Block	97,706	18	,000
	Model	97,706	18	,000

Tablo 25. Koleksiyona ilişkin çok yönlü model katsayısı testi

Değerlere bakıldığı zaman model p<0,05 olduğu için anlamlıdır.

Sınıflandırma Tablosu

			Predicted		
			MK1		Percentage Correct
	Observed		OLUMLU	OLUMSUZ	
Step 1	MK1	OLUMLU	91	11	89,2
		OLUMSUZ	8	35	81,4
	Overall Percentage				86,9

Tablo 26. Koleksiyona ilişkin tahmin modeli sınıflandırması

Yukarıdaki koleksiyon sınıflandırma tablosuna bakıldığı zaman lojistik regresyon analizi ile ilk kurulan modelde 145 araştırma görevlisinden 91 tanesinin kütüphane koleksiyonu hakkındaki düşüncelerini doğru olarak tahmin ettiği ancak 11 araştırma görevlisinin yanlış sınıflandırdığı görülmektedir. Modelin 35 araştırma görevlisinin düşüncesini doğru sınıflandırırken 8 tanesinin düşüncesini yanlış sınıflandırdığı görülmektedir. İlk modelin yaptığı sınıflama oranı %70,3 iken tahmin modeli kullanılarak yapılan sınıflandırmanın genel isabet oranı %86,9'dur. Buna göre yapılan sınıflandırmanın genel isabet oranına (%70,3) göre %16,6'lık bir doğru tahmin katkısı sağladığı görülmektedir.

Modeldeki Değişkenler

		B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)
Step 1	K1	-,161	,549	,06	1	,770	,852
	K2	,630	,666	,896	1	,344	1,878

	K3	-,838	,894	,879	1	,349	,432
	K4	,826	,775	1,137	1	,286	2,285
	K5	-,140	,549	,065	1	,799	,870
	MK2			15,602	3	,271	
	MK2(1)	1,801	,658	7,46	1	,006	6,058
	MK2(2)	-,569	1,210	,22	1	,638	,566
	MK2(3)	-19,553	12493,433	,000	1	,999	,000
	MK2(4)	-19,672	11082,224	,000	1	,999	,000
	MK2(5)	-19,631	23101,075	,000	1	,999	,000
	MK2(6)	-19,646	13946,493	,000	1	,999	,000
	MK2(7)	-19,737	21943,814	,000	1	,999	,000
	MK2(8)	-19,859	16357,733	,000	1	,999	,000
	MK2(9)	22,861	40192,970	,000	1	1,000	8476566432,457
	MK2(10)	-19,699	10350,391	,000	1	,998	,000
	MK2(11)	23,210	14682,753	,000	1	,999	12019145281,271
	MK2(12)	22,200	40192,970	,000	1	1,000	4380191685,593
	MK2(13)	3,700	1,201	9,494	1	,002	40,439
	Constant	-2,450	1,605	2,332	1	,127	,086

Tablo 27. Lojistik regresyon modelindeki koleksiyon değişkenine ilişkin katsayılar

Tabloda yer alan değişkenler, kütüphanedeki kitap koleksiyonu yeterlidir (K1), kütüphanedeki dergi koleksiyonu yeterlidir (K2), kütüphanedeki veri tabanı koleksiyonu yeterlidir (K3), kütüphanedeki e-kaynak koleksiyonu yeterlidir(K4), aradığım her türlü kaynağı kütüphanede kolaylıkla buluyorum (K5), Benim için kütüphane koleksiyonu ……gibidir/benzemektedir (MK2) ve MK2(1) den MK2(13) e kadar olan değişkenlerde koleksiyon için kullanılan metaforları ifade etmektedir. Özellikle "depo-MK2(1)" ve "ardiye(13)" değişkenlerinin $p<0,05$ olduğundan modeli tahmin etmede anlamlı katkılarının olduğu sonucuna varılmaktadır. Bahsedilen bu iki değişken dışında kalan diğer tüm değişkenlerin beta değerlerine bakıldığı zaman modeli tahmin etmede anlamlı katkılarının olmadığı görülmektedir. Beta değerleri anlamlı çıkmayan bu değişkenlerin bazılarını Beta katsayılarına göre değerlendirmek gerekirse, özellikle "MK2(3)-akıllı telefon, MK2(4)-kültür merkezi, MK2(5)-okul, MK2(6)-üniversite, MK2(7)-anahtar, MK2(8)-güneş ve MK2(10)-evren" metaforlarının modeli tahmin etmede en güçlü anlamsız çıkan değişkenler olduğu görülmektedir. Olumsuzdan olumluya doğru yüksek bir katsayı değeri ile modelin yönelimini arttırmaktadır, modeli yüksek derecede

etkilediği için belirleyicilikleri yoktur. Beta katsayılarına göre "MK2(9)-vinç, MK2(11)-hurdalık ve MK2(12)-kömürlük" metaforları modelin olumludan olumsuza yönelimini arttırdığı için modeli tahmin etmede belirleyicilikleri yoktur.

Bina

Omnibus Testi –Model Katsayıları

		Chi-square	df	Sig.
Step 1	Step	68,046	17	,000
	Block	68,046	17	,000
	Model	68,046	17	,000

Tablo 28. Binaya ilişkin çok yönlü model katsayısı testi

Değerlere bakıldığı zaman model p<0,05 olduğu için anlamlıdır.

Sınıflandırma Tablosu

	Observed		Predicted		
			MB1		
			OLUMLU	OLUMSUZ	Percentage Correct
Step 1	MB1	OLUMLU	111	6	94,9
		OLUMSUZ	14	14	50,0
	Overall Percentage				86,2

Tablo 29. Binaya ilişkin tahmin modeli sınıflandırması

Yukarıdaki bina sınıflandırma tablosuna bakıldığı zaman lojistik regresyon analizi ile ilk kurulan modelde 145 araştırma görevlisinden 111 tanesinin kütüphane binası hakkındaki düşüncelerini doğru olarak tahmin ettiği ancak 6 araştırma görevlisinin yanlış sınıflandırdığı görülmektedir. Modelin 14 araştırma görevlisinin düşüncesini doğru sınıflandırırken 14 tanesinin düşüncesini yanlış sınıflandırdığı görülmektedir. İlk modelin yaptığı sınıflama oranı %80,7 iken tahmin modeli kullanılarak yapılan sınıflandırmanın genel isabet oranı %86,2'dir. Buna göre yapılan sınıflandırmanın genel isabet oranına (%80,7) göre %5,5'lik bir doğru tahmin katkısı sağladığı görülmektedir.

Modeldeki Değişkenler

		B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)
Step 1	MB2			8,203	12	,769	
	MB2(1)	-22,755	8908,507	,000	1	,998	,000
	MB2(2)	-,281	1,463	,037	1	,848	,755
	MB2(3)	-20,311	7890,998	,000	1	,998	,000
	MB2(4)	-21,048	27439,020	,000	1	,999	,000
	MB2(5)	1,892	1,734	1,190	1	,275	6,630
	MB2(6)	-1,702	1,371	1,541	1	,215	,182
	MB2(7)	-20,690	15750,072	,000	1	,999	,000
	MB2(8)	-,917	1,403	,427	1	,513	,400
	MB2(9)	-21,574	13906,261	,000	1	,999	,000
	MB2(10)	-,696	1,283	,294	1	,588	,499
	MB2(11)	-19,869	26307,325	,000	1	,999	,000
	MB2(12)	-2,263	1,653	1,874	1	,171	,104
	B1	-,576	,382	2,279	1	,131	,562
	B2	,348	,420	,689	1	,406	1,417
	B3	-,518	,501	1,069	1	,301	,596
	B4	-,101	,539	,035	1	,851	,904
	B5	-1,284	,602	4,553	1	,033	,277
	Constant	7,180	2,233	10,335	1	,001	1313,125

Tablo30. Lojistik regresyon modelindeki bina değişkenine ilişkin katsayılar

Tabloda yer alan değişkenler, kütüphane binası kolay ulaşılabilir ve merkezi bir yerdedir (B1), kütüphanenin fiziksel koşulları (aydınlatma, ısıtma, soğutma, havalandırma) ve malzeme sayısı (masa ve sandalye) yeterlidir (B2), kütüphane binasının kullanımını kolaylaştıran yönlendirici işaret ve tabelalar yeterlidir (B3), kütüphane çalışmaya imkan veren cazip bir yerdir (B4), ihtiyaç duyduğum her zaman kütüphanede rahat çalışma ve araştırma ortamı buluyorum (B5), Benim için kütüphane binası …….gibidir/benzemektedir (MB2) ve MB2(1) den MB2(12) e kadar olan değişkenlerde bina için kullanılan metaforları ifade etmektedir. Sadece "ihtiyaç duyduğum her zaman kütüphanede rahat çalışma ve araştırma ortamı buluyorum (B5)" değişkeninin $p<0,05$ olduğundan modeli tahmin etmede anlamlı katkısının olduğu sonucuna varılmaktadır. Bahsedilen bu tek değişken dışında kalan diğer tüm değişkenlerin beta değerlerine bakıldığı zaman modeli tahmin etmede anlamlı katkılarının olmadığı görülmektedir. Beta değerleri anlamlı çıkmayan bu değişkenlerin

bazılarını Beta katsayılarına göre değerlendirmek gerekirse, özellikle "MB2(1)-oturma odası, MB2(3)-ev, MB2(4)-rekreasyon merkezi, MB2(7)-iletişim merkezi ve MB2(9)-laboratuvar" metaforlarının modeli tahmin etmede en güçlü anlamsız çıkan değişkenler olduğu görülmektedir. Olumsuzdan olumluya doğru yüksek bir katsayı değeri ile modelin yönelimini arttırmaktadır, modeli yüksek derecede etkilediği için belirleyicilikleri yoktur.

Danışma Hizmetleri

Omnibus Testi –Model Katsayıları

		Chi-square	df	Sig.
Step 1	Step	56,202	24	,000
	Block	56,202	24	,000
	Model	56,202	24	,000

Tablo 31. Danışma hizmetlerine ilişkin çok yönlü model katsayısı testi

Değerlere bakıldığı zaman model p<0,05 olduğu için anlamlıdır.

Sınıflandırma Tablosu

			Predicted		
			MDH1		
	Observed		OLUMLU	OLUMSUZ	Percentage Correct
Step 1	MDH1	OLUMLU	134	0	100,0
		OLUMSUZ	4	7	63,6
	Overall Percentage				97,2

Tablo 32. Danışma hizmetlerine ilişkin tahmin modeli sınıflandırması

Yukarıdaki danışma hizmetleri sınıflandırma tablosuna bakıldığı zaman lojistik regresyon analizi ile ilk kurulan modelde 145 araştırma görevlisinden 134 tanesinin danışma hizmetleri hakkındaki düşüncelerini doğru olarak tahmin ettiği ve hiç yanlış sınıflandırma yapmadığı görülmektedir. Modelin 7 araştırma görevlisinin düşüncesini

doğru sınıflandırırken 4 tanesinin düşüncesini yanlış sınıflandırdığı görülmektedir. İlk modelin yaptığı sınıflama oranı %92,4 iken tahmin modeli kullanılarak yapılan sınıflandırmanın genel isabet oranı %97,2'dir. Buna göre yapılan sınıflandırmanın genel isabet oranına (%92,4) göre %4,8'lik bir doğru tahmin katkısı sağladığı görülmektedir.

Modeldeki Değişkenler

		B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)
Step 1	DH1	-3,249	2,241	2,101	1	,147	,039
	DH2	2,886	1,929	2,238	1	,135	17,924
	DH3	1,543	1,600	,930	1	,335	4,679
	DH4	4,482	2,533	3,130	1	,077	88,383
	DH5	-5,691	3,800	2,243	1	,134	,003
	DH6	,916	1,700	,291	1	,590	2,500
	MDH2			4,307	18	1,000	
	MDH2(1)	-23,954	25119,906	,000	1	,999	,000
	MDH2(2)	1,344	1,713	,615	1	,433	3,834
	MDH2(3)	,867	7,761	,012	1	,911	2,379
	MDH2(4)	-23,159	2022,13	,000	1	,999	,000
	MDH2(5)	-4,155	2,500	2,762	1	,097	,016
	MDH2(6)	-20,002	20864,408	,000	1	,999	,000
	MDH2(7)	-19,179	25490,560	,000	1	,999	,000
	MDH2(8)	6,929	4,534	2,335	1	,126	1021,148
	MDH2(9)	-23,159	40192,970	,000	1	1,000	,000
	MDH2(10)	-21,332	8809,902	,000	1	,998	,000
	MDH2(11)	-24,285	7053,857	,000	1	,997	,000
	MDH2(12)	7,504	5,060	2,199	1	,138	1815,443
	MDH2(13)	-13,015	40192,970	,000	1	1,000	,000
	MDH2(14)	-24,228	6154,325	,000	1	,997	,000
	MDH2(15)	-21,957	10337,390	,000	1	,998	,000
	MDH2(16)	-19,246	19025,013	,000	1	,999	,000
	MDH2(17)	-23,062	16011,343	,000	1	,999	,000
	MDH2(18)	-26,374	17732,534	,000	1	,999	,000
	Constant	-3,482	4,256	,669	1	,413	,031

Tablo 32. Lojistik regresyon modelindeki danışma hizmetleri değişkenine ilişki katsayıla

Tabloda yer alan değişkenler, kütüphane kullanımı ile ilgili verilen kullanıcı eğitimlerini yeterli buluyorum /DH1), kaynak alımında kullanıcılardan gelen isteklere önem verilmektedir (DH2), basılı ve e-kaynak kullanımı konusunda yapılan bilgilendirmeleri yeteli buluyorum (DH3), kullanıcının bilgi ihtiyacına yönelik

kaynaklar belirlenmektedir (DH4), aradığım konu ile ilgili kaynağa yönlendiriliyorum (DH5), kütüphanenin vermiş olduğu danışma hizmetini yeterli buluyorum (DH6), Benim için kütüphanenin vermiş olduğu danışma hizmetleri ……..gibidir/benzemektedir MDH2) ve MDH2(1) den MDH2(18) e kadar olan değişkenlerde danışma hizmetleri için kullanılan metaforları ifade etmektedir. Değişkenlerden hiç birisi $p<0,05$ olmadığından modeli tahmin etmede anlamlı katkılarının olduğu sonucuna varılmaktadır. Tüm değişkenlerin beta değerlerine bakıldığı zaman modeli tahmin etmede anlamlı katkılarının olmadığı görülmektedir. Beta değerleri anlamlı çıkmayan bu değişkenlerin bazılarını Beta katsayılarına göre değerlendirmek gerekirse, özellikle "MDH2(1)-elektrik santrali, MDHP2(4)-girişimci, MDH2(9)-elektronik erişim, MDH2(10)-internet, MDH2(11)-köprü, MDH2(14)-imalathane, MDH2(15)-arama motoru, MDH2(17)-pencere ve MDH2(18)-ağaç" metaforlarının modeli tahmin etmede en güçlü anlamsız çıkan değişkenler olduğu görülmektedir. Olumsuzdan olumluya doğru yüksek bir katsayı değeri ile modelin yönelimini arttırmaktadır, modeli yüksek derecede etkilediği için belirleyicilikleri yoktur. Beta katsayılarına göre "MDH2(8)-görev ve MDH2(12)-havuz" metaforları modelin olumludan olumsuza yönelimini arttırdığı için modeli tahmin etmede belirleyicilikleri yoktur.

Ödünç Verme Hizmetleri

Omnibus Testi –Model Katsayıları

		Chi-square	df	Sig.
Step 1	Step	37,090	24	,043
	Block	37,090	24	,043
	Model	37,090	24	,043

Tablo 34. Ödünç verme hizmetlerine ilişkin çok yönlü model katsayısı testi

Değerlere bakıldığı zaman model p<0,05 olduğu için anlamlıdır.

Sınıflandırma Tablosu

			Predicted		
			MÖVH1		
	Observed		OLUMLU	OLUMSUZ	Percentage Correct
Step 1	MÖVH1	OLUMLU	135	1	99,3
		OLUMSUZ	4	5	55,6
	Overall Percentage				96,6

Tablo 35. Ödünç verme hizmetlerine ilişkin tahmin modeli sınıflandırması

Yukarıdaki ödünç verme hizmetleri sınıflandırma tablosuna bakıldığı zaman lojistik regresyon analizi ile ilk kurulan modelde 145 araştırma görevlisinden 135 tanesinin ödünç verme hizmetleri düşüncelerini doğru olarak tahmin ettiği ancak 1 araştırma görevlisinin yanlış sınıflandırdığı görülmektedir. Modelin 5 araştırma görevlisinin düşüncesini doğru sınıflandırırken 4 tanesinin düşüncesini yanlış sınıflandırdığı görülmektedir. İlk modelin yaptığı sınıflama oranı %93,8 iken tahmin modeli kullanılarak yapılan sınıflandırmanın genel isabet oranı %96,6'dır. Buna göre yapılan sınıflandırmanın genel isabet oranına (%93,8) göre %2,8'lik bir doğru tahmin katkısı sağladığı görülmektedir.

Modeldeki Değişkenler

		B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)
Step 1	ÖVH1	,597	,837	,508	1	,476	1,816
	ÖVH2	-2,288	,970	5,560	1	,018	,101
	ÖVH3	-1,620	1,010	2,570	1	,109	,198
	ÖVH4	2,363	1,415	2,790	1	,095	10,620
	ÖVH5	-,987	1,012	,951	1	,329	,373
	MÖVH2			4,278	19	1,000	
	MÖVH2(1)	-20,181	19479,388	,000	1	,999	,000
	MÖVH2(2)	-4,209	2,776	2,298	1	,130	,015
	MÖVH2(3)	-1,882	2,638	,509	1	,476	,152
	MÖVH2(4)	-18,249	40192,970	,000	1	1,000	,000
	MÖVH2(5)	-21,692	6949,856	,000	1	,998	,000
	MÖVH2(6)	-23,467	14341,415	,000	1	,999	,000
	MÖVH2(7)	-21,941	12616,792	,000	1	,999	,000

	MÖVH2(8)	-1,588	2,666	,355	1	,552	,204
	MÖVH2(9)	-18,499	17358,359	,000	1	,999	,000
	MÖVH2(10)	-20,821	13150,466	,000	1	,999	,000
	MÖVH2(11)	-21,287	9576,243	,000	1	,998	,000
	MÖVH2(12)	-1,052	2,774	,144	1	,704	,349
	MÖVH2(13)	-16,629	40192,970	,000	1	1,000	,000
	MÖVH2(14)	-1,060	3,039	,122	1	,727	,347
	MÖVH2(15)	-4,218	4,181	1,018	1	,313	,015
	MÖVH2(16)	-18,248	13069,744	,000	1	,999	,000
	MÖVH2(17)	-19,800	26408,000	,000	1	,999	,000
	MÖVH2(18)	-20,565	20996,109	,000	1	,999	,000
	MÖVH2(19)	-2,116	2,559	,684	1	,408	,121
	Constant	5,532	4,333	1,630	1	,202	252,704

Tablo 36. Lojistik regresyon modelindeki ödünç verme hizmetine değişkenine ilişkin katsayılar

Tabloda yer alan değişkenler, kaynakları ödünç verme süresi yeterlidir (ÖVH1), ödünç verilen kaynak sayısı yeterlidir (ÖVH2), kütüphanede olmayan kaynaklara başka kütüphanelerden erişilmesi konusundaki aldığım hizmeti yeterli buluyorum (ÖVH3), kitap ve dergilerin tekrardan rafa yerleştirilme hızını yeterli buluyorum (ÖVH4), kütüphanenin vermiş olduğu ödünç verme hizmetini yeterli buluyorum (ÖVH5), benim için kütüphanenin vermiş olduğu ödünç verme hizmeti ……gibidir/benzemektedir (MÖVH2) ve MÖVH2(1) den MÖVH2(19) e kadar olan değişkenlerde ödünç verme hizmeti için kullanılan metaforları ifade etmektedir. Sadece "ödünç verilen kaynak sayısı yeterlidir (ÖVH2)" değişkeninin $p<0,05$ olduğundan modeli tahmin etmede anlamlı katkısının olduğu sonucuna varılmaktadır. Bahsedilen bu tek değişken dışında kalan diğer tüm değişkenlerin beta değerlerine bakıldığı zaman modeli tahmin etmede anlamlı katkılarının olmadığı görülmektedir. Beta değerleri anlamlı çıkmayan bu değişkenlerin bazılarını Beta katsayılarına göre değerlendirmek gerekirse, özellikle "MÖVHP2(1)-elektrik santrali, MÖVH2(5)-destekçi, MÖVH2(6)-makine, MÖVH2(7)-mekanizma, ÖÖVH2(11)-köprü ve MÖVH2(18)-ağaç" metaforlarının modeli tahmin etmede en güçlü anlamsız çıkan değişkenler olduğu görülmektedir. Olumsuzdan olumluya doğru yüksek bir katsayı değeri ile modelin yönelimini arttırmaktadır, modeli yüksek derecede etkilediği için belirleyicilikleri yoktur. Beta katsayılarına göre "ÖVH4-

kitap ve dergilerin tekrardan rafa yerleştirilme hızını yeterli buluyorum" sorusu modelin olumludan olumsuza yönelimini arttırdığı için modeli tahmin etmede belirleyiciliği yoktur.

4.8 Kütüphane Hizmetinin Metaforlarla Analizine İlişkin Nitel Bulgular

Araştırmaya katılan araştırma görevlilerinin kütüphane ve kütüphane hizmetleri hakkında kullandıkları metaforlar içerdikleri anlama göre olumlu ve olumsuz olmak üzere iki kategoride değerlendirilerek Tablo 43'de değerlere ilişkin bulgular verilmiştir. Değerlendirmeler kütüphanenin 5 unsuruna göre ayrı ayrı değerlendirilmiştir. Ayrıca araştırmaya katılan araştırma görevlilerinin kütüphane hakkında kendi öznel düşüncelerini öğrenebilmek adına son bir metafor sorusu daha sorularak konuyla ilgili metaforu kendilerinin belirlenmesi istenmiştir. Araştırmaya katılan araştırma görevlilerinin oluşturdukları metaforlara Tablo 37'de yer verilmiştir.

METAFOR BAŞLIKLARI	OLUMLU		OLUMSUZ	
	Frekans	Yüzde (%)	Frekans	Yüzde (%)
KÜTÜPHANE PERSONELİNİN TUTUMU	118	81,4	27	18,6
KÜTÜPHANE PERSONELİNİN VERDİĞİ HİZMET	112	77,2	33	22,8
KÜTÜPHANE KOLEKSİYONU	102	70,3	43	29,7
KÜTÜPHANE BİNASI	117	80,7	28	19,3
KÜTÜPHANEDE VERİLEN DANIŞMA HİZ.	134	92,4	11	7,6
KÜTÜPHANEDE VERİLEN ÖDÜNÇ VERME HİZ.	136	93,8	9	6,2

Tablo 37. Kütüphane hizmetline ilişkin olumlu ve olumsuz metaforların yüzde ve frekans dağılımları

Çalışmaya katılan araştırma görevlilerinin kütüphane hizmetlerine ilişkin kullandıkları metaforlara bakıldığında çoğunlukla olumlu metafor kullandıkları görülmektedir. En fazla olumlu metaforu kütüphanenin ödünç verme hizmetleri için kullandıkları görülmektedir. En fazla olumsuz metaforu ise kütüphanenin sahip olduğu koleksiyon için kullandıkları görülmektedir.

Personel

Kütüphane hizmetinin değerlendirilmesinde önemli unsurlardan olan personele ilişkin metaforları analiz etmek için katılımcılara personel ile ilgili "Benim için kütüphane personelinin kullanıcılara davranışı/tutumu ……gibidir/benzemektedir. Çünkü ……" ve "Benim için kütüphane personelinin vermiş olduğu hizmet……gibidir/benzemektedir. Çünkü ……" olmak üzere iki adet soru sorulmuştur. Sorulara ilişkin bulgular Tablo 38 ve Tablo 39'de verilmiştir.

Personelin kullanıcılara davranışı/tutumu

PERSONELİN KULLANICILARA DAVRANIŞI/TUTUMU METAFORLARI	Frekans	Yüzde (%)	Olumlu	Olumsuz
ÖĞRETMEN	23	15,9	23	0
MÜDÜR	8	5,5	1	7
YÖNETMEN	12	8,3	9	3
MÜFETTİŞ	6	4,1	3	3
BEKÇİ	9	6,2	4	5
NAVİGATÖR	40	27,6	39	1
BİLGİ UZMANI	13	9,0	13	0
MÜHENDİS	9	6,2	9	0
GARDİYAN	7	4,8	1	6
İŞ ADAMI	3	2,1	3	0
MÜZECİ	13	9,0	12	1
ARAŞTIRMA GÖREVLİSİ	2	1,4	1	1
TOPLAM	145	100,0	118	27

Tablo 38. Benim için kütüphane personelinin kullanıcılara davranışı/tutumu

Personelin tutumu ile ilgili katılımcılar 118 adet olumlu, 27 adet de olumsuz metafor kullanmıştır. Genel olarak personelin tutumundan memnun olunduğu görülmektedir. En çok kullanılan metafor navigatör metaforu olup en fazla olumlu anlamda da aynı metaforun kullanıldığı görülmektedir. En az kullanılan metafor araştırma görevlisi metaforu olmuştur. En fazla olumsuz anlamda kullanılan metafor

müdür metaforu olmuştur. Öğretmen, bilgi uzmanı, mühendis ve iş adamı metaforlarının ise hep olumlu anlamda kullanıldığı görülmektedir.

Personelin vermiş olduğu hizmet

KÜTÜPHANE PERSONELİNİN VERMİŞ OLDUĞU HİZMET METAFORU	Frekans	Yüzde (%)	Olumlu	Olumsuz
BİLGİ OTOYOLU	11	7,6	11	0
MAKİNE	7	4,8	6	1
GÜNEŞ	15	10,3	15	0
GÖKKUŞAĞI	5	3,4	5	0
KÖPRÜ	15	10,3	15	0
PENCERE	5	3,4	4	1
ANAHTAR	16	11,0	15	1
AÇIK BÜFE SERVİS	21	14,5	14	7
ARAMA MOTORU	11	7,6	11	0
AĞAÇ	1	,7	1	0
ANNEANNE	5	3,4	4	1
MEMUR	21	14,5	6	15
GÖZLÜKLÜ TEYZE	9	6,2	5	4
ANTİKA	3	2,1	0	3
TOPLAM	145	100,0	112	33

Tablo 39. Benim için kütüphane personelinin vermiş olduğu hizmet

Personelin vermiş olduğu hizmetle ilgili katılımcılar 112 adet olumlu, 33 adet de olumsuz metafor kullanılmıştır. Genel olarak personelin vermiş olduğu hizmetten memnun olunduğu görülmektedir. En fazla kullanılan metaforlar açık büfe ve memur metaforları olmuştur. En az kullanılan metafor ağaç metaforu olmuştur. En fazla olumlu anlamda kullanılan metaforlar güneş, köprü ve anahtar metaforları olmuştur. En fazla olumsuz anlamda kullanılan memur metaforu olmuştur. Antika metaforu hep olumsuz anlamda kullanılmıştır. Bilgi otoyolu, güneş, gökkuşağı, köprü, arama motoru ve ağaç metaforları hep olumlu anlamda kullanılmıştır.

Koleksiyon

Kütüphane hizmetinin değerlendirilmesinde önemli unsurlardan olan koleksiyona ilişkin metaforları analiz etmek için katılımcılara kütüphane koleksiyonu ile ilgili "Benim için kütüphane koleksiyonu ……gibidir/benzemektedir. Çünkü ……" sorusu sorulmuştur. Soruya ilişkin bulgular Tablo40'da verilmiştir.

KÜTÜPHANE KOLEKSİYON METAFORLARI	Frekans	Yüzde (%)	Olumlu	Olumsuz
DEPO	32	22,1	13	19
AĞAÇ	10	6,9	9	1
AKILLI TELEFON	10	6,9	10	0
KÜLTÜR MERKEZİ	13	9,0	13	0
OKUL	3	2,1	3	0
ÜNİVERSİTE	8	5,5	8	0
ANAHTAR	3	2,1	3	0
GÜNEŞ	6	4,1	6	0
VİNÇ	1	,7	0	1
EVREN	15	10,3	15	0
HURDALIK	7	4,8	0	7
KÖMÜRLÜK	1	,7	0	1
ARDİYE	10	6,9	1	9
ANTİKACI DÜKKÂNI	26	17,9	21	5
TOPLAM	145	100,0	102	43

Tablo40. Benim için kütüphane koleksiyonu

Kütüphane koleksiyonu ilgili katılımcılar 102 adet olumlu, 43 adet de olumsuz metafor kullanılmıştır. Genel olarak kütüphanenin sahip olduğu kaynaklardan memnun olunduğu görülmektedir. En fazla kullanılan metafor depo metaforu olmuştur. En az kullanılan metaforlar kömürlük ve vinç metaforları olmuştur. En fazla olumlu anlamda kullanılan metafor antikacı dükkanı metaforu olmuştur. En fazla olumsuz anlamda kullanılan depo metaforu olmuştur. Ardiye (1 kere olumlu kullanılmış), vinç, kömürlük ve hurdalık metaforları hep olumsuz anlamda kullanılmıştır. Akıllı telefon, kültür merkezi, okul, üniversite, anahtar, güneş, evren metaforları hep olumlu anlamda kullanılmıştır.

Bina

Kütüphane hizmetinin değerlendirilmesinde önemli unsurlardan olan binaya ilişkin metaforları analiz etmek için katılımcılara kütüphane binası ile ilgili "Benim için kütüphane binası ……gibidir/benzemektedir. Çünkü ……" sorusu sorulmuştur. Soruya ilişkin bulgular Tablo 41'deverilmiştir.

KÜTÜPHANE BİNA METAFORLARI	Frekans	Yüzde (%)	Olumlu	Olumsuz
OTURMA ODASI	14	9,7	14	0
HASTANE	13	9,0	10	3
EV	24	16,6	24	0
REKREASYON MERKEZİ	2	1,4	2	0
KİLER	6	4,1	1	5
BANKA	15	10,3	12	3
İLETİŞİM MERKEZİ	6	4,1	6	0
FABRİKA	14	9,7	11	3
LABORATUVAR	7	4,8	7	0
HUZUREVİ	21	14,5	14	7
ELÇİLİK	2	1,4	2	0
KAFETARYA	12	8,3	11	1
İDARİ BÜRO	9	6,2	3	6
TOPLAM	145	100,0	117	28

Tablo 41. Benim için kütüphane binası

Kütüphane binası ile ilgili katılımcılar 117 adet olumlu, 28 adet de olumsuz metafor kullanılmıştır. Genel olarak kütüphanenin hizmet verdiği binadan memnun olunduğu görülmektedir. En fazla kullanılan metafor ev metaforu olmuştur. En az kullanılan metaforlar elçilik ve rekreasyon merkezi metaforları olmuştur. En fazla olumlu anlamda kullanılan metafor ev metaforu olmuştur. En fazla olumsuz anlamda kullanılan huzurevi metaforu olmuştur. Oturma odası, ev, rekreasyon merkezi, iletişim merkezi, laboratuvar, elçilik metaforları hep olumlu anlamda kullanılmıştır.

Danışma Hizmetleri

Kütüphane hizmetinin değerlendirilmesinde önemli unsurlardan olan danışma hizmetlerine ilişkin metaforları analiz etmek için katılımcılara danışma hizmetleri ile ilgili "Benim için kütüphanenin vermiş olduğu danışma hizmeti ……gibidir/benzemektedir. Çünkü ……" sorusu sorulmuştur. Soruya ilişkin bulgular Tablo 42'de verilmiştir.

KÜTÜPHANE DANIŞMA HİZ. METAFORLARI	Frekans	Yüzde (%)	Olumlu	Olumsuz
ELEKTRİK SANTRALİ	2	1,4	2	0
İZLEME KULESİ	8	5,5	5	3
BEKÇİ	4	2,8	1	3
GİRİŞİMCİ	3	2,1	3	0
DESTEKÇİ	26	17,9	25	1
MAKİNE	3	2,1	3	0
MEKANİZMA	2	1,4	2	0
GÖREV	4	2,8	2	2
ELEKTRONİK ERİŞİM	1	,7	1	0
İNTERNET	14	9,7	14	0
KÖPRÜ	21	14,5	21	0
HAVUZ	2	1,4	1	1
İMALATHANE	1	,7	1	0
ARAMA MOTORU	25	17,2	25	0
GÜNEŞ	11	7,6	11	0
PENCERE	4	2,8	4	0
AĞAÇ	5	3,4	5	0
YARIŞ PİSTİ	4	2,8	4	0
METROPOL	5	3,4	4	1
TOPLAM	145	100,0	34	11

Tablo 42. Benim için kütüphanenin vermiş olduğu danışma hizmetleri

Kütüphanenin vermiş olduğu danışma hizmetleri ile ilgili katılımcılar 134 adet olumlu, 11 adet de olumsuz metafor kullanılmıştır. Genel olarak kütüphanenin vermiş olduğu danışma hizmetlerinden memnun olunduğu görülmektedir. En fazla kullanılan metafor destekçi metaforu olmuştur. En az kullanılan metaforlar elektronik iletişim ve imalathane metaforları olmuş; havza metaforu hiç kullanılmamıştır. En fazla olumlu anlamda kullanılan metaforlar arama motoru ve destekçi metaforları olmuştur. En fazla olumsuz anlamda kullanılan izleme kulesi ve bekçi metaforları olmuştur. Elektrik

santrali, girişimci, makine, mekanizma, elektronik erişim, internet, köprü, imalathane, arama motoru, güneş, pencere, ağaç, yarış pisti metaforları hep olumlu anlamda kullanılmıştır.

Ödünç Verme Hizmetleri

Kütüphane hizmetinin değerlendirilmesinde önemli unsurlardan olan ödünç verme hizmetine ilişkin metaforları analiz etmek için katılımcılara danışma hizmetleri ile ilgili "Benim için kütüphanenin vermiş olduğu ödünç verme hizmeti ……gibidir/benzemektedir. Çünkü ……" sorusu sorulmuştur. Soruya ilişkin bulgular Tablo 43'de verilmiştir.

KÜTÜPHANE ÖDÜNÇ VER. HİZ. METAFORLARI	Frekans	Yüzde (%)	Olumlu	Olumsuz
ELEKTRİK SANTRALİ	4	2,8	4	0
İZLEME KULESİ	18	12,4	17	1
BEKÇİ	11	7,6	10	1
GİRİŞİMCİ	1	,7	1	0
DESTEKÇİ	23	15,9	23	0
MAKİNE	5	3,4	5	0
MEKANİZMA	7	4,8	7	0
GÖREV	9	6,2	7	2
ELEKTRONİK ERİŞİM	5	3,4	5	0
İNTERNET	7	4,8	7	0
KÖPRÜ	12	8,3	12	0
HAVUZ	6	4,1	5	1
HAVZA	1	,7	1	0
İMALATHANE	3	2,1	2	1
ARAMA MOTORU	2	1,4	1	1
GÜNEŞ	9	6,2	9	0
PENCERE	2	1,4	2	0
AĞAÇ	3	2,1	3	0
YARIŞ PİSTİ	14	9,7	13	1
METROPOL	3	2,1	2	1
TOPLAM	145	100,0	136	9

Tablo 43. Benim için kütüphanenin vermiş olduğu ödünç verme hizmetleri

Kütüphanenin vermiş olduğu ödünç verme hizmeti ile ilgili katılımcılar 136 adet olumlu, 9 adet de olumsuz metafor kullanılmıştır. Genel olarak kütüphanenin vermiş olduğu ödünç verme hizmetinden memnun olunduğu görülmektedir. En fazla kullanılan metafor destekçi metaforu olmuştur. En az kullanılan metaforlar girişimci ve havza metaforları olmuştur. En fazla olumlu anlamda kullanılan metafor destekçi metaforu olmuştur. En fazla olumsuz anlamda kullanılan görev metaforu olmuştur. Elektrik santrali, girişimci, destekçi, makine, mekanizma, elektronik erişim, internet, köprü, havza, güneş, pencere ve ağaç metaforları hep olumlu anlamda kullanılmıştır.

Çalışmaya Katılan Araştırma Görevlilerinin Kütüphane Hakkında Kendi Ürettikleri Metaforlar

Çalışmaya katılan katılımcıların kütüphaneye ilişkin kendi düşüncelerini öğrenebilmek için kendilerine "Benim için kütüphane ……gibidir/benzemektedir. Çünkü ……" sorusu sorulmuştur. Soruya ilişkin elde edilen metaforlara ilişkin bulgular Tablo 44'de verilmiştir.

OLUMLU METAFORLAR					
KÜTÜPHANE METAFOR.	**FREKANS**	**YÜZDE (%)**	**KÜTÜPHANE METAFOR.**	**FREKANS**	**YÜZDE (%)**
Ev	12	8,39	Uçak	2	1,39
Evren	6	4,19	Akıl hocası	2	1,39
Güneş	6	4,19	Atmosfer	2	1,39
Okul	4	2,79	Gökyüzü	2	1,39
Su	4	2,79	Uzay	2	1,39
Deniz	3	2,09	Kara delik	2	1,39
Harita	3	2,09	Sergi	1	0,69
Alışveriş merk.	3	2,09	Çöl	1	0,69
Okyanus	2	1,39	Çınar ağacı	1	0,69
Orman	2	1,39	Hazine	1	0,69
Kutup yıldızı	2	1,39	Mağara	1	0,69
Toprak	2	1,39	Maden	1	0,69
Otostop çekmek	2	1,39	Değerli taş	1	0,69
Anne	2	1,39	İlber Ortaylı	1	0,69

Ekmek	2	1,39	Kafe	1	0,69
Hobi	2	1,39	Destekçi	1	0,69
Teknoloji	1	0,69	Dünya	1	0,69
Lunapark	1	0,69	Dost	1	0,69
Gökkuşağı	1	0,69	Aşevi	1	0,69
Lokanta	1	0,69	Hayal kurmak	1	0,69
Üçlü koltuk	1	0,69	Yardımcı	1	0,69
Asansör	1	0,69	Hayat merkezi	1	0,69
Ayakkabı	1	0,69	Acıkmak	1	0,69
Gözlük	1	0,69	Öğretmen	1	0,69
Üniversite	1	0,69	Komşu ziyareti	1	0,69
İnsan	1	0,69	Kamp	1	0,69
Ansiklopedi	1	0,69	Kendi odam	1	0,69
Makine	1	0,69	Bilim evi	1	0,69
Kumbara	1	0,69	Öğrenme merk.	1	0,69
Jet	1	0,69	Kaynak	1	0,69
Gezegen	1	0,69	Sığınak	1	0,69
Perde	1	0,69	Köprü	1	0,69
Yıkanmak	1	0,69	Nefes	1	0,69
Araba	1	0,69	Çalışma alanı	1	0,69
Saray	1	0,69	Aksakallı dede	1	0,69
Vitrin	1	0,69	Arama motoru	1	0,69
Dolap	1	0,69	Ay	1	0,69
Bilgi deposu	1	0,69	Aracı kurum	1	0,69
Yeni bir dünyaya açılan kapı	1	0,69	Laboratuvar	1	0,69
Akademik bir birim	1	0,69	Mabet	1	0,69
Issız olan herhangi bir yer	1	0,69	Demir	1	0,69
Market	1	0,69	Ders	1	0,69
Fabrika	1	0,69	Düğün	1	0,69
OLUMSUZ METAFORLAR					
KÜTÜPHANE METAFOR.	**FREKANS**	**YÜZDE (%)**	**KÜTÜPHANE METAFOR.**	**FREKANS**	**YÜZDE (%)**
Hastane	2	1,39	Kitapçı	1	0,69
Sahaf	1	0,69	Depo	1	0,69
Yol	1	0,69	Araba	1	0,69
Zehirli sarmaşık	1	0,69	Antibiyotik	1	0,69

Tablo 44. Katılımcıların kütüphane ile ilgili kendi oluşturdukları metaforların yüzde ve frekansları

Çalışmaya katılan araştırma görevlilerinden 134 ve 135 numaralı katılımcılar diğer tüm sorulara cevap vermelerine karşılık "Benim için kütüphane ……gibidir/benzemektedir. Çünkü ……" sorusuna metafor

geliştirmeyip cevap vermemiştir. Katılımcıların 143 tanesi bu soruya cevap vermiştir. Çalışmaya katılan araştırma görevlilerinin 134 tanesi olumlu metafor kullanmıştır ve 86 tane farklı olumlu metafor geliştirmişlerdir. En çok kullanılan olumlu metafor ev metaforu olmuştur. Evren, güneş, okul ve su metaforları da sık kullanılan metaforlar olmuştur. Katılımcıların 9 tanesi de olumsuz metafor kullanmış ve 8 tane farklı olumsuz metafor geliştirmişlerdir. En fazla kullanılan olumsuz metafor hastane metaforu olmuştur. Katılımcılar hastane, sahaf, yol, antibiyotik, depo, kitapçı, araba ve zehirli sarmaşık gibi olumsuz metaforlar da kullanmışlardır.

4.9 Çapraz Tablolar

Veri setindeki değişkenleri özetlemek için çapraz tablolar kullanılabilmektedir (İslamoğlu ve Alnıaçık, 2014). Bu çalışmada da araştırma görevlilerinin kütüphane hizmetleri hakkında (personel, koleksiyon, bina, danışma hizmetleri ve ödünç verme hizmetlerine göre) likert sorulara verdikleri cevaplar ile aynı unsurların metafor soruları için seçtikleri metaforların çapraz tabloları elde edilmeye çalışılmıştır. Elde edilen değerler aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

Benim için kütüphane personelinin kullanıcılara davranışı/tutumu ……gibidir/benzemektedir

	Kütüphane personeli kullanıcılarına karşı ilgili ve nazik davranmaktadır					
	Kesinlikle katılmıyor.	Katılmıyor.	Kısmen	Katılıyor.	Kesinlikle katılıyor.	Toplam
Olumlu	1	11	29	67	10	118
Olumsuz	0	4	15	7	1	2
Toplam	1	15	44	74	11	145
	Kütüphane personeli kullanıcılarına güven duygusu vermektedir					
	Kesinlikle katılmıyor.	Katılmıyor.	Kısmen	Katılıyor.	Kesinlikle katılıyor.	Toplam
Olumlu	0	1	35	73	9	118

Olumsuz	0	5	12	9	1	27
Toplam	0	6	47	82	10	145
	Kütüphane personeli kullanıcılarına onların ihtiyacını anlayarak hizmet vermektedir					
	Kesinlikle katılmıyor.	Katılmıyor.	Kısmen	Katılıyor.	Kesinlikle katılıyor.	Toplam
Olumlu	0	1	31	75	11	118
Olumsuz	1	3	11	11	1	27
Toplam	1	4	42	86	12	145
	Kütüphane personelinin verdiği hizmeti yeterli buluyorum					
	Kesinlikle katılmıyor.	Katılmıyor.	Kısmen	Katılıyor.	Kesinlikle katılıyor.	Toplam
Olumlu	1	1	31	77	8	118
Olumsuz	3	4	9	10	1	2
Toplam	4	5	40	87	9	145

Tablo 45. Personel (tutumuna göre) çapraz tabloları

Tabloya bakıldığı zaman, kütüphane personeli kullanıcılarına karşı ilgili ve nazik davranmaktadır sorusuna kesinlikle katılmıyorum dediği halde olumlu metafor kullanan 1 katılımcının olduğu; katılıyorum diyen katılımcılardan 7 tanesinin ve kesinlikle katılıyorum diyen katılımcılardan da 1 tanesinin olumsuz metafor kullandığı görülmektedir. Kütüphane personeli kullanıcılarına güven duygusu vermektedir sorusuna katılıyorum diyen katılımcılardan 9 tanesinin ve kesinlikle katılıyorum diyen katılımcılardan da 1 tanesinin olumsuz metafor kullandığı görülmektedir. Kütüphane personeli kullanıcılarına onların ihtiyacını anlayarak hizmet vermektedir sorusuna katılıyorum diyen katılımcılardan 11 tanesinin ve kesinlikle katılıyorum diyen katılımcılardan da 1 tanesinin olumsuz metafor kullandığı görülmektedir. Kütüphane personelinin verdiği hizmeti yeterli buluyorum sorusuna kesinlikle katılmıyorum diyen 1 kişinin olumlu metafor kullandığı, katılıyorum diyen katılımcılardan 10 tanesinin ve kesinlikle katılıyorum diyen katılımcılardan da 1 tanesinin olumsuz metafor kullandığı görülmektedir.

Benim için kütüphane personelinin vermiş olduğu hizmet ……gibidir/benzemektedir

	Kütüphane personeli kullanıcılarına karşı ilgili ve nazik davranmaktadır					
	Kesinlikle katılmıyor.	Katılmıyor.	Kısmen	Katılıyor.	Kesinlikle katılıyor.	Toplam
Olumlu	0	9	32	61	10	112
Olumsuz	1	6	12	13	1	33
Toplam	1	15	44	74	11	145
	Kütüphane personeli kullanıcılarına güven duygusu vermektedir					
	Kesinlikle katılmıyor.	Katılmıyor.	Kısmen	Katılıyor.	Kesinlikle katılıyor.	Toplam
Olumlu	0	1	32	70	9	112
Olumsuz	0	5	15	12	1	33
Toplam	0	6	47	82	10	145
	Kütüphane personeli kullanıcılarına onların ihtiyacını anlayarak hizmet vermektedir					
	Kesinlikle katılmıyor.	Katılmıyor.	Kısmen	Katılıyor.	Kesinlikle katılıyor.	Toplam
Olumlu	0	1	28	72	11	112
Olumsuz	1	3	14	14	1	33
Toplam	1	4	42	86	12	145
	Kütüphane personelinin verdiği hizmeti yeterli buluyorum.					
	Kesinlikle katılmıyor.	Katılmıyor.	Kısmen	Katılıyor.	Kesinlikle katılıyor.	Toplam
Olumlu	0	2	28	73	9	112
Olumsuz	4	3	12	14	0	33
Toplam	4	5	40	87	9	145

Tablo 46. Personel(verdiği hizmete göre) çapraz tablosu

Tabloya bakıldığı zaman, kütüphane personeli kullanıcılarına karşı ilgili ve nazik davranmaktadır sorusuna katılıyorum diyen katılımcılardan 13 tanesinin ve kesinlikle katılıyorum diyen katılımcılardan da 1 tanesinin olumsuz metafor kullandığı görülmektedir. Kütüphane personeli kullanıcılarına güven duygusu vermektedir sorusuna katılıyorum diyen katılımcılardan 12 tanesinin ve kesinlikle katılıyorum diyen katılımcılardan da 1 tanesinin olumsuz metafor kullandığı görülmektedir. Kütüphane personeli kullanıcılarına onların ihtiyacını anlayarak hizmet vermektedir sorusuna katılıyorum diyen katılımcılardan 14 tanesinin ve kesinlikle katılıyorum diyen katılımcılardan da 1 tanesinin olumsuz metafor kullandığı görülmektedir. Kütüphane

personelinin verdiği hizmeti yeterli buluyorum sorusuna katılıyorum diyen katılımcılardan 14 tanesinin olumsuz metafor kullandığı görülmektedir.

Benim için kütüphane koleksiyonu ……gibidir/benzemektedir

	Kütüphanedeki kitap koleksiyonu yeterlidir					
	Kesinlikle katılmıyor.	Katılmıyor.	Kısmen	Katılıyor.	Kesinlikle katılıyor.	Toplam
Olumlu	3	9	34	52	4	112
Olumsuz	4	4	12	23	0	33
Toplam	7	13	46	75	4	145
	Kütüphanedeki dergi koleksiyonu yeterlidir					
	Kesinlikle katılmıyor.	Katılmıyor.	Kısmen	Katılıyor.	Kesinlikle katılıyor.	Toplam
Olumlu	5	12	52	31	2	112
Olumsuz	4	5	14	20	0	33
Toplam	9	17	66	51	2	145
	Kütüphanedeki veri tabanı koleksiyonu yeterlidir					
	Kesinlikle katılmıyor.	Katılmıyor.	Kısmen	Katılıyor.	Kesinlikle katılıyor.	Toplam
Olumlu	3	10	47	48	4	112
Olumsuz	2	5	16	19	1	33
Toplam	5	15	63	57	5	145
	Kütüphanedeki e-kaynak koleksiyonu yeterlidir					
	Kesinlikle katılmıyor.	Katılmıyor.	Kısmen	Katılıyor.	Kesinlikle katılıyor.	Toplam
Olumlu	5	9	52	32	4	112
Olumsuz	1	6	14	22	0	3
Toplam	6	15	66	54	4	145
	Aradığım her türlü kaynağı kütüphanede kolaylıkla buluyorum					
	Kesinlikle katılmıyor.	Katılmıyor.	Kısmen	Katılıyor.	Kesinlikle katılıyor.	Toplam
Olumlu	4	12	46	36	4	112
Olumsuz	3	6	18	14	2	33
Toplam	7	18	64	50	6	145

Tablo 47. Koleksiyon çapraz tablosu

Tabloya bakıldı zaman, kütüphanedeki kitap koleksiyonu yeterlidir sorusuna kesinlikle katılmıyorum diyen 3 katılımcının olumlu metafor kullandığı; katılıyorum diyen katılımcılardan da 23 tanesinin olumsuz metafor kullandığı görülmektedir. Kütüphanedeki dergi koleksiyonu yeterlidir sorusuna kesinlikle katılmıyorum diyen 5 kişinin olumlu metafor kullandığı; katılıyorum diyen katılımcılardan da 20 tanesinin

olumsuz metafor kullandığı görülmektedir. Kütüphanedeki veri tabanı koleksiyonu yeterlidir sorusuna kesinlikle katılmıyorum diyen katılımcılardan 3 tanesinin olumlu metafor kullandığı; katılıyorum diyen katılımcılardan 19 tanesinin ve kesinlikle katılıyorum diyen katılımcılardan da 1 tanesinin olumsuz metafor kullandığı görülmektedir. Kütüphanedeki e-kaynak koleksiyonu yeterlidir sorusuna kesinlikle katılmıyorum diyen katılımcılardan 3 tanesinin olumlu metafor; katılıyorum diyen katılımcılardan 22 tanesinin de olumsuz metafor kullandığı görülmektedir. Aradığım her türlü kaynağı kütüphanede kolaylıkla buluyorum sorusuna kesinlikle katılmıyorum diyen katılımcılardan 4 tanesinin olumlu metafor kullandığı; katılıyorum diyen katılımcılardan 14 tanesinin ve kesinlikle katılıyorum diyen katılımcılardan da 2 tanesinin olumsuz metafor kullandığı görülmektedir.

Benim için kütüphane binası ……gibidir/benzemektedir

	Kütüphane binası kolay ulaşılabilir ve merkezi bir yerdedir					
	Kesinlikle katılmıyor.	Katılmıyor.	Kısmen	Katılıyor.	Kesinlikle katılıyor.	Toplam
Olumlu	2	2	19	57	37	117
Olumsuz	3	3	6	10	6	28
Toplam	5	5	25	67	43	145
	Kütüphanenin fiziksel koşulları (aydınlatma, ısıtma, soğutma, havalandırma) ve malzeme sayısı (masa ve sandalye) yeterlidir					
	Kesinlikle katılmıyor.	Katılmıyor.	Kısmen	Katılıyor.	Kesinlikle katılıyor.	Toplam
Olumlu	3	3	23	68	20	117
Olumsuz	3	5	5	12	3	28
Toplam	6	8	28	80	23	145
	Kütüphane binasının kullanımını kolaylaştıran yönlendirici işaret ve tabelalar yeterlidir					
	Kesinlikle katılmıyor.	Katılmıyor.	Kısmen	Katılıyor.	Kesinlikle katılıyor.	Toplam
Olumlu	2	6	39	60	10	117
Olumsuz	1	4	10	13	0	28
Toplam	3	10	49	73	10	145
	Kütüphane çalışmaya imkan veren cazip bir yerdir					
	Kesinlikle katılmıyor.	Katılmıyor.	Kısmen	Katılıyor.	Kesinlikle katılıyor.	Toplam
Olumlu	2	6	23	67	19	117

Olumsuz	3	5	10	9	1	28
Toplam	5	11	33	76	20	145
	İhtiyaç duyduğum her zaman kütüphanede rahat çalışma ve araştırma ortamı buluyorum					
	Kesinlikle katılmıyor.	Katılmıyor.	Kısmen	Katılıyor.	Kesinlikle katılıyor.	Toplam
Olumlu	1	4	40	58	14	117
Olumsuz	2	8	13	5	0	28
Toplam	3	12	53	63	14	145

Tablo 48. Bina çapraz tablosu

Tabloya bakıldığı zaman, kütüphane binası kolay ulaşılabilir ve merkezi bir yerdedir sorusuna kesinlikle katılmıyorum diyen 2 katılımcının olumlu metafor kullandığı; katılıyorum diyen katılımcılardan 10 tanesinin ve kesinlikle katılıyorum diyen katılımcılardan da 6 tanesinin olumsuz metafor kullandığı görülmektedir. Kütüphanenin fiziksel koşulları (aydınlatma, ısıtma, soğutma, havalandırma) ve malzeme sayısı (masa ve sandalye) yeterlidir sorusuna kesinlikle katılmıyorum diyen 3 katılımcının olumlu metafor kullandığı; katılıyorum diyen katılımcılardan 12 tanesinin ve kesinlikle katılıyorum diyen katılımcılardan da 3 tanesinin olumsuz metafor kullandığı görülmektedir. Kütüphane binasının kullanımını kolaylaştıran yönlendirici işaret ve tabelalar yeterlidir sorusuna kesinlikle katılmıyorum diyen 2 katılımcının olumlu metafor kullandığı; katılıyorum diyen katılımcılardan 10 tanesinin olumsuz metafor kullandığı görülmektedir. Kütüphane çalışmaya imkan veren cazip bir yerdir sorusuna kesinlikle katılmıyorum diyen 2 katılımcının olumlu metafor kullandığı; katılıyorum diyen katılımcılardan 9 tanesinin ve kesinlikle katılıyorum diyen katılımcılardan da 1 tanesinin olumsuz metafor kullandığı görülmektedir. İhtiyaç duyduğum her zaman kütüphanede rahat çalışma ve araştırma ortamı buluyorum sorusuna kesinlikle katılmıyorum diyen 1 katılımcının olumlu metafor kullandığı; katılıyorum diyen katılımcılardan 5 tanesinin olumsuz metafor kullandığı görülmektedir.

Benim için kütüphanenin vermiş olduğu danışma hizmetleri ……gibidir/benzemektedir

	Kütüphane kullanımı ile ilgili verilen kullanıcı eğitimlerini yeterli buluyorum					
	Kesinlikle katılmıyor.	Katılmıyor.	Kısmen	Katılıyor.	Kesinlikle katılıyor.	Toplam
Olumlu	2	9	68	52	3	134
Olumsuz	0	6	3	2	0	11
Toplam	2	15	71	54	3	145
	Kaynak alımında kullanıcılardan gelen isteklere önem verilmektedir					
	Kesinlikle katılmıyor.	Katılmıyor.	Kısmen	Katılıyor.	Kesinlikle katılıyor.	Toplam
Olumlu	2	7	76	44	5	134
Olumsuz	0	4	5	2	0	11
Toplam	2	11	81	46	5	145
	Basılı ve e-kaynak kullanımı konusunda yapılan bilgilendirmeleri yeteli buluyorum					
	Kesinlikle katılmıyor.	Katılmıyor.	Kısmen	Katılıyor.	Kesinlikle katılıyor.	Toplam
Olumlu	2	8	77	45	2	134
Olumsuz	1	2	5	3	0	11
Toplam	3	10	82	48	2	145
	Kullanıcının bilgi ihtiyacına yönelik kaynaklar belirlenmektedir					
	Kesinlikle katılmıyor.	Katılmıyor.	Kısmen	Katılıyor.	Kesinlikle katılıyor.	Toplam
Olumlu	3	12	69	49	1	134
Olumsuz	0	3	5	3	0	11
Toplam	3	15	74	52	1	145
	Aradığım konu ile ilgili kaynağa yönlendiriliyorum					
	Kesinlikle katılmıyor.	Katılmıyor.	Kısmen	Katılıyor.	Kesinlikle katılıyor.	Toplam
Olumlu	1	6	59	64	4	134
Olumsuz	2	2	4	3	0	11
Toplam	3	8	63	67	4	145
	Kütüphanenin vermiş olduğu danışma hizmetini yeterli buluyorum					
	Kesinlikle katılmıyor.	Katılmıyor.	Kısmen	Katılıyor.	Kesinlikle katılıyor.	Toplam
Olumlu	2	5	57	67	3	134
Olumsuz	0	3	5	3	0	11
Toplam	2	8	62	70	3	145

Tablo 49. Danışma hizmetleri çapraz tablosu

Tabloya bakıldığı zaman, kütüphane kullanımı ile ilgili verilen kullanıcı eğitimlerini yeterli buluyorum sorusuna kesinlikle katılmıyorum diyen 2 katılımcının olumlu metafor kullandığı; katılıyorum diyen katılımcılardan 2 tanesinin olumsuz metafor kullandığı görülmektedir. Kaynak alımında kullanıcılardan gelen isteklere

önem verilmektedir sorusuna kesinlikle katılmıyorum diyen 2 katılımcının olumlu metafor kullandığı; katılıyorum diyen katılımcılardan 2 tanesinin olumsuz metafor kullandığı görülmektedir. Basılı ve e-kaynak kullanımı konusunda yapılan bilgilendirmeleri yeteli buluyorum sorusuna kesinlikle katılmıyorum diyen 2 katılımcının olumlu metafor kullandığı; katılıyorum diyen katılımcılardan 3 tanesinin olumsuz metafor kullandığı görülmektedir. Kullanıcının bilgi ihtiyacına yönelik kaynaklar belirlenmektedir sorusuna kesinlikle katılmıyorum diyen 3 katılımcının olumlu metafor kullandığı; katılıyorum diyen katılımcılardan 3 tanesinin olumsuz metafor kullandığı görülmektedir. Aradığım konu ile ilgili kaynağa yönlendiriliyorum sorusuna kesinlikle katılmıyorum diyen 1 katılımcının olumlu metafor kullandığı; katılıyorum diyen katılımcılardan 3 tanesinin olumsuz metafor kullandığı görülmektedir. Kütüphanenin vermiş olduğu danışma hizmetini yeterli buluyorum sorusuna kesinlikle katılmıyorum diyen 2 katılımcının olumlu metafor kullandığı; katılıyorum diyen katılımcılardan 3 tanesinin olumsuz metafor kullandığı görülmektedir.

Benim için kütüphanenin vermiş olduğu ödünç verme hizmetleri ……gibidir/benzemektedir

	Kaynakları ödünç verme süresi yeterlidir.					
	Kesinlikle katılmıyor.	Katılmıyor.	Kısmen	Katılıyor.	Kesinlikle katılıyor.	Toplam
Olumlu	0	6	23	99	8	136
Olumsuz	0	2	4	2	1	9
Toplam	0	8	27	101	9	145
	Ödünç verilen kaynak sayısı yeterlidir					
	Kesinlikle katılmıyor.	Katılmıyor.	Kısmen	Katılıyor.	Kesinlikle katılıyor.	Toplam
Olumlu	1	8	30	91	6	136
Olumsuz	0	4	4	1	0	9
Toplam	1	12	34	92	6	145
	Kütüphanede olmayan kaynaklara başka kütüphanelerden erişilmesi konusundaki aldığım hizmeti yeterli buluyorum					

	Kesinlikle katılmıyor.	Katılmıyor.	Kısmen	Katılıyor.	Kesinlikle katılıyor.	Toplam
Olumlu	5	4	70	50	7	136
Olumsuz	0	3	5	1	0	9
Toplam	5	7	75	51	7	145
	Kitap ve dergilerin tekrardan rafa yerleştirilme hızını yeterli buluyorum					
	Kesinlikle katılmıyor.	Katılmıyor.	Kısmen	Katılıyor.	Kesinlikle katılıyor.	Toplam
Olumlu	1	8	70	52	5	136
Olumsuz	0	2	1	5	1	9
Toplam	1	10	71	57	6	145
	Kütüphanenin vermiş olduğu ödünç verme hizmetini yeterli buluyorum					
	Kesinlikle katılmıyor.	Katılmıyor.	Kısmen	Katılıyor.	Kesinlikle katılıyor.	Toplam
Olumlu	1	3	43	83	6	136
Olumsuz	0	0	6	2	1	9
Toplam	1	3	49	85	7	145

Tablo 50. Ödünç verme hizmetleri çapraz tablosu

Tabloya bakıldığı zaman, kaynakları ödünç verme süresi yeterlidir sorusuna kesinlikle katılmıyorum diyen 2 katılımcının olumlu metafor kullandığı; katılıyorum diyen katılımcılardan 1 tanesinin olumsuz metafor kullandığı görülmektedir. Ödünç verilen kaynak sayısı yeterlidir sorusuna kesinlikle katılmıyorum diyen 1 katılımcının olumlu metafor kullandığı; katılıyorum diyen katılımcılardan 1 tanesinin olumsuz metafor kullandığı görülmektedir. Kütüphanede olmayan kaynaklara başka kütüphanelerden erişilmesi konusundaki aldığım hizmeti yeterli buluyorum sorusuna kesinlikle katılmıyorum diyen 5 katılımcının olumlu metafor kullandığı; katılıyorum diyen katılımcılardan 1 tanesinin olumsuz metafor kullandığı görülmektedir. Kitap ve dergilerin tekrardan rafa yerleştirilme hızını yeterli buluyorum sorusuna kesinlikle katılmıyorum diyen 1 katılımcının olumlu metafor kullandığı; katılıyorum diyen katılımcılardan 5 tanesinin ve kesinlikle katılıyorum diyen katılımcılardan 1 tanesinin olumsuz metafor kullandığı görülmektedir. Kütüphanenin vermiş olduğu ödünç verme hizmetini yeterli buluyorum sorusuna kesinlikle katılmıyorum diyen 1 katılımcının olumlu metafor kullandığı; katılıyorum diyen katılımcılardan 2 tanesinin ve kesinlikle

katılıyorum diyen katılımcılardan 1 tanesinin olumsuz metafor kullandığı görülmektedir.

5. BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

Zihnimiz kelimelerle değil imgelerle düşünmektedir. Bir başka deyişle beyin dilimiz görseller üzerine kuruludur. Mesela rüyalar için söyleyecek olursak, birbirinden farklı görseller üzerine kurgulanmış kısa yolculuklarda çoğu zaman konuşma, ses bile olmamaktadır. Ya da hayal kurarken, gene olması istenilenler çoğunlukla görsel olarak kurgulanmakta; ya da hıdrellezlerde kâğıda çizdiğimiz niyetlerimiz gibi görseller ile ifade edilmektedir. Düşünüldüğü zaman deyimler ve atasözlerinin büyük çoğunluğunun metaforlar üzerine kurulu olduğu görülecektir, "ayağını yorganına göre uzat, demir tavında dövülür". Farkına varmadan imgelere ve imgelerin gücüne kelimelerden daha fazla inanılmaktadır.

Fark etmesek de imgesel düşünüyoruz. Kelimelere, kavramlara, olgulara kendi anlamlarından daha fazlasını yükleyebiliyoruz; yani metaforlara dönüştürebiliyoruz. Shuell (1990: 102)'a göre "eğer bir resim 1000 kelimeye bedelse, bir metafor 1000 resme bedeldir! Bir metafor herhangi bir şey hakkında düşünmek için kavramsal bir çerçeve sunarken bir resim yalnızca durağan (statik) bir betimleme sağlar". Lakoff ve Johnson (2015)'a göre metaforlar düşünce ve dili şekillendirerek düşünce ve dilin bir şekle girmesini yardımcı olarak kavramların daha iyi anlaşılmasını sağlamak için kullanılırlar. Lakoff ve Johnson gündelik hayatta kullanılan bir çok eylemin aslında metaforik yapılar olduğu gerçeğinin farkına varılmasını sağlamıştır. Gerçek düşüncelerimizi tam karşılığına gelen kavramlara ve olgulara dökmektense metaforlar aracılığı ile ifade edebiliyoruz.

Freud'a göre metaforik düşünce bilinçdışına kelimelerle ifade edilen düşüncelerden daha yakındır (Karaırmak ve Güloğlu, 2012: 126). Bu çalışmada da kullanıcıların üniversite kütüphane hizmetleri hakkındaki gerçek düşüncelerinin öğrenilebilmesi ve kütüphane ile ilgili düşüncelerini ifade eden metaforlara ulaşmak amaçlanmış olup katılımcılara iki farklı veri toplama aracı eş zamanlı uygulanmaya çalışılmıştır. Elde edilen bulgular doğrultusunda ulaşılan sonuçlara ve sonuçlara dayalı önerilere bu bölümde yer verilmiştir.

Sonuçlar

Araştırma 2017-2018 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesinde çalışan 145 araştırma görevlisinin katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Çalışma kapsamında iki farklı veri toplama aracı eş zamanlı kullanılmıştır. Sonuçlar bölümünde önce katılımcıların demografik bilgileri (cinsiyet ve çalıştıkları fakülte), kütüphaneyi kullanma sıklığı ve kütüphaneyi kullanma amaçlarına ilişkin bulguların sonuçlarına yer verilmiş daha sonra da çalışma kapsamında ele alınan üç adet araştırma sorusuna yönelik yapılan analizlerden elde edilen sonuçlara yer verilmiştir.

Çalışmaya katılan 145 katılımcının %55,9'u kadın ve %44,1'de erkek araştırma görevlileri oluşturmaktadır. Kütüphaneyi kullanma sıklığına bakıldığı zaman katılımcıların %51'inin kütüphaneyi çok sık kullanmak yerine aylık periyotlarda kullanmayı tercih ettiği görülmektedir. Kütüphaneyi kullanma amacına bakıldığı zaman katılımcıların %9'u kütüphaneyi kullanmadaki en önemli amacının "ders çalışmak" olduğunu belirtmiştir. Bu sonuçtan yola çıkarak çalışmaya katılan araştırma görevlileri için kütüphanenin mekân algısı olmaktan çıktığı sonucuna varılabilmektedir. E-kaynak kullanmak amacına bakıldığında katılımcıların %35,2'si kütüphaneyi kullanmaktaki en

önemli amaçlarının bu olduğunu belirtmişlerdir. Rakamsal karşılığına bakıldığı zaman e-kaynak kullanımının 145 kişi içinde 51 kişi için önem arz eden bir amaç olması düşük bir orandır. Ancak açık uçlu bir soru olan 9. soruya (Kütüphane hizmetleri ile ilgili eklemek istediğiniz dilek, şikayet ve önerilerinizi belirtiniz) cevap verilen veri toplama araçlarına bakıldığı zaman (EK-1'de soruların cevaplarına yer verilmiştir) katılımcıların bazıları veri tabanlarının ve e-kaynakların yetersizliğinden bahsetmişlerdir. Bu sorunun oranının düşük olmasını bu eksikliklerin etkilediğini söyleyebiliriz. Kütüphaneyi kullanım amaçlarından elde edilen bulgulara bakıldığı zaman katılımcıların %9'u en önemli amaçlarının kitap ödünç almak olduğunu belirtmişlerdir. E-kaynak kullanım bulguları ve kitap ödünç almak bulguları karşılaştırıldığı zaman e-kaynak kullanımının basılı kaynak kullanımından fazla olduğu görülmektedir. Teknolojinin her geçen gün kendini yenilediği günümüzde katılımcıların bilgiye erişmede sınırları ve sınırlamaları ortadan kaldıran e-kaynakları tercih etmesi ve bu konuda kütüphanenin eksikleri olduğunu belirtmesi kütüphaneye olan bakış açısının değiştiğini göstermektedir. Düşük oranlardan bir tanesi de kütüphaneyi kullanma amaçlarından "araştırma yapmak" amacına yönelik verilen cevaplardır. Katılımcıların sadece %5,5'i araştırma yapmanın kütüphaneyi kullanmadaki en önemli amaçları olduğunu belirtmiştir. Rakama döküldüğü zaman bu oran 145 kişiden 8 tanesine karşılık gelmektedir. Ancak açık uçlu bir soru olan 9. soruya (EK-1) bakıldığı zaman katılımcılar kütüphane alanının yetersizliğini, kaynak yetersizliğini, kaynakların güncel olmadığını, rafların ivedilikli düzeltilmediğini, kütüphaneler arası ödünç vermede hızlı erişimin sağlanamadığını, bazı personelin daha az özveri ile hizmet verdiğini belirtmiştir. Bu cevapların araştırma yapma amacını etkilediği ifade edilebilir. Çünkü 9. soruya cevap veren katılımcı sayısının (25) en çok araştırma yapmak amacıyla kütüphaneyi kullanıyorum diyen katılımcı sayısından (8) fazla olması bu sorunların bu amacı olumsuz etkilediğini göstermektedir.

Katılımcıların iki farklı veri toplama aracına verdikleri cevapların karşılaştırılması yapılarak kütüphane hizmetleri hakkındaki düşüncelerinin tutarlılığı incelenmeye çalışılmıştır. Bu amaçla öncelikle katılımcıların kütüphaneyi kullanma sıklığı ile kütüphane personeli (personeli tutumu ve personeli verdiği hizmet), kütüphane hizmetinin verildiği kütüphane binası, kütüphanenin sahip olduğu koleksiyon, kütüphanenin vermiş olduğu danışma hizmeti ve ödünç verme hizmeti arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını görebilmek için MANOVA testi yapılmıştır. Yapılan analiz sonuçlarına göre katılımcıların kütüphaneyi kullanma sıkılığı ile kütüphane personeli, binası, koleksiyonu, kütüphanenin vermiş olduğu danışma ve ödünç verme hizmetleri arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmüştür.

Yapılan diğer bir analiz lojistik regresyon analizidir. Lojistik regresyon analizi ile personel, koleksiyon, bina, danışma hizmetleri ve ödünç verme hizmetleri hakkında likert sorularla elde edilen cevaplar ve katılımcıların kendi iradeleri ile seçip açıklamalarını yaparak düşüncelerini ifade ettikleri metaforlar kullanılarak katılımcıların kütüphane hizmetleri hakkında olumlu mu olumsuz mu görüşe/fikre/algıya sahip olduklarını tahmin etmek hedeflenmiştir. Modelin referans kategorisi "olumlu" olup değeri "0"dır. Personel, koleksiyon, bina, danışma hizmetleri, ödünç verme hizmetleriyle ilişkili likert ve metaforlardan elde edilen lojistik regresyon analiz sonuçları:

i. Personel unsuru personelin tutumu/davranışı ve personelin verdiği hizmet olmak üzere iki başlıkta incelenmiştir. Personel tutumu/davranışları sonuçlarına bakıldığı zaman $p<0,05$ olduğu için "navigatör ve müzeci" modeli tahmin etmede anlamlı etkiye sahip metaforlardır. MP2-personel tutumu için kullanılan tüm metaforların değeri de $p<0,05$ olduğundan

kullanılan metaforlar genel olarak modeli tahmin etmede anlamlı etkiye sahiptir. Metaforların β değerleri "-" olup modeli referans kategori olan olumlu (0)'a yönlendirmiştir. Yani personel tutumu/davranışı katılımcıların kütüphane hizmetleri hakkında olumlu bir görüşe sahip olmalarını etkilemektedir. Bunlar dışında kalan diğer tüm değişkenlerin ise modeli tahmin etmede anlamlı bir etkiye sahip olmadığı görülmektedir. Özellikle metaforlarla ilgili tablolara bakıldığı zaman "öğretmen, bilgi uzmanı, mühendis, iş adamı" metaforları sürekli olumlu anlamlarda kullanıldığı referans kategori olan "olumluya" modelin yönelimini arttırarak modeli tahmin etmede çok güçlü etkide bulunduklarından belirleyici etkileri yoktur. Aynı şekilde "müdür ve gardiyan" metaforları daha çok olumsuz anlamlarda kullanılan metaforlar olduğunda referans kategori olan "olumluya" yönelimi azaltmaları nedeniyle modeli tahmin etmede seçiciliği çok yüksek etkiledikleri için anlamsız değişkenlerdir.

Personel hizmeti sonuçlarına bakıldığı zaman ise, $p<0,05$ olduğu için "kütüphane personelinin verdiği hizmeti yeterli buluyorum" modeli tahmin etmede anlamlı etkiye sahip bir likert sorudur. Sorunun β değerleri "-" olup modeli referans kategori olan olumlu (0)'a yönlendirmiştir. Yani katılımcıların personelin verdiği hizmetten tatmin olmaları kütüphane hizmetleri hakkında olumlu bir görüşle sahip olmalarını etkilemektedir. Bunlar dışında kalan diğer tüm değişkenlerin ise modeli tahmin etmede anlamlı bir etkiye sahip olmadığı görülmektedir. Özellikle metaforlarla ilgili tablolara bakıldığı zaman "bilgi otoyolu, güneş, gökkuşağı, köprü, arama motoru, ağaç" metaforları sürekli olumlu anlamlarda kullanıldığı referans kategori olan "olumluya" modelin yönelimini arttırarak modeli tahmin etmede çok güçlü etkide bulunduklarından belirleyici etkileri yoktur.

ii. Koleksiyon unsurunun sonuçlarına bakıldığı zaman p<0,05 olduğu için "depo ve ardiye" modeli tahmin etmede anlamlı etkiye sahip metaforlardır. Metaforların β değerleri "+"olup modeli referans kategori olan olumludan uzaklaştırarak olumsuza yönlendirmektedir. Bu iki metafora bakıldığı zaman koleksiyon ile ilgili en fazla olumsuz anlamda kullanılan metaforlar olmuştur ve kütüphane koleksiyonunun güncel olmayışı bu metaforlar ile vurgulanmıştır. Yani kütüphane koleksiyonunun güncel olmayışı ya da güncellenmemesi katılımcıların kütüphane hizmetleri hakkında olumlu bir görüşle sahip olmalarını etkileyerek kütüphane hizmetleri hakkında olumsuz düşünmeye yönlendirmektedir. Bunlar dışında kalan diğer tüm değişkenlerin ise modeli tahmin etmede anlamlı bir etkiye sahip olmadığı görülmektedir. Özellikle metaforlarla ilgili tablolara bakıldığı zaman "akıllı telefon, kültür merkezi, okul, üniversite, anahtar, güneş, evren" sürekli olumlu anlamlarda kullanıldığı referans kategori olan "olumluya" modelin yönelimini arttırarak modeli tahmin etmede çok güçlü etkide bulunduklarından belirleyici etkileri yoktur. Aynı şekilde "vinç, hurdalık ve kömürlük" metaforları daha çok olumsuz anlamlarda kullanılan metaforlar olduğunda modeli referans kategori olan "olumluya" yönelimi azaltmaları nedeniyle modeli tahmin etmede seçiciliği çok yüksek etkiledikleri için anlamsız değişkenlerdir.

iii. Hizmetin verildiği bina unsurunun sonuçlarına bakıldığı zaman p<0,05 olduğu için "ihtiyaç duyduğum her zaman kütüphanede rahat çalışma ve araştırma ortamı buluyorum" modeli tahmin etmede anlamlı etkiye sahip bir likert sorudur. Sorunun β değerleri "- "olup modeli referans kategori olan olumlu (0)'a yönlendirmiştir. Yani katılımcılar kütüphaneye çalışmaya veya araştırma yapmaya geldiklerinde sessiz, sakin ve rahat bir kütüphane atmosferine sahip olmaları onların kütüphane hizmetleri hakkında olumlu bir

görüşle sahip olmalarını etkilemektedir. Bunlar dışında kalan diğer tüm değişkenlerin ise modeli tahmin etmede anlamlı bir etkiye sahip olmadığı görülmektedir. Özellikle metaforlarla ilgili tablolara bakıldığı zaman "oturma odası, ev, rekreasyon merkezi, iletişim merkezi, laboratuvar" metaforları sürekli olumlu anlamlarda kullanıldığı referans kategori olan "olumluya" modelin yönelimini arttırarak modeli tahmin etmede çok güçlü etkide bulunduklarından belirleyici etkileri yoktur.

iv. Kütüphanenin verdiği hizmetlerden biri olan danışma hizmeti sonuçlarına bakıldığı zaman hem likert sorulardan elde edilen hem de metaforlardan elde edilen değerlerden hiç biri $p<0,05$ olmadığı için modeli tahmin etmeye anlamlı bir etkileri olmamıştır. Yani gerek likert sorulardan elde edilen cevaplar olsun gerek katılımcıların kendi seçtikleri ve açıklamalarını yaptıkları metaforlardan elde edilen cevaplar olsun verilen danışma hizmetlerinin katılımcıların kütüphane hizmetleri hakkında olumlu bir görüşe sahip olmalarını etkilememektedir. Özellikle metaforlarla ilgili tablolara bakıldığı zaman "elektrik santrali, girişimci, elektronik erişim, internet, köprü, imalathane, arama motoru, pencere, ağaç" sürekli olumlu anlamlarda kullanıldığı referans kategori olan "olumluya" modelin yönelimini arttırarak modeli tahmin etmede çok güçlü etkide bulunduklarından belirleyici etkileri yoktur. Aynı şekilde "görev ve havuz" metaforları daha çok olumsuz anlamlarda kullanılan metaforlar olduğunda modeli referans kategori olan "olumluya" yönelimini azaltmaları nedeniyle modeli tahmin etmede seçiciliği çok yüksek etkiledikleri için anlamsız değişkenlerdir.

v. Kütüphanenin verdiği bir diğer hizmet olan ödünç verme hizmeti sonuçlarına bakıldığı zaman ise $p<0,05$ olduğu için "ödünç verilen kaynak sayısı yeterlidir" modeli tahmin etmede anlamlı etkiye sahip bir likert sorudur.

Sorunun β değerleri "- "olup modeli referans kategori olan olumlu (0)'a yönlendirmiştir. Yani katılımcıların bilgi gereksinimini karşılamak için kütüphaneden ödünç aldıkları kaynak sayısının onları tatmin edecek çoğunlukta olması onların kütüphane hizmetleri hakkında olumlu bir görüşle sahip olmalarını etkilemektedir. Bunun dışında kalan diğer tüm değişkenlerin ise modeli tahmin etmede anlamlı bir etkiye sahip olmadığı görülmektedir. Özellikle metaforlarla ilgili tablolara bakıldığı zaman "elektrik santrali, destekçi, makine, internet, köprü, ağaç" metaforları sürekli olumlu anlamlarda kullanıldığı referans kategori olan "olumluya" modelin yönelimini arttırarak modeli tahmin etmede çok güçlü etkide bulunduklarından belirleyici etkileri yoktur. Aynı şekilde "kitap ve dergilerin tekrardan rafa yerleştirilme hızını yeterli buluyorum" sorusuna ise katılımcıların çoğunluğu olumsuz olarak yanıtladığı için kullanılan bu soru modeli referans kategori olan "olumluya" yönelimini azaltması nedeniyle modeli tahmin etmede seçiciliği çok yüksek etkiledikleri için anlamsız değişkenlerdir.

Genel olarak lojistik regresyon ile elde edilen sonuçlara bakıldığı zaman danışma hizmetleri dışındaki kalan kütüphane unsurlarından personel, koleksiyon, bina ve ödünç verme hizmetleri katılımcıların kütüphane hizmetleri hakkında olumlu görüşe sahip olmalarını olumlu anlamda etkilemektedir.

Yapılan analizlerden elde edilen bir diğer bulgu da oluşturulan çapraz tablolardır. Bu tablolarda "kesinlikle katılmıyorum ve katılmıyorum" cevapları olumsuz, "kesinlikle katılıyorum ve katılıyorum" cevapları da olumlu olarak değerlendirilmiştir. Katılımcıların personelin tutumu/ davranışı ile ilgili, personelin vermiş olduğu hizmet ile ilgili, kütüphane koleksiyonu ile ilgili, kütüphane binası ile

ilgili, kütüphanenin vermiş olduğu danışma hizmetleri ve ödünç verme hizmetleri ile ilgili kullandıkları metaforlar ve likert sorulara verdikleri cevaplar karşılaştırıldığı zaman cevaplarda farklılıklar mevcuttur. Verilen bütün cevapların geneline bakıldığı zaman "kesinlikle katılmıyorum" diyen katılımcılardan 52 tanesinin ve "katılmıyorum" diyen katılımcılardan 176 tanesinin olumlu metafor kullandığı; "kesinlikle katılıyorum" diyen katılımcılardan 23 tanesinin ve "katılıyorum" diyen katılımcılardan 252 tanesi olumsuz metafor kullanmış olup sadece personelin vermiş olduğu hizmet ile ilgi "kesinlikle katılmıyorum" diye cevap veren katılımcılardan hiç biri olumlu metafor ve danışma hizmetleriyle ilgili "kesinlikle katılıyorum" diye cevap veren katılımcılardan hiç biri olumsuz metafor kullanmamışlardır. Bazı örneklere bakılacak olunursa, 24 numaralı katılımcı kütüphane personelinin tutumu/davranışı ile ilgili, "Kütüphane personeli kullanıcılara karşı ilgili ve nazik davranmaktadır" sorusuna kesinlikle katılmıyorum dediği halde kullandığı "öğretmen" metaforunu olumlu anlamda kullanarak metafor ile ilgili "yol göstericidir" açıklamasını yapmıştır. Gene diğer bir katılımcı olan 100 numaralı katılımcı "Kütüphane personeli kullanıcılara güven duygusu vermektedir" sorusuna "kesinlikle katılıyorum" cevabını vermesine rağmen "navigatör" metaforunu olumsuz anlamda kullanarak metafor ile ilgili "sadece aradığını bulmana yardımcı olur" açıklamasını yapmıştır. Kütüphane personelinin vermiş olduğu hizmet ile ilgili "Kütüphane personeli kullanıcılarına onların ihtiyacını anlayarak hizmet vermektedir" sorusuna 61 numaralı katılımcı "katılmıyorum" cevabını vermesine rağmen "açık büfe servis" metaforunu olumlu anlamda kullanarak metafor ile ilgili "istediğim kadar yardım alabiliyorum" açıklamasını yapmıştır. Aynı soruya "kesinlikle katılıyorum" diye cevap veren 116 numaralı katılımcı "memur" metaforunu olumsuz anlamda kullanarak metafor ile ilgili "sadece sorulara cevap verir" açıklamasını yapmıştır. Kütüphane koleksiyonu ile ilgili "Kütüphanedeki e-kaynak koleksiyonu yeterlidir" sorusuna 24 numaralı katılımcı "kesinlikle katılmıyorum" cevabını

vermesine rağmen "akıllı telefon" metaforunu olumlu anlamda kullanarak metafor ile ilgili "içinde ihtiyacım olan tüm bilgiler vardır" açıklamasını yapmıştır. "Aradığım her türlü kaynağı kütüphanede kolaylıkla buluyorum" soruna "kesinlikle katılıyorum" diye cevap veren 43 numaralı katılımcı "hurdalık" metaforunu olumsuz anlamda kullanarak metafor ile ilgili "gerekli gereksiz çok çeşitli kaynak var" açıklamasını yapmıştır. Kütüphane binası ile ilgili "Kütüphane binası kolay, ulaşılabilir ve merkezi bir yerdedir" sorusuna 23 numaralı katılımcı "kesinlikle katılmıyorum" diye cevap vermesine rağmen "oturma odası" metaforunu olumlu anlamda kullanarak metafor ile ilgili "rahat bir yer" açıklamasını yapmıştır. "Kütüphane çalışmaya imkân veren cazip bir yerdir" sorusuna 39 numaralı katılımcı "kesinlikle katılıyorum" cevabını vermesine rağmen "hastane metaforunu olumsuz anlamda kullanarak metafor ile ilgili "çok sıkıcı bir ambiyansı var" açıklamasını yapmıştır. Kütüphanenin vermiş olduğu danışma hizmeti ile ilgili "Kütüphanenin vermiş olduğu danışma hizmetini yeterli buluyorum" sorusuna 63 numaralı katılımcı "kesinlikle katılmıyorum" cevabını vermesine rağmen "yarış pisti" metaforunu olumlu anlamda kullanarak metafor ile ilgili "hızlı ve düzgündür" açıklamasını yapmıştır. Aynı soruya 65 numaralı katılımcı "katılıyorum" cevabını vermesine rağmen "metropol" metaforunu olumsuz anlamda kullanarak "karılık ve boğucu" açıklamasını yapmıştır. Kütüphanenin vermiş olduğu ödünç verme hizmetiyle ilgili "Kütüphanenin vermiş olduğu ödünç verme hizmetini yeterli buluyorum" sorusuna 8 numaralı katılımcı "kesinlikle katılmıyorum" cevabını vermesine rağmen "bekçi" metaforunu olumlu anlamda kullanarak metafor ile ilgili "takip ve kontrol eder" açıklamasını yapmıştır. Aynı soruya 114 numaralı katılımcı "kesinlikle katılıyorum" demesine rağmen "arama motoru" metaforunu olumsuz anlamda kullanarak metafor ile ilgili "sadece ihtiyaca karşılık verir" açıklamasını yapmıştır.

Görülmektedir ki katılımcılar çalışmada sınırlamalar getirilen sorulara (likert sorulara) cevap verirken kendilerine en yakın olanı seçmek durumunda kalıyorlar. Ancak metafor yöntemi ile katılımcılar kendi fikirlerini daha objektif ve içten bir şekilde belirtebiliyorlar. Özellikle çapraz tablolarda bazı katılımcıların aynı soruya likert soruda ve metafor soruda verdiği cevaplar kıyaslandığı zaman ortaya çıkan tutarsızlık bu sonucu doğrulamaktadır. Metafor yönteminde yapmış olduğu açıklama onun gerçek bilinçaltındaki düşüncesini ortaya koymaktadır. Yapılan analizler ve elde edilen bulgulara göre birinci araştırma sorusu için metafor kullanımı sonucu elde edilen sonuçlar ve nicel araştırma yöntemlerinden elde edilen sonuçlar arasında kütüphane hizmetleri bağlamında farklılığın olduğu sonucu elde edilmiştir.

Kullanıcıların (araştırma görevlilerinin) "kütüphane hizmetleri ve kütüphaneye" ilişkin kullandıkları metaforlar iki aşamada incelenmiştir. İlk aşamada katılımcıların kütüphane hizmetlerini değerlendirerek hangi metaforları kullandıklarını bulmak hedeflenmiştir. İkinci aşamada ise katılımcılara "Benim için kütüphane …..gibidir/benzemektedir. Çünkü……" sorusu sorularak kütüphane hakkında kullandıkları metaforları elde etmek hedeflenmiştir.

i. İlk aşamada katılımcılara kütüphane personelinin tutumu/davranışı, kütüphane personelinin vermiş olduğu hizmet, kütüphane koleksiyonu, binası, verilen danışma hizmeti ve ödünç verme hizmeti ile ilgili metafor sorular oluşturularak (Benim için kütüphane koleksiyonu …….gibidir/benzemektedir. Çünkü ……..) katılımcılara daha önceki çalışmalarda kullanılmış metaforlar ve o çalışmalarda kullanılan metaforlara yakın metaforlar kütüphane unsurlarına göre oluşturularak toplamda 93 metafor verilmiştir. Bu metaforlar 145 katılımcı tarafından 719 kez olumlu 151 kez de olumsuz anlamda kullanılmıştır. Bu rakamlara bakıldığı zaman katılımcıların kütüphane hizmetlerine karşı olumlu bir tutum ve düşünce

içerisinde olduğu sonucu çıkmaktadır. Katılımcılar en fazla olumlu metaforu kütüphanenin vermiş olduğu ödünç verme hizmeti için kullanmış olup en fazla olumsuz metaforu da kütüphanenin sahip olduğu koleksiyon için kullanmışlardır. Açık uçlu olan 9. soruda da koleksiyonla ilgili şikâyet ve önerilerini belirten katılımcıların koleksiyona ait olumsuz düşünceleri daha ağırlıklıdır.

Katılımcıların "personelin davranış/tutumuna" ilişkin kullandığı metaforlara bakıldığı zaman daha çok olumlu metafor kullandıkları ve hizmet veren personelin tutumu/davranışı hakkında katılımcıların olumlu düşüncelere sahip olduğu görülmektedir. "Öğretmen, yönetmen, navigatör, bilgi uzmanı, mühendis ve müzeci" çoğunlukla olumlu kullandıkları metaforlardır. Bu metaforlar ile ilgili verilen bazı cevaplara bakıldığı zaman 1 numaralı katılımcı "müzeci; çünkü iyi ve naif", 2 numaralı katılımcı "öğretmen; çünkü içten ve yardımsever", 3 numaralı katılımcı "mühendis; çünkü pratik yollar sunarak yardımcı olur", 6 numaralı katılımcı "navigatör; çünkü yol göstericidir", 21 numaralı katılımcı "bilgi uzmanı; çünkü bilgiye nasıl ulaşacağını bilen uzmanlar gibiler", 25 numaralı katılımcı "yönetmen; çünkü yönlendirme yapar", cevaplarını vermişlerdir. Genel olarak verilen diğer cevaplara da bakıldığında personelin tutumundaki/davranışındaki naiflik ve incelik, sıcak ve babacan yaklaşımı, yol gösterici tavrı, bilgiye ve bilginin nerede oluşuna hakimliği, pratikliği, güven verici duruşu katılımcılar tarafından olumlu metaforlarla nitelendirilmiştir. Müdür ve gardiyan metaforları ise katılımcılar tarafından daha çok olumsuz anlamlarda kullanılmıştır. 30 numaralı katılımcı "gardiyan; çünkü soğuk bir tutumu vardır", 35 numaralı katılımcı ise "müdür; çünkü otoriter bir tutumları var" şeklinde cevap vermişlerdir. Genel olarak verilen cevaplara

bakıldığı zaman personelin soğuk ve denetleyen tavırları olumsuz metaforlar ile ifade edilmiştir.

Katılımcıların "personelin vermiş olduğu hizmete" ilişkin kullandıkları metaforlara bakıldığı zaman çoğunlukla olumlu metafor kullandıkları ve personelin kullanıcılara vermiş olduğu hizmet hakkında katılımcıların olumlu düşüncelere sahip olduğu görülmektedir. "Güneş, köprü ve anahtar" çoğunlukla olumlu kullandıkları metaforlardır. 2 numaralı katılımcı "güneş; çünkü bilgi ihtiyacımı giderip konu hakkında aydınlanmamı sağlar", 9 numaralı katılımcı "köprü; çünkü bilgi ve kullanıcı arasında bağlantı kurma gayretindedir", 26 numaralı katılımcı "anahtar; çünkü doğru bilgiye yönlendirerek cevap kutusunu açar" şeklinde cevaplar vermişlerdir. Genel olarak verilen cevaplar incelendiği zaman işini severek yapması, kullanıcının sorunu yanıtsız bırakmayışı, bilgiye ulaştırması, herkese aynı şekilde tutum göstererek hizmet vermesi olumlu metaforlar ile ifade edilmiştir. "Memur" metaforu ise en çok olumsuz anlamda kullanılan metafordur. 8 numaralı katılımcı "memur; çünkü sadece işinin yapıyor fazla için çaba harcamıyor" cevabını vermiştir. Verilen diğer cevaplara da bakıldığı zaman hizmet veren kütüphane personelinin hepsinin aynı kalite de hizmet vermeyişi, yavaş oluşları, analiz yeteneklerinin zayıf oluşu, kendilerini geliştirmemeleri olumsuz metaforlar ile ifade edilmiştir.

Katılımcıların kütüphanenin koleksiyonuna" ilişkin kullandıkları metaforlara bakıldığı zaman çoğunlukla olumlu metafor kullandıkları ve kütüphanenin sahip olduğu koleksiyon hakkında katılımcıların olumlu düşüncelere sahip olduğu görülmektedir. "Kültür merkezi, evren ve antikacı dükkânı" metaforları en çok kullanılan olumlu metaforlar olmuştur. 3 numaralı katılımcı "antika dükkanı; çünkü kişiye özel/alana özel kaynak

bulabiliyorum", 9 numaralı katılımcı "kültür merkezi çünkü çok çeşitli bilgi kaynağı yer almakta", 32 numaralı katılımcı "evren; çünkü çok geniş kaynağa sahiptir" cevaplarını vermişlerdir. Genel olarak verilen cevaplara bakıldığı zaman zengin ve farklı kaynaklara sahip oluşu, aranan birçok bilgiye ulaşılır nitelikte oluşu, sahip olduğu her bir kaynağın kendi alanına göre özel ve değerli oluşu olumlu metaforlar ile ifade edilmiştir. "Depo ve ardiye" metaforları ise olumsuz anlamlarda kullanılmıştır. 1 numaralı katılımcı "depo; çünkü gereksiz olan kaynaklar da mevcut", 2 numaralı katılımcı "ardiye; çünkü gereksiz kaynaklarda barındırıyor" cevaplarını vermişlerdir. Genel olarak verilen cevaplara bakıldığı zaman olumsuz metaforlar hemen hemen koleksiyonun güncel olmayışına yönelik kullanmıştır.

Katılımcıların "kütüphane binasına" ilişkin kullandıkları metaforlara bakıldığı zaman çoğunlukla olumlu metaforların kullanıldığı ve kütüphanenin hizmet verdiği bina hakkında katılımcıların olumlu düşüncelere sahip olduğu görülmektedir. "Oturma odası, ev ve huzurevi" metaforları en çok kullanılan olumlu metaforlar olmuştur. 1 numaralı katılımcı "oturma odası; çünkü kendimi rahat hissediyorum", 4 numaralı katılımcı "ev; çünkü kendimi rahat hissederek saatlerce çalışabiliyorum", 6 numaralı katılımcı "huzurevi; çünkü sessiz ve sakin" cevaplarını vermişlerdir. Genel olarak verilen cevaplara bakıldığı zaman kütüphane binasının merkezi bir yerde oluşu, temiz oluşu, rahat çalışma ve araştırma ortamı sağlayabilir oluşu, 7/24 açık oluşu, farklı hizmetlerin farklı birimlerde ve yerlerde veriliyor oluşu olumlu metaforlarla ifade edilmiştir. "Huzurevi, idari büro ve kiler" metaforları en çok kullanılan olumsuz metaforlar olmuştur. 24 numaralı katılımcı "kiler; çünkü küçük bir bina", 37

numaralı katılımcı "huzurevi; çünkü zaman zaman boğucu ve gürültülü bir yer olabiliyor", 93 numaralı katılımcı "idari büro; çünkü yeterince geniş değil" cevaplarını vermişlerdir. Genel olarak verilen cevaplara bakıldığı zaman olumsuz metaforlar hemen hemen binanın küçük ve yetersiz oluşuna yönelik kullanılmıştır.

Katılımcıların "danışma hizmetlerine" ilişkin kullandıkları metaforlara bakıldığı zaman çoğunlukla olumlu metaforların kullanıldığı ve danışma hizmetleri hakkında katılımcıların olumlu düşüncelere sahip olduğu görülmektedir. "Arama motoru, destekçi ve köprü" metaforları en çok kullanılan olumlu metaforlardır. 4 numaralı katılımcı "köprü; çünkü ihtiyacım olanla benim aramda bağlantı kurabilmekte", 11 numaralı katılımcı "destekçi; çünkü yardım ederek yol göstermekte", 28 numaralı katılımcı "arama motoru; çünkü araştırmaya yönlendirme ve araştırma özelliği fazla" cevaplarını vermişlerdir. Genel olarak verilen cevaplara bakıldığı zaman kullanıcıyı yönlendiren, bilgi ile kullanıcı arasında bağlantı kuran, kullanıcı ihtiyaç duyduğunda hemen erişebilmesi, herkese eşit yaklaşımlı hizmet verilmesi, kullanıcı ile beraber bilgi arama sürecini beraber sürdürmesi, hizmetin kaliteli ve genişi boyutlu olması olumlu metafor ile ifade edilmiştir. "İzleme kulesi ve bekçi" metaforları en fazla kullanılan olumsuz metaforlardır. 95 numaralı katılımcı "bekçi; çünkü isteksizlerdir", 97 numaralı katılımcı "izleme kulesi; çünkü tamamen gösteriş ve formalite gibi duruyorlar" cevaplarını vermişlerdir. Genel olarak verilen cevaplara bakıldığı zaman olumsuz kullanılan metaforlar personelin isteksiz tutumu ve bilgi gereksinimini karşılamadaki yetersizliğine yönelik kullanılmıştır.

Katılımcıların "ödünç verme hizmetine" ilişkin kullandıkları metaforlara bakıldığı zaman çoğunlukla olumlu metafor kullanıldığı ve ödünç verme hizmetleri hakkında katılımcıların olumlu düşüncelere sahip olduğu görülmektedir. "İzleme kulesi, destekçi, yarış pisti" metaforları en fazla kullanılan olumlu metaforlardır. 5 numaralı katılımcı "destekçi; çünkü kütüphane dışında da faydalanma imkanı verir", 6 numaralı katılımcı "izleme kulesi; çünkü kaynakları takip ederek herkesin yararlanmasını sağlar", 27 numaralı katılımcı "yarış pisti; çünkü bilgiye ulaşmak "yarış pisti; çünkü düzgün ve pürüzsüz hizmet verir" cevaplarını vermişlerdir. Genel olarak verilen cevaplara bakıldığı zaman düzgün ve kaliteli oluşu, kaynakları takip edişi, kütüphanede olmayan kaynaklara erişim sağlayabilişi, kaynaklara hızlı erişim sağlayabilişi, bilgi gereksinimini karşılayabilişi olumlu metaforlarla ifade edilmiştir. "Görev" metaforu en çok olumsuz kullanılan metafor olmuştur. 122 numaralı katılımcı "görev; çünkü görevi olduğu için orda" cevabını vermiştir. Genel olarak verilen cevaplara bakıldığı zaman olumsuz metaforların kaynakların ödünç verme süresinin kısalığı ve ödünç alıp-verme işlemlerinin karışıklığını ifade etmek için kullanıldığı görülmüştür.

ii. İkinci aşamada ise katılımcılara "Benim için kütüphane …..gibidir/benzemektedir. Çünkü ……." sorusu sorularak metaforları onların üretmeleri istenmiştir. Böylece katılımcıların kütüphane hakkındaki sahip oldukları metaforların elde edilmesi hedeflenmiştir. Çalışmaya katılan araştırma görevlilerinden 126 ve 127 numaralı katılımcılar diğer tüm sorulara cevap vermelerine karşılık "Benim için kütüphane ……gibidir/benzemektedir. Çünkü ……" sorusuna metafor geliştirmeyip cevap vermemiştir. Katılımcıların 143 tanesi bu soruya cevap

vermiştir. Çalışmaya katılan araştırma görevlilerinin 134 tanesi olumlu metafor kullanmıştır ve 86 tane farklı olumlu metafor geliştirmişlerdir. En çok kullanılanı olumlu metafor ev metaforu olmuştur. Evren, güneş, okul ve su metaforları da sık kullanılan metaforlar olmuştur. Verilen bazı cevaplara bakıldığında, 7 numaralı katılımcı "ev; çünkü hayatımda var olması gereken, kendimi güvende ve rahat hissettiğim bir yer", 12 numaralı katılımcı "ev; çünkü kendimi en rahat orada hissederim ve tamamen yalnızımdır", 38 numaralı katılımcı "güneş; çünkü sahip olduğu bilgi ile insanları aydınlatır", 44 numaralı katılımcı "güneş; çünkü aydınlandığı yer", 68 numaralı katılımcı "güneş; çünkü yararlanmak isteyen herkesi aydınlatır", 5 numaralı katılımcı "okul; çünkü insanı eğiten ve insana öğreten bir kurum", 26 numaralı katılımcı "okul; çünkü bilgi edinme ve kendini geliştirmeni sağlar", 56 numaralı katılımcı "okul; çünkü edinmek istediğin bilgiye ulaşırsın", 1 numaralı katılımcı "su; çünkü bilgi ihtiyacını karşılamak için gerekli/hayati", 78 numaralı katılımcı "su; çünkü temel ihtiyaçlardan biridir", 94 numaralı katılımcı "su, çünkü yaşamımız için bilgide önemli fonksiyona sahiptir". Olumlu anlamda kullanılan tüm metaforlar ve verilen açıklamalara bakıldığı zaman katılımcıların kütüphane hakkındaki olumlu düşünceleri ya da algıları şu şeklide özetlenmektedir: Kütüphane bilgi ihtiyacı için gereklidir. Kütüphane herkese açıktır, hızlı ve ücretsiz hizmet vermektedir. Kütüphane çeşitlilik ve miktar açısından sınırları belirlenemeyecek kadar çok bilgi barındırır. Kütüphane insanları eğiten bir kurumdur. Kütüphaneden faydalandıkça gerekliliği ve değeri daha fazla bilinmektedir. Kütüphane kendisinden yararlananlara rehber görevi görmektedir. Kütüphane kafalardaki soru işaretlerini yok eder ve kendisinden yararlananların yeni şeyler keşfetmesini sağlar. Kütüphane keşfetmeyi ve üretmeyi eğlenceli bir

hale dönüştürerek merak güdüsünü tetikler. Kütüphane bir sistem gibidir ve hatasız çalışır. Kütüphane bilgi dağarcığını artırır. Katılımcıların 9 tanesi de olumsuz metafor kullanmış ve 8 tane farklı olumsuz metafor geliştirmişlerdir. En fazla kullanılan olumsuz metafor hastane metaforu olmuştur. Katılımcılar sahaf, yol, antibiyotik, depo, kitapçı, araba ve zehirli sarmaşık gibi olumsuz metaforlar da kullanmışlardır.97 numaralı katılımcı "kitapçı; çünkü sadece lazım olan kitabı alır gittiğim bir mekandır", 98 numaralı katılımcı "hastane; çünkü ilgimi çeken ve banma cazip gelen bir yer değil, zorunlu olmadıkça gitmem", 150 numaralı katılımcı "hastane; çünkü bilgi ihtiyacım oldukça giderim", 112 numaralı katılımcı "depo; çünkü lazım olduğunda gidip kitap alırım", 119 numaralı katılımcı "zehirli sarmaşık; çünkü gitmek zorunda kaldığım ve mesleğimden dolayı da zamanımın çoğunu geçirmek zorunda olduğum, uzaklaştıkça beni kendine bağlayan bir sarmaşık gibi", 130 numaralı katılımcı "sahaf; çünkü kitap dükkanı sadece", 138 numaralı katılımcı "yol; çünkü bir yere ulaşmak için sürekli kullanmama ve gitmem gerek bilgiyi elde edebildiğim bir araç", 149 numaralı katılımcı "araba; çünkü gerekli ama o olmadan da istediğim yere gidebilirim kütüphane olmadan da istediğim bilgiyi bulabilirim", 143 numaralı katılımcı "antibiyotik; çünkü ihtiyacım oldukça kullanırım" cevaplarını vermişlerdir. Kütüphane hakkında olumsuz kullanılan metaforlara bakıldığı zaman katılımcıların kütüphaneyi sadece kitap barındıran bir mekân olarak algıladıkları görülmektedir. Kütüphaneyi kitap ihtiyaçları olduğunda yararlanabildikleri bir kurum gibi algılamaktadır.

Bu soruya cevap veren 143 katılımcı içinde sadece 9 tanesi yani %6,29 tanesi kütüphaneye karşı olumsuz düşünce içerisinde olup kütüphaneyi sadece kitap

alabilecekleri bir mekân olarak algılamaktadırlar. Kütüphanenin e-hizmetleri, danışma hizmetleri, kütüphaneler arası ödünç alıp-verme hizmetleri, koleksiyonunda var olan farklı bilgi kaynaklarını kütüphane ile bütünleştiremedikleri görülmektedir. Bu 9 katılımcının kütüphaneyi kullanma sıklığına bakıldığı zaman kütüphaneyi sık kullandıklarını ifade ettikleri görülmektedir. Kütüphaneyi çoğunlukla ders çalışmak ve araştırma yapmak amaçlı kullandıklarını da ifade etmişlerdir. Likert sorularda personel, koleksiyon, bina, danışma hizmetleri ve ödünç verme hizmetleriyle ilgili sorulara verdikleri cevaplar incelendiğinde bu 9 katılımcının düşüncelerinde bir görüş birliği yakalanamamıştır. Örneğin140 ve 141 numaraları katılımcılar kararsız kalırken 138 ve 139 numaralı katılımcıların "katılıyorum" ağırlıklı cevap verdikleri görülmüştür. Ancak metafor sorularda durumun değiştiği görülmüştür. Sadece 143 numaralı katılımcı kütüphanenin unsurları ve hizmetleri hakkındaki görüşünü olumsuz anlamlı metaforlar kullanarak ifade etmiştir. Bu katılımcının diğer sorulara verdiği cevaplar da incelendiği zaman bilgi elde etmede en çok e-kaynakları tercih ettiği görülmüş olup kütüphaneye yılda 1 veya 2 kez geldiğini ifade ederek kütüphanedeki e-kaynakları yeterli bulduğunu ancak dergi, kitap ve veri tabanı sayısını yetersiz bulduğunu ifade etmiştir. Eldeki verilere bakıldığı zaman katılımcı e-kaynaklarında kütüphanenin bir unsuru olduğunu düşünmeyerek bu unsura karşı olumlu bir cevap vermesine rağmen kütüphaneye karşı düşüncesini ifade ederken olumsuz anlamlı bir metafor kullandığı sonucu çıkarabilir. Geriye kalan 8 katılımcının cevaplarına bakıldığı zaman kütüphaneyi daha çok ders çalışmak, araştırma yapmak ve kitap ödünç almak amaçlı kullandıklarını ifade ederek koleksiyonla ilgili sorulara "katılmıyorum ve kısmen" cevaplarını verdikleri görülmektedir. Metafor sorularına verdikleri cevapla bakıldığı zaman ise olumlu anlamlı metaforlar kullanarak görüşlerini ifade etmişlerdir. Buradan şöyle bir sonuç çıkarılabilir, bazı katılımcılar kütüphaneden aldıkları hizmet hakkında, bu hizmeti veren personel ve hizmeti aldıkları bina ve hizmet esnasında yararlandıkları bilgi

kaynaklarına karşı olumlu görüşlere sahipler ancak bunların kütüphaneyi oluşturan faktörler olduğunun farkında değiller. Bu unsurları kütüphane olgusundan uzak görerek kütüphaneyi sık kullanmalarından dolayı kullanım alanı sağlayan bir mekân, yer olarak görmekteler. Buna karşılık araştırmaya katılanlardan 134 tanesi yani %93,71'i kütüphaneyle ilgili düşüncelerinin ifade ederken olumlu anlamlı metaforlar kullanmışlar, personeli, koleksiyonu, binayı, danışma hizmetleri ve ödünç verme hizmetlerinin kütüphane olgusundan ayrı tutmamışlardır, kütüphaneyi sadece kitap barından bir mekan olarak görmemişlerdir. Kütüphane için oluşturdukları metaforları açıklarken kütüphanenin neredeyse bütün misyonunu ifade eden açıklamalarda bulunmuşlardır.

Metafor yöntemi ile kütüphaneler için daha nitelikli sonuçlar elde edilebilir mi?

Özellikle çapraz tablolara bakıldığı zaman metafor yönteminin daha derinlemesine ve nitelikli sonuçlar verdiğini söylemek mümkündür. Çünkü yukarıda likert sorulara ve metafor sorulara faklı cevap veren katılımcıların ifadeleri incelendiğinde de düşüncelerini metafor sorularda daha net bir şekilde ifade ettikleri görülmüştür. Ayrıca likert sorularda katılımcılara çok fazla neden sonuç ilişkisi kurması sağlanmadan direkt katılımcının olumlu mu-olumsuz mu-kararsız mı düşünceye sahip olduğunu belirtmesi istenirken metaforda ise katılımcının cevaba yönelik olumlu-olumsuz-kararsız düşüncesini ifade etmesi beklentisi hakimdir. Konu, olay, olgu, kişi vb. ile ilgili düşüncesini betimlemesi beklenmektedir. Bu da katılımcıyı derinlemesine düşünmeye ve gerçek görüşlerini ifade edebilmesini sağlamaktadır. Metafor yönteminde birden çok soru ile elde edilebilecek veriler tek bir soru çatısı altında elde edilebilmektedir. Bu da katılımcının dikkatinin dağılmadan tutarlı ve gerçekçi cevaplar verebilmesini sağlamaktadır.

Yapılan çalışmada kullanılan veri toplama aracından da örnek vermek gerekirse:

KOLEKSİYON	**1** **(Kesinlikle Katılmıyorum)**	**2** **(Katılmıyorum)**	**3** **(Kısmen)**	**4** **(Katılıyorum)**	**5** **(Kesinlikle Katılıyorum)**
Kütüphanedeki kitap koleksiyonu yeterlidir.	1	2	3	4	5
Kütüphanedeki dergi koleksiyonu yeterlidir.	1	2	3	4	5
Kütüphanedeki veri tabanı koleksiyonu yeterlidir.	1	2	3	4	5
Kütüphanedeki e-kaynak koleksiyonu yeterlidir.	1	2	3	4	5
Aradığım her türlü kaynağı kütüphanede kolaylıkla buluyorum	1	2	3	4	5

Benim için kütüphane koleksiyonu ……gibidir/benzemektedir. Çünkü ……..

Kütüphane koleksiyonu hakkında yukarıda likert sorularda 5 soruda elde edilmeye çalışılan veri metafor yöntemi ile tek bir soruda/cümlede elde edilerek katılımcının "çünkü……." ibaresine yaptığı açıklama ile daha nitelikli veri toplanabilmektedir. Ayrıca veri toplarken katılımcıyı çok soruya maruz bırakmak onun dikkatini dağıtabilmekte ve onu gelişigüzel cevaplar vermeye itebilmektedir. Ancak az soru dikkatin daha canlı tutulmasını daha tutarlı ve gerçekçi cevaplar elde edilmesini sağlamaktadır. Çalışmadaki çapraz toplalardan elde edilen bulgular bu sonucu desteklemektedir.

Öneriler

Bu bölümde araştırmanın bulguları doğrultusunda çıkarılan sonuçlara dayalı yararlı olabilecek öneriler sunulmuştur.

Sonuçlara bakıldığı zaman araştırma görevlilerinin e-kaynak kullanımının yüksek seviyede olmadığı görülmektedir. Burada kütüphane koleksiyonunda güncel kaynakların olmayışının etkili olduğu yapılan analizler sonucunda görülmüştür.

Özellikle lojistik regresyon analiz sonuçlarına göre koleksiyonun güncel oluşu ve bilgi gereksinimine cevap verebilir oluşu katılımcıların kütüphane hizmetlerine karşı olumlu düşüncesini etkileyen önemli unsulardan biri olduğu görülmektedir. "Bir işi, en iyi, o işi yapan bilir" felsefesinden yola çıkarak hangi kaynağa ihtiyaç olduğunu o kaynağa ihtiyaç duyacaklara sormak daha doğru bir yol haritası olacaktır. Bu konuda kütüphane koleksiyonu geliştirilirken kullanıcılarından daha fazla geribildirim alınmaya çalışılmalıdır. Ayrıca koleksiyona dahil edilen her tür bilgi kaynağı kullanıcılara bildirilerek kaynakların kullanım oranları takip edilip elde edilen verilere göre koleksiyon geliştirme politikaları belirlenmelidir.

Araştırmanın diğer aşaması olan "Benim için kütüphane…….gibidir/benzemektedir. Çünkü……." sorusuna verilen cevaplara bakıldığı zaman hala bazı katılımcılar tarafından kütüphanenin "kitapların var olduğu bir mekan" olarak algılandığı ve personel, koleksiyon, bina, danışma hizmetleri ve ödünç verme hizmetlerinin kütüphaneden ayrı birer unsurmuş gibi algılandığı fark edilmiştir. Aksine bunlar kütüphaneyi oluşturan ve kütüphaneden ayrı tutulamayacak unsurlardır. Bu konuda kütüphane yönetimi kullanıcılarından düzenli periyotlarla geribildirim almaya çalışmalıdır. Bunu ucu kapalı ya da sınırlandırmaları olan nicel veri toplama yöntemleriyle değil; ucu açık, objektif düşüncelere yer verilebilecek nitel veri toplama yöntemleriyle gerçekleştirmelidir. Bu yöntemlerden biri elbette metafor olabilir. Yapılan bu çalışmada da görülmüştür ki nicel veriler ve nitel veriler arasında farklılıklar elde edilmiştir. Likert bir soruya olumsuz cevap veren bir katılımcının bir metafor sorusuna olumlu cevap verdiği görülmüştür. Verilen cevaplar arasında referans olarak metafor sorularının tercih edilmesi gerekliliği ise katılımcıların kullandıkları metafor akabinde açıklama yapabilmeleridir. Sonuçlarda görülmüştür ki bir katılımcı aynı metaforu olumlu anlamda kullanırken bir başkası olumsuz anlamda kullanmıştır.

Bu sebeptendir ki gerçek düşünce ve fikirlere ulaşılmada nitel yönetmeler (metafor) tercih edilmelidir.

YÖK (2014)'ün yayınladığı "2023'e Doğru Türkiye'de Üniversite Kütüphaneleri" taslak raporunda da üniversite kütüphaneleri için standartlar oluşturularak bu standartlar ile eğitimin, üniversitelerin ve üniversite kütüphanelerinin seviyesinde yükselme sağlanabileceği vurgulanmıştır. Bu çalışmada da ifade edildiği gibi kütüphaneler kendilerini değerlendirmeye çalışmalıdırlar. Bu değerlendirmeyi yaparken tek bir parametre üzerinden değil kütüphane unsur ve hizmetlerini içine alacak şekilde ve belirli aralıklarla değerlendirmelidirler. Bu amaç doğrultusunda ülkemizdeki tüm üniversite kütüphane yöneticileri bir araya gelerek ülke genelinde uygulanabilecek özellikte ve ayrıntılara sahip değerlendirme ölçütleri belirlemeli akabinde de her üniversite kütüphanesi kendi bünyesinde bu süreci yönetebilecek birimler oluşturmalıdır.Değerlendirme ölçütlerini belirleme aşamasında hem nitel hem de nicel veri toplama araçlarının birlikte kullanılabildiği karma yöntemler gibi değişik veri toplama yöntemleri tercih edilmelidir. Özellikle metafor gibi yöntemler tercih edilerek derinlemesine ve objektif veriler elde edilmeli sonrasında bu verilerin istatistiksel veriler ile test edilerek geçerliği kanıtlandıktan sonra değerlendirmeye alınması sağlanmalıdır.

Yaşamımız boyunca ihtiyaç duyacağımız temel gıdalardan biri de bilgidir. Bilginin var olduğu yer kütüphanelerdir. Bu kütüphaneler sanal ortamda da inşa edilmiş olabilir gerçek ortamda da. Burada önemli olan kullanıcıların bu kavramı ve hizmeti nasıl algıladıkları, nasıl olmasını istedikleri ve gerçekte nasıl algılamaları gerekliliğidir. Bunun içinde sebep-sonuç ilişkisi oluşturabilecek nitel verilerin elde edilmesi sağlanmalıdır. Metafor yöntemi de bu süreçlerde tercih edilebilecek nitel yöntemlerden biri olmalıdır.

Alan yazın incelendiğinde, kütüphane hizmetleri ya da kütüphane hakkında algıları ortaya çıkarmak için metafor yardımıyla yapılmış sınırlı sayıda çalışma olduğu görülmektedir. Özellikle ülkemizde bu konuda yapılan çalışma sayısının Demir ve Güneş (2016)'in yapmış olduğu "Türkiye'de Halk Kütüphaneleri Yöneticilerinin ideal Kütüphane kavramına İlişkin Metaforik Algıları" ile sınırlı olduğunu görmek bu tarz çalışmalara daha fazla ağırlık verilmesi gerekliliğini göstermektedir.

Alanımızda kütüphane unsur ve hizmetlerinin değerlendirilmesinde değişik yöntemler kullanılmalıdır. Bunlar içinde de metafora ağırlık verilmeli ve istatistiki yöntemlerde bu sürece dâhil edilmelidir. Veri toplamada değişik araştırma yöntemlerinin kullanılabileceğini ortaya koymak için yapılan bu çalışmanın da gösterdiği gibi alanımızda disiplinler arası (istatistik, sosyoloji, psikoloji, eğitim bilimleri vb.) ortak çalışmalara ağırlık verilmelidir. Araştırmalarda disiplinler arası ilişkiler kurmak problemlere farklı açılardan yaklaşılmasını sağlayarak neden-sonuç ilişkisi kurabilmeyi, derinlemesine ve yaratıcı düşünebilmeyi, sorunu daha net görerek kalıcı çözümler getirebilmeyi sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

Afacan, Ö. (2011). *Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının "Fen" ve "Fen ve Teknoloji Öğretmeni" Kavramlarına Yönelik Metafor Durumları.* e-Journal of New World Sciences Academy, 6 (1): 1242-1254. Makale Numarası: 1C0367.

Akşehirli, S. (2008). *Edebiyat Öğretiminde Terim Sorunu* (Doktora tezi). YÖK tez merkezi veri tabanından erişildi. (Tez No: 231018)

Alkış, H. ve Yılmaz, B. (2008*;). Kütüphaneler Arası Ödünç Verme Hizmeti: Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi* Örneği Balkan Ülkeleri Kütüphaneler Arası Bilgi ve Belge Yönetimi ve İşbirliği Sempozyumu (5 Haziran-7Haziran 2008). 24 Ocak 2019 tarihindehttp://eprints.rclis.org/14626/1/Edirne_Sempozyumu.pdf adresinden erişilmiştir.

Aristotales. (1993). *Poetika.*İstanbul: Remzi Kitapevi.

Association of Collegeand Research Libraries. (2015). *Framework for Information Literacy for Higher Education*. 14 Kasım 2018 tarihinde http://www.ala.org/acrl/standards/ilframework adresinden erişildi.

Balkaş Küçükcan, B. (2000). *Üniversitelerde Kütüphane Binaları Kullanım Verimliliğinin Yapı Biyolojisi Açısından İncelenmesi (Doktora Tezi).* YÖK tez merkezi veri tabanından erişildi. (Tez No: 217294)

Baysal, J. (1982). *Kütüphanecilik Alanında Yeni Kavramlar Araçlar Yöntemler*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.

Beck, G. F. (1978). The Metaphor as a Mediator Between Semanticand Analogic Modes of Thought. *Current Anthropology*, 19(1): 83-97. 14 Kasım 2018 tarihinde https://www.jstor.org/stable/pdf/2741153.pdf adresinden erişildi.

Black, M. (1962). *Modsels and Metaphors*. Ithaca: Ithaca: Cornell University Press.

Bordonaro, K. (2015). Scholarship as a Conversation: A Metaphor for Librarian-ESL Instructor Collaboration. *Collaborative Librarianship*, 7(2): 56-65. 14 Kasım 2018 tarihinde https://digitalcommons.du.edu/collaborativelibrarianship/vol7/iss2/3adresinden erişildi.

Bozkurt, B. (2008). *Hizmet Pazarlamasında Müşteri Memnuniyeti Ve Kütüphane Hizmetlerinde Bir Uygulama: Muğla Üniversitesi Merkez Kütüphanesi Örneği (Yüksek Lisans Tezi).* Yök tez merkezi veri tabanından erişildi. (Tez No: 226336)

Brown, K.ve Marek, K. (2005). Librarianship and Change: A Consideration of Weick's "Drop Your Tools" Metaphor. *Library Administration and Management*, 2(19): 68-74. 14 Kasım 2018 tarihinde https://search.proquest.com/docview/216636106/fulltextPDF/4FF102D321BD4E8EPQ/1?accountid=15959adresinden erişildi.

Bryman, A. (2004). *Social Research Methods*. New York: Oxford University Press.

Büyüköztürk, Ş. (2012). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Carlson, T.B. (2001). Using Metaphors to Enhance Reflectiveness Among Preservice Teachers. *Journal of Physical Education, Recreation & Dance* 72(1), 49-53. 12 Mart 2019 tarihinde https://doi.org/10.1080/07303084.2001.10605820 adresinden erişildi

Chowdhury, G. G. ve Chowdhury, S. (2003). *Digital Library Services*. Chowdhury, G. G. (ed.by) Introduction to Digital Libraries içinde. London: Facet Pub.

Creswell, J W. (b.t.). *Research Design: Qualitative, Quantitative and Mixed Methods Approaches=Araştırma Deseni: Nitel, Nicel ve Karma Yöntem Yaklaşımları*. Ankara: Eğiten Kitap.

Creswell, J.W. Ve Plano Clark, V.L. (2014). *Karma Yöntem Araştırmaları: Tasarımı ve Yürütülmesi.*(Yüksel Dede ve Selçuk Beşir Demir, Çev. Ed.). Ankara: Anı Yayın.

Cytowic, R.E. (2002). *Synesthesia: A Union of the Senses*. Cambridge, MA: MIT Press.

Çağlar, N.G. (2006). *Üniversite Kütüphanelerinde Halkla İlişkiler ve Başkent Üniversitesi Kütüphanesi (Yüksek Lisans Tezi).* YÖK tez merkezi veri tabanından erişildi. (Tez No: 167780)

Çakın, İ. (2005). *Üniversite Kütüphanelerimiz: Sorunlar Yumağında Kazanımlarımız*. Prof.Dr. Nilüfer Tuncer'e Armağan içinde. Haz. M. Emin Küçük, Ankara: TKD.

Çelik, A: ve Uçak, N. (1993). Üniversite Kütüphaneleri Üzerine. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 10(2), 115-121.

Demir, G.Y. (2015). *Metaforlar: Hayat, Anlam ve Dil, (Çevirenin önsözü G. Lakoff ve M. Johnson (Yazarlar))*. İstanbul: Paradigma.

Demir, G. ve Güneş, A. (2016). Türkiye'de Halk Kütüphaneleri Yöneticilerinin İdeal Kütüphane Kavramına İlişkin Metaforik Algıları.*Eğitim Bilim Toplum Dergisi,* 14(54): 134-151. 15 Kasım 2018 tarihinde http://egitimsen.org.tr/wp-content/uploads/2016/04/134_151-T%C3%BCrkiyede-Halk-K%C3%BCt%C3%BCphaneleri-Y%C3%B6neticilerinin-%C4%B0deal-

K%C3%BCt%C3%BCphane-Kavram%C4%B1na-%C4%B0li%C5%9Fkin-Metaforik-Alg%C4%B1lar%C4%B1.pdf adresinden erişildi.

Draaisma, D. (2007). *Bellek Metaforları*. İstanbul: Metis Yayınları.

Dupuis, E. A. (1999). The Creative Evaluation Of Library Instruction. *Reference Service Review*, 27(3), 287-290.

Ekinci, N. (2016). Metafor ve Mantık. *Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 57: 159-174.

Eraslan, L. (2011).Sosyolojik Metaforlar. *Akademik Bakış Dergisi* (E-Dergi), 27: 1-22. 15 Aralık 2018 tarihinde https://arastirmax.com/en/system/files/dergiler/9383/makaleler/27/arastirmax-sosyolojik-metaforlar.pdf adresinden erişildi.

Ergen, B. (1996). *Ergonomik Açıdan Ödünç Verme Hizmeti (Yüksek Lisans Tezi).* YÖK tez merkezi veri tabanından erişildi. (Tez No: 53182)

Faaliyet Raporu. (2018). *Gaziosmanpaşa Üniversitesi Kütüphane Ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı 2018 Yılı Faaliyet Raporu*. Tokat: Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı. 25 Aralık 2018 tarihinde http://kutup.gop.edu.tr/dosya/15_01_YYYY_01_48_19.pdf adresinden erişildi.

Fritch, J. W. ve Mandernack, S.B. (2001). The Emerging Reference Paradigm: A Vision Of Reference Services İn A Complex İnformation Environment. *Library Trends*, 50(2), 286-305.

Galvin, T.J. (1978). *Reference Service And Libraries*. (Encyclopedia of Library and Information Science). New York: Marcel Dekker Pub.

Giesecke, J. (2011). Finding the Right Metaphor: Restructuring, Realigning, and Repackaging Today's Research Libraries. *Journal of Library Administration, 1(51): 54-65.* 22 Aralık 2018 tarihinde https://digitalcommons.unl.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1264&context=librarysciences adresinden erişildi.

Gooding, P. ve Terras, M. (2016). Inheriting Library Cards to Babel and Alexandria: Contemporary Metaphor sFor The Digital Library. International Journal on Digital Libraries, 18(3): 207-222. 22 Aralık 2018 tarihine https://link.springer.com/content/pdf/10.1007%2Fs00799-016-0194-2.pdf adresinden erişildi.

Greene, J.C. (2007). Mixed Methods in SocialInquiry. San Francisco: Jossey-Bass.

Güler, A., Hacıoğlu, M.B., Taşğın, S. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin.

Hair, J.H., Anderson, R.E., Tahtam, R.L. ve Black, W.C. (1995). *Multivariate Data Analysis With Readings (4th Edition).* London: Prentice Hall International Edition.

Holloway, I. Ve Wheeler, S. (2002). *Qualitative Reseach in Nursing (2nd Edition).* Wiley-Blackwell.

İslamoğlu, A.H. ve Alnıaçık, Ü. (2014). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*. İstanbul: Beta.

Johannsen, C. G. (2015). *Library User Metaphors and Services: How Librarians look at their Users.* 20 Arlık 2018 tarihine http://ebookcentral.proquest.com/lib/gop/detail.action?docID=4006840 adresinden erişildi.

Karataş,T. (2004). *Ansiklopedik Edebiyat Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Akçağ Yayınları.

Kennedy, C. (2007). *Metaphor: Library* (Yüksek lisans tezi, University of Cape Town, 2007), 77.

Kayaoğlu, H. D. (1999). *Derme Oluşturma ve Geliştirme İ.Ü. Merkez Kütüphanesi'nde Bütçe Yönetimi*. İstanbul: Mavibulut.

Keser, E. (2007). *Üniversite Kütüphanelerinde Kullanıcı Memnuniyeti Ölçümü* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK tez merkezi veri tabanından erişildi. (Tez No: 217034)

Keseroğlu, H. S. (2005). *Kütüphanenin Tözü: Tarih Öncesi Dönemde Bilgi.Türk Kütüphaneciliği,* 19(3), 297-307.

Keseroğlu, H. S. (2010). *Bilginin Bilgisi: Kütüphane ve Bilgibilim Kuramı Sorunsalı*. Türk Kütüphaneciliği 24(4), 685-704.

Krasner K. B. (2001). *Survivor: The History Of The Library.*History Magazine, 4, 1-7. 23 Aralık 2018 tarihinde https://www.history-magazine.com/libraries.html adresinden erişildi.

Lakoff, G. (1993). *The Contemporary Theory Of Metaphor*. *A. Ortony (Ed.), Metaphor and Thought.* Cambridge: Cambridge University Press.

Lakoff, G. ve Johnson, M. (2015). *Metaforlar Hayat, Anlam ve Dil.* İstanbul: İthaki Yayınları.

Larner, F. (1998) *The Story Of Libraries: From The İnvention Of Writing To The Computer Age.* New York : Continuum Publishing. 24-26.

Levine, P. M. (2005). *Metaphors And İmages Of Classrooms*. 20 Aralık 2018 tarihinde https://archive.org/details/ERIC_EJ724893 adresinden erişildi.

Lincoln, Y.S. ve Guba, E.G. (1985). *Naturalistic Inquiry*. Beverly Hills, CA: Sage.

Lyddon, W. J.,Clay, A. L. ve Sparks, C. L. (2001). Metaphor And Change İn Counseling. *Journal of Counselingand Development*, 79: 269-274. 20 Aralık 2018 tarihinde https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1002/j.1556-6676.2001.tb01971.x adresinden erişildi.

Mahlios, M. Ve Maxson, M. (1998). Metaphors as Structures for Elemantary and Secondary Preservice Teachers' Thinking. *International Journal of Educational Research*, 29, 227- 240.

Mertler, C.A. ve Vannatta, R.A. (2001). *Advanced And Multivariate Statistical Methods*. Los Angeles Calif: Pyrczak Publishing.

Morgan, G. (1998).*Yönetim ve Örgüt Teorilerinde Metafor*. İstanbul: Mess Yayın.

Morse, J.M. ve Niehaus, L. (2009). *Mixed Methods Design: Principlesand Procedures*. Walnut Creek, CA: Left Coast Press.

Nardini, R. F. (2001). A Search For Meanıng: Amerıcan Lıbrary Metaphors, 1876-1926.The *Library Quarterly: Information, Community, Policy*, 71(2): 111-140. 23 Aralık 2018 tarihinde http://www.jstor.org/stable/4309504 adresinden erişildi.

Nesterova, S. (2011). *Mevlana" nın Mesnevi İsimli Esrinde Metaforik Anlatımın Metafizik Boyutu* (Doktora tezi). 23.01.2019 tarihinde http://acikarsiv.ankara.edu.tr/browse/5827/Svitlana_Nesterova_Doktora_Tezi.pdf?show adresinden erişildi.

Nitecki, J.Z. (1979). Metaphors of Librarianship: A Suggestionfor a Metaphysical Model. *The Journal of Library History* 14(1): 21-42. 02 Ocak 2019 tarihinde http://www.jstor.org/stable/25540931 adresinden erişildi.

Nitecki, J. Z. (1981). An Idea of Librarianship: An Outline for a Root Metaphor Theory in Library Science. *The Journal of Library History* 16(1): 106-120. 02 Ocak 2019 tarihinde http://www.jstor.org/stable/25541178adresinden erişildi.

Nitecki, D. (1993). Conceptual Models Of Libraries Held By Faculty, Administrators, And Librarians: An Exploration Of Communications In The Chronıcle Of Higher Education. *Journal of Documentation*, 49(2), 260-277.

Ortony, A. (1993). *Metaphor, Language, And Thought*. Cambridge: Cambridge University Press.

Özdamar, K. (2002). *Paket Programlar İle İstatistiksel Veri Analizi*. Eskişehir: Kaan Kitabevi.

Potts, D. T. (2006). *İskenderiye'den Önce: Antik Yakındoğu'daki Kütüphaneler*. R. MacLeod (Derl.); E. Böke(Çev.) *İskenderiye Kütüphanesi: Antik Dünyanın Öğrenim Merkezi İçinde* (ss. 83-103). Ankara: Dost Kitabevi.

Pun, R.ve Lau, J. (2018). Hair and Hairstyles as Metaphors for Librarians. IFLA. 30 Aralık 2018 tarihinde http://library.ifla.org/2245/1/142-pun-en.pdf adresinden erişildi.

Rader, H. B. (2000). Information Literacy In The Reference Environment: Preparing For The Future. *Reference Librarian,* 71, 25-33.

Ratzan, L. (2005). *The Martial Art Librarian: Tai Chi as a Metaphor for Librarianship.* 30 Aralık 2018 tarihinde http://ala-apa.org/newsletter/2005/06/17/the-martial-art-librarian-tai-chi-as-a-metaphor-for-librarianship/ adresinden erişildi.

Richards,I. A. (1936).*The Philosophy of Rhetoric*. Oxford.

Rogers, R D. Ve Weber, D. C. (1971). *University Library Administration*. New York: H. W. Wilson Company.

Saban, A. (2003). A Turkish Profile Of Prospective Elementary School Teachers And Their Views Of Teaching. *Teaching and Teacher Education*, 19, 829-846.

Satoh, Y., Nagata, H., Kytömaki, P. ve Gerrard, S. (2005). Evaluation Of The University Library Service Quality: Analysis Through Focus Group İnterviews. *Performance Measurement and Metrics*, 3(6), 83-193. 11 Mart 2019 tarihinde https://doi.org/10.1108/14678040510636748 adresinden erişildi.

Sefercioğlu, N. (2004). *Üniversite Eğitiminde Kütüphanelerin Rolü*. Ankara Üniversitesi Dil-Tarih ve Coğrafya Fakültesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümünün Kuruluşunun 50.Yılı Anısına içinde. Doğan Atılgan (Haz.). Ankara: Ankara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü.

Smith, M. ve Yachnes, P. (1998). Scholar's Playgroundor Wisdom's Temple? Competing Metaphors in a Library Electronic Text Center. *Library Trends*, 46(4): 718-731. 02 Ocak 2019 tarihinde http://hdl.handle.net/2142/8185 adresinden erişildi.

Stephen C. P. (1942). *World Hypotheses: A Study in Evidence*. Berkeleyve Los Angeles: University of California Press.

Stoddart, R.A. (2013). Straight to the Heart of Things" Reflecting on Library Metaphors for Impact and Assessment. *The Journal of Creative Lİbrary Practice*. 26

Kasım 2018 tarihinde http://creativelibrarypractice.org/2013/10/29/straight-to-the-heart-of-things/ adresinden erişildi.

Stratejik Plan. (2012). *Gaziosmanpaşa Üniversitesi Kütüphane ve Daire Başkanlığı 2014-2018 Stratejik Plan.*Tokat: Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı. 25 Aralık 2018 tarihinde http://kutup.gop.edu.tr/dosya/19_04_YYYY_04_10_50.pdf adresinden erişildi.

Strauss, A.L. (1987). *Qualitative Analysis For Social Scientists*. Cambridge, UK: University Press.

Tabachnick, B.G. ve Fidell, L. S.(2013). *Using Multivariate Statistics*. Pearson, Boston.

Taylor, W.(1984).*Metaphors of Education.* London: Heineman Educational Books.

Tenopir, C. (1999). Electronic Reference And Reference Librarians: A Look Through The 1990's. *Reference Service Review*, 27(3), 276-279.

Tepebaşlı, F. (2013). *Metafor Yazıları*. Konya: Çizgi Kitabevi.

Tonta, Yaşar. (1999). *Kütüphaneler Arası işbirliğinin neresindeyiz, Bilginin Serüveni: Dünü, Bugünü, Yarını. Türk Kütüphaneciler Derneğinin Kuruluşunun 50. Yılı Ulusla arası Sempozyum Bildirileri (17 Kasım-21 Kasım 1999).* Ankara: TKD, 1999.

Türk Dil Kurumu. 01.11.2018 ve 14.12.2018 tarihlerinde http://www.tdk.gov.tr adresinden erişilmiştir.

Tyckoson, D. A. (2001). What is The Best Model Of Reference Service. *Library Trends*, 50(2),183-196.

Uçak, N. (2003). Elektronik Danışma Hizmetleri. *Bilgi Dünyası*, 4(2), 103-121.

Uyan Dur, B. İ. (2016). Metafor ve Ekslibris. *Uluslararası Ekslibris Dergisi*, 5 (3):122-128. 22 Kasım 2018 tarihinde http://dergipark.gov.tr/download/article-file/213345 adresinden erişildi.

Weick, K. (1996). Drop Your Tools: An Allegory for Organizational Studies. *Administrative Science Quarterly*, 2 (41): 301–313. 25 Kasım 2018 tarihinde https://www.jstor.org/stable/pdf/2393722.pdf adresinden erişilmiştir.

Withers, F.N. (1988). *Kütüphane Hizmeti Standartları: Milletlerarası Bir İnceleme*(Çev. Sönmez Taner ve Aysel Can). Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin.

Yüksel, A., Mil, B. ve Bilim, Y. (2007*). Nitel Araştırma: Neden, Nasıl, Niçin*. Ankara: Detay Yayıncılık.

Zaltman, G. ve Robin C. (2001). *The Power of Metaphor." In The Why of Consumption: Contemporary Perspectives on Consumer Motives. Goalsand Desires*, edited by S. Ratneshwar, David Glen Mick, and Cynthia Huffman. London, New York: Routledge.

Zaltman, Gerald. (2016).*Tüketici Nasıl Düşünür.* İstanbul: Mediacat.

2018 Yılı İdare Faaliyet Raporu. (2019). *Gaziosmanpaşa Üniversitesi 2018 Yılı İdare Faaliyet Raporu*. Tokat: Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı. 12 Haziran 2019 tarihinde https://www.gop.edu.tr/depo/menuler/birim_32/2018_yili_idare_faaliyet_raporu_353/url_icerik/2018idarefaaliyetraporu.pdf adresinden erişildi.

2023'e Doğru Türkiye'de Üniversite Kütüphaneleri Mevcut Durum, Sorunlar, Standartlar ve Çözüm Önerileri. (2014). Yükseköğretim Kurulu 2023'e Doğru Türkiye'de Üniversite Kütüphaneleri Mevcut Durum, Sorunlar, Standartlar ve Çözüm Önerileri. Ankara: Yükseköğretim Kurulu Üniversite Kütüphaneleri Çalışma Grubu. 13 Haziran 2019 tarihinde http://openaccess.bilgi.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/11411/554/%C3%9Cniversit

e%20K%C3%BCt%C3%BCphaneleri%20Raporu_YOK_Dagitim.pdf?sequence=1&isAllowed=y adresinden erişildi.

EKLER

Ek 1: Veri toplama soruları

GÖRÜŞME FORMU

Sayın Araştırma Görevlileri,

Elinizdeki soru formu "Metafor Araştırma Yönteminin Kütüphane Hizmetleri Bağlamında Değerlendirilmesi" isimli yüksek lisans tezinin veri toplama aracı olarak hazırlanmıştır. Araştırma sonuçları yukarıda ifade edilen çalışmanın dışında farklı bir amaç için kullanılmayacaktır. Ayırdığınız zaman ve ilginiz için teşekkür eder, saygılar sunarım.

Hülya AKYÜZ
Ankara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi
Yüksek Lisans Öğrencisi

I. BÖLÜM

Bu bölüm, size özel kişisel bilgileri ve üniversiteniz kütüphanesinin vermiş olduğu kütüphane hizmetlerinin değerlendirilmesine yönelik soruları içermektedir. Lütfen aşağıdaki sorulardan durumunuza uygun seçeneği işaretleyiniz.

1. **Cinsiyet**
   - O Kadın
   - O Erkek

2. **Hangi fakültede çalışıyorsunuz**
   - O Diş Hekimliği Fakültesi
   - O Eğitim Fakültesi
   - O Fen-Edebiyat Fakültesi
   - O Güzel Sanatlar Fakültesi
   - O İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
   - O İlahiyat Fakültesi
   - O Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi
   - O Sağlık Bilimleri Fakültesi
   - O Tıp Fakültesi
   - O Ziraat Fakültesi

3. **Kütüphaneyi hangi sıklıkla kullanıyorsunuz?**
   - O Her gün
   - O Haftada 2 kere
   - O Haftada 1 kere
   - O Ayda 2 kere
   - O Ayda 1 kere
   - O Diğer (lütfen belirtiniz)_____

4. **Kütüphaneyi hangi amaçla kullanıyorsunuz? (1 en önemli 6 en önemsiz şeklinde sıralayınız)**

SORULAR	1	2	3	4	5	6
Ders çalışmak						
Araştırma yapmak						
Kitap ödünç almak						
CD ve DVD'leri kullanmak						
Gazete ve dergi okumak						
E-kaynakları kullanmak						

5. **Aşağıda personel yeterliliğini ve memnuniyetini ölçmeye yönelik verilen ifadelerden size en uygun olanını seçiniz.**

PERSONEL	1 (Kesinlikle Katılmıyorum)	2 (Katılmıyoru)	3 (Kısmen)	4 (Katılıyorum)	5 (Kesinlikle Katılıyorum)
Kütüphane personeli kullanıcılarına karşı ilgili ve nazik davranmaktadır.	1	2	3	4	5
Kütüphane personeli kullanıcılarına güven duygusu vermektedir.	1	2	3	4	5
Kütüphane personeli kullanıcılarına onların ihtiyacını anlayarak hizmet vermektedir	1	2	3	4	5
Kütüphane personelinin verdiği hizmeti yeterli buluyorum.	1	2	3	4	5

6. **Aşağıda koleksiyon yeterliliğini ve memnuniyetini ölçmeye yönelik verilen ifadelerden size en uygun olanını seçiniz.**

KOLEKSİYON	1 (Kesinlikle Katılmıyorum)	2 (Katılmıyoru)	3 (Kısmen)	4 (Katılıyorum)	5 (Kesinlikle Katılıyorum)
Kütüphanedeki kitap koleksiyonu yeterlidir.	1	2	3	4	5
Kütüphanedeki dergi koleksiyonu yeterlidir.	1	2	3	4	5
Kütüphanedeki veri tabanı koleksiyonu yeterlidir.	1	2	3	4	5
Kütüphanedeki e-kaynak koleksiyonu yeterlidir.	1	2	3	4	5
Aradığım her türlü kaynağı kütüphanede kolaylıkla buluyorum	1	2	3	4	5

7. **Aşağıda bina yeterliliğini ve memnuniyetini ölçmeye yönelik verilen ifadelerden size en uygun olanını seçiniz.**

BİNA	1 (Kesinlikle Katılmıyorum)	2 (Katılmıyorum)	3 (Kısmen)	4 (Katılıyorum)	5 (Kesinlikle Katılıyorum)

Kütüphane binası kolay ulaşılabilir ve merkezi bir yerdedir.	1	2	3	4	5
Kütüphanenin fiziksel koşulları (aydınlatma, ısıtma, soğutma, havalandırma) ve malzeme sayısı (masa ve sandalye) yeterlidir.	1	2	3	4	5
Kütüphane binasının kullanımını kolaylaştıran yönlendirici işaret ve tabelalar yeterlidir.	1	2	3	4	5
Kütüphane çalışmaya ilgi çekip veren cazip bir yerdir.	1	2	3	4	5
İhtiyaç duyduğum her zaman kütüphanede rahat çalışma ve araştırma ortamı buluyorum.	1	2	3	4	5

8. Aşağıda kütüphane hizmetlerinin yeterliliğini ve memnuniyetini ölçmeye yönelik verilen ifadelerden size en uygun olanını seçiniz.

DANIŞMA HİZMTLERİ	1 (Kesinlikle Katılmıyorum	2 (Katılmıyoru	3 (Kısmen)	4 (Katılıyorum)	5 (Kesinlikle Katılıyorum)
Kütüphane kullanımı ile ilgili verilen kullanıcı eğitimlerini yeterli buluyorum	1	2	3	4	5
Kaynak alımında kullanıcılardan gelen isteklere önem verilmektedir.	1	2	3	4	5
Basılı ve e-kaynak kullanımı konusunda yapılan bilgilendirmeleri yeteli buluyorum.	1	2	3	4	5
Kullanıcının bilgi ihtiyacına yönelik kaynaklar belirlenmektedir.	1	2	3	4	5
Aradığım konu ile ilgili kaynağa yönlendiriliyorum.	1	2	3	4	5
Kütüphanenin vermiş olduğu danışma hizmetini yeterli buluyorum.	1	2	3	4	5
ÖDÜNÇ VERME HİZMETLERİ	**1 (Kesinlikle Katılmıyorum)**	**2 (Katılmıyorum)**	**3 (Kısmen)**	**4 (Katılıyorum)**	**5 (Kesinlikle Katılıyorum)**
Kaynakları ödünç verme süresi yeterlidir.	1	2	3	4	5
Ödünç verilen kaynak sayısı yeterlidir.	1	2	3	4	5
Kütüphanede olmayan kaynaklara başka kütüphanelerden erişilmesi konusundaki aldığım hizmeti yeterli buluyorum.	1	2	3	4	5
Kitap ve dergilerin tekrardan rafa yerleştirilme hızını yeterli buluyorum.	1	2	3	4	5
Kütüphanenin vermiş olduğu ödünç verme hizmetini yeterli buluyorum.	1	2	3	4	5

9. **Kütüphane hizmetleri ile ilgili eklemek istediğiniz dilek, şikayet ve önerilerinizi belirtiniz...**

I

II. **BÖLÜM**

Bu bölümde üniversiteniz kütüphane hizmetleri hakkındaki; kütüphane personeli, kütüphane koleksiyonu, kütüphane binası, kütüphanenin vermiş olduğu hizmetlerden danışma hizmetleri ve ödünç verme hizmetleri konularındaki düşünce ve memnuniyetiniz metaforlarla anlaşılmaya çalışılacaktır. Cümlelerde boş bırakılan yerlere verilen metaforlardan (mecaz-benzetmelerden) sizce uygun bulduğunuzu yazarak örnekteki gibi açıklayınız. Eğer seçenekler arasında tam istediğiniz metaforu bulamazsanız kendi düşündüğünüz metaforu yazarak açıklayınız.

Örnek: Benim için kütüphane personelinin kullanıcılara olan davranışı/tutumu DENİZ FENERİ gibidir/benzemektedir. Çünkü yol göstericidir.

Benim için kütüphane personelinin vermiş olduğu hizmet TAM PANSİYON gibidir/benzemektedir. Çünkü kullanıcılarına her zaman eksiksiz hizmet vermektedir.

1. **Öğretmen-müdür-yönetmen-müfettiş-bekçi-navigatör-bilgi uzmanı-mühendis-gardiyan-iş adamı-müzeci-araştırma görevlisi**

   Benim için kütüphane personelinin kullanıcılara davranışı/tutumu .....gibidir/benzemektedir.

   Çünkü .....

2. **Bilgi otoyolu-makine-güneş-gökkuşağı-köprü-pencere-anahtar-açık büfe servis-arama motoru-ağaç-antika-anneanne-memur-gözlüklü teyze**

   Benim için kütüphane personelinin vermiş olduğu hizmet .....gibidir/benzemektedir.

   Çünkü .....

3. **Depo-ağaç-akıllı telefon-kültür merkezi-okul-üniversite-anahtar-güneş-vinç-evren-hurdalık-kömürlük-ardiye-antikacı dükkanı**

   Benim için kütüphane koleksiyonu .....gibidir/benzemektedir

   Çünkü .....

4. **Oturma odası-hastane-ev-rekreasyon merkezi-kiler-banka-iletişim merkezi-fabrika-laboratuvar-huzurevi-elçilik-kafeterya-idari büro**

Benim için kütüphane binası .....gibidir/benzemektedir.

Çünkü .....

5. **Elektrik santrali-izleme kulesi-bakçi-girişimci-destekçi-makine-mekanizma-görev-elektronik erişim-internet-köprü-havuz-havza-imalathane-arama motoru-güneş-pencere-ağaç-yarış pisti-metropol**

Benim için kütüphanenin vermiş olduğu danışma hizmetleri .....gibidir/benzemektedir.

Çünkü .....

6. **Elektrik santrali-izleme kulesi-bakçi-girişimci-destekçi-makine-mekanizma-görev-elektronik erişim-internet-köprü-havuz-havza-imalathane-arama motoru-güneş-pencere-ağaç-yarış pisti-metropol**

Benim için kütüphanenin vermiş olduğu ödünç verme hizmetleri .....gibidir/benzemektedir

Çünkü .....

7. **Lütfen size uygun olan metaforu belirtiniz.**

Benim için kütüphane ..... gibidir/benzemektedir.

Çünkü .....

Ek 2: Veri toplama izin yazısı

Evrak Tarih ve Sayısı: 05/03/2018-E.12146

T.C.
GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Genel Sekreterlik

Sayı :23845617-044/
Konu :Ölçek Uygulama İzni

ERBAA SAĞLIK HİZMETLERİ MESLEK YÜKSEKOKULU MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 27.02.2018 tarih ve 10831 sayılı yazınız.

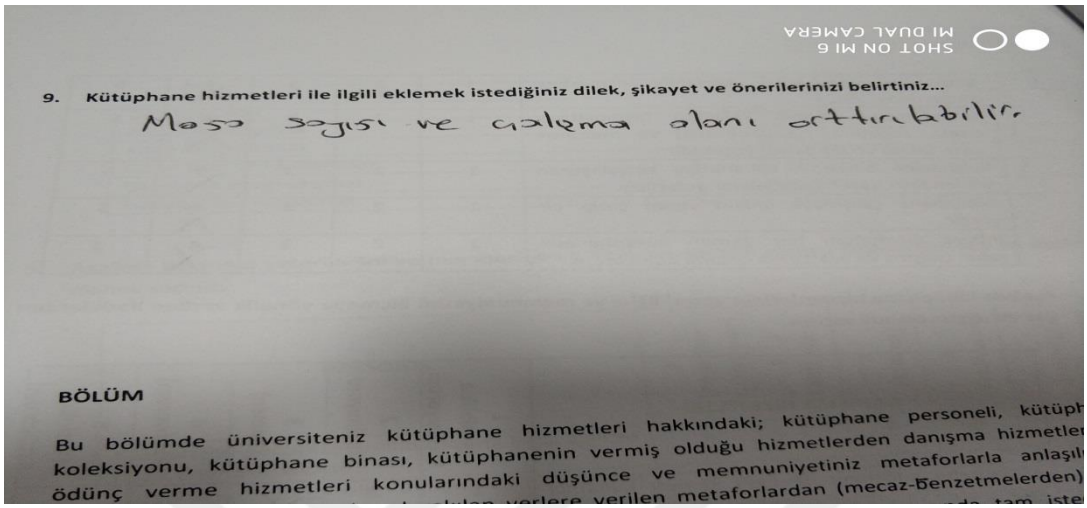
Meslek Yüksekokulunuz Öğr. Gör. Hülya AKYÜZ'ün, Üniversitemiz Fakültelerindeki araştırma görevlilerine ilgi yazınız ekinde yer alan ölçeği uygulama talebinin Rektörlüğümüzce uygun görüldüğü hususunu bilgilerinize rica ederim.

e-imzalıdır
Prof. Dr. Mücahit EĞRİ
Rektör Yardımcısı

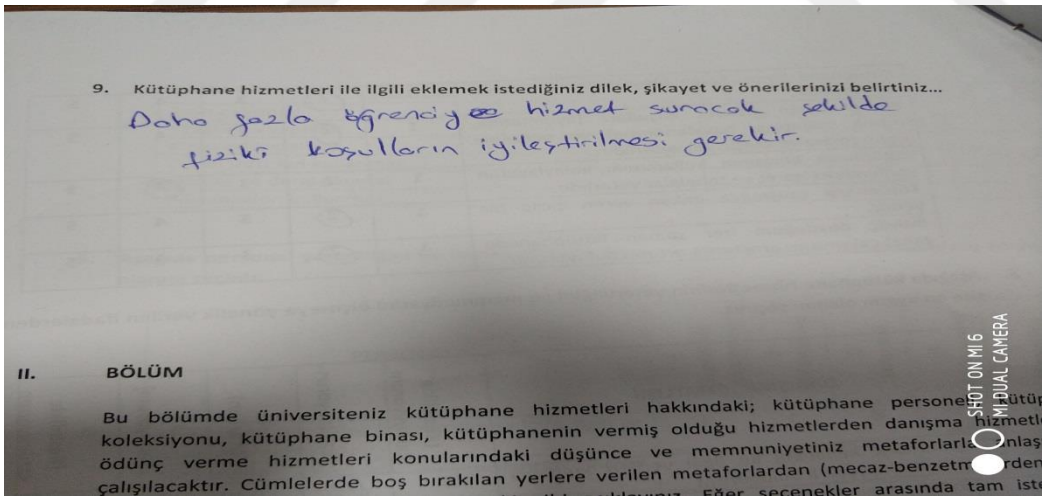
Taşlıçiftlik Yerleşkesi 60150 Tokat/Türkiye
Tel: (0356)3521616 Faks: (0356)3521625
E-Posta: gensek@gop.edu.tr Elektronik ağ: gensek.gop.edu.tr
Ayrıntılı bilgi için irtibat: E.POLAT Bilgisayar İşletmeni

Ek 3. 9. soruya verilen açık uçlu cevaplar

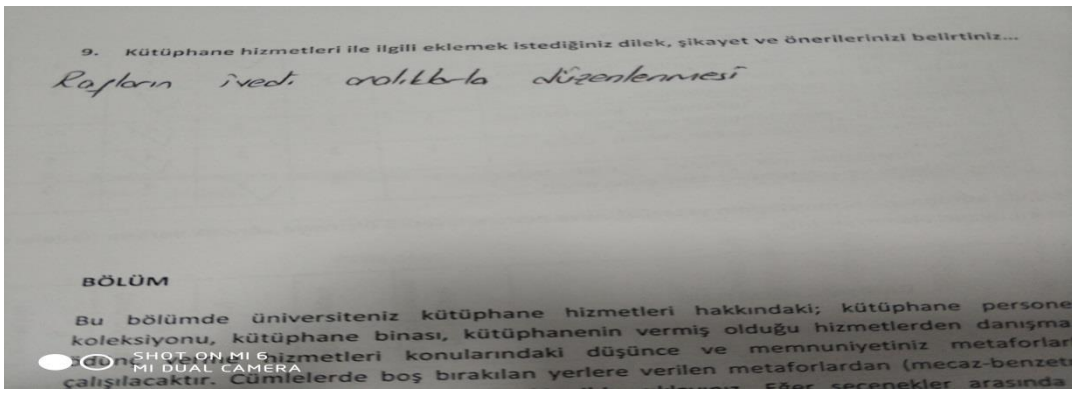
85 Numaralı Katılımcının Cevabı

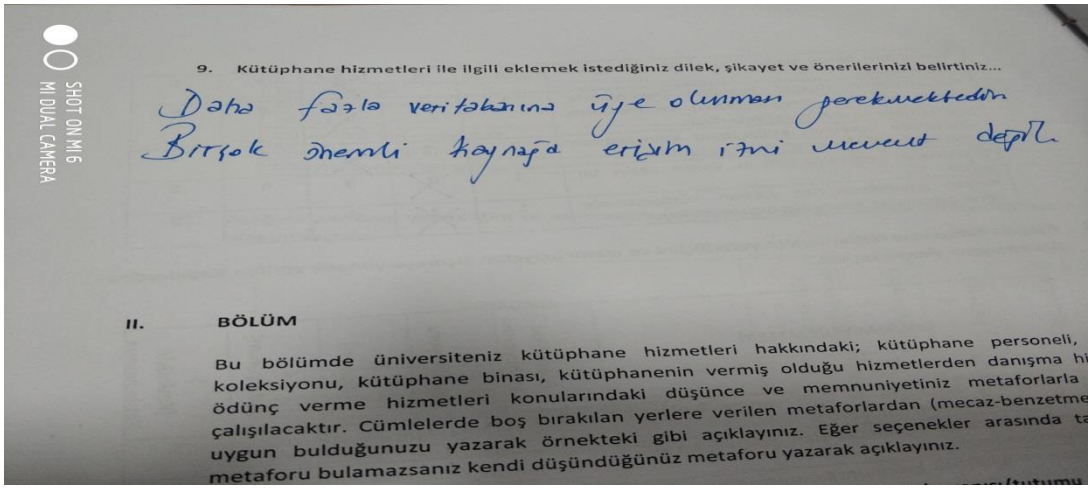
91 Numaralı Katılımcının Cevabı

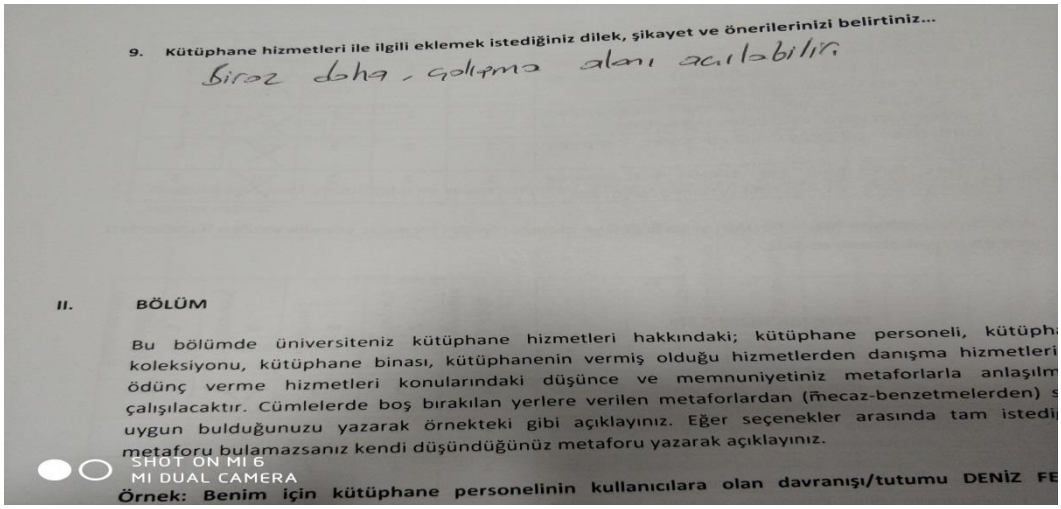
94 Numaralı Katılımcının Cevabı

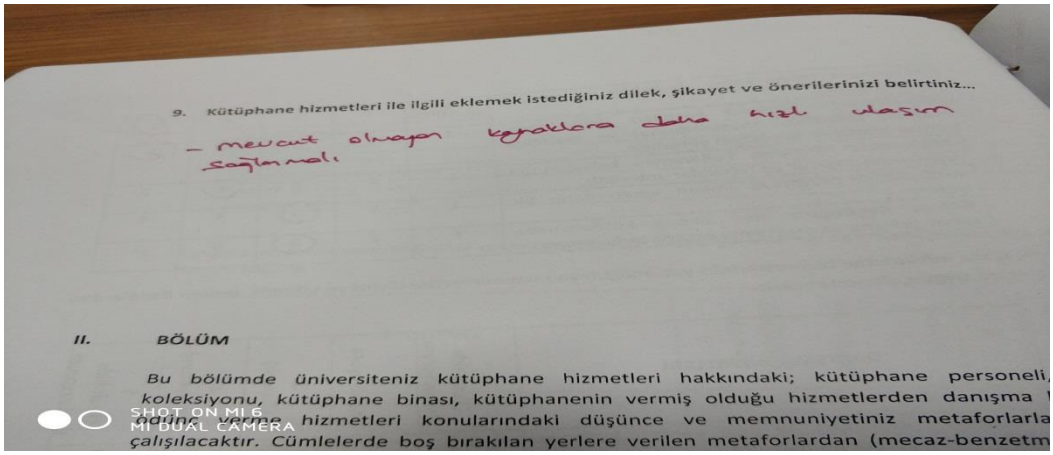
97 Numaralı Katılımcının Cevabı

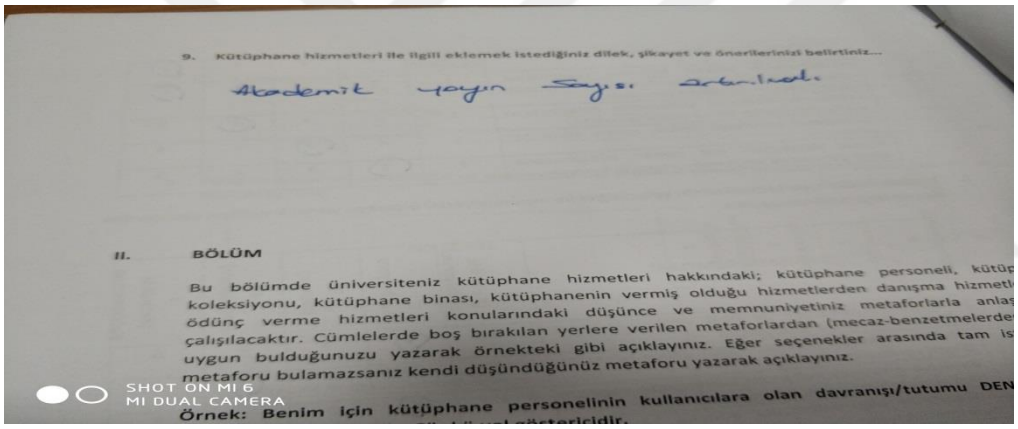
104 Numaralı Katılımcının Cevabı

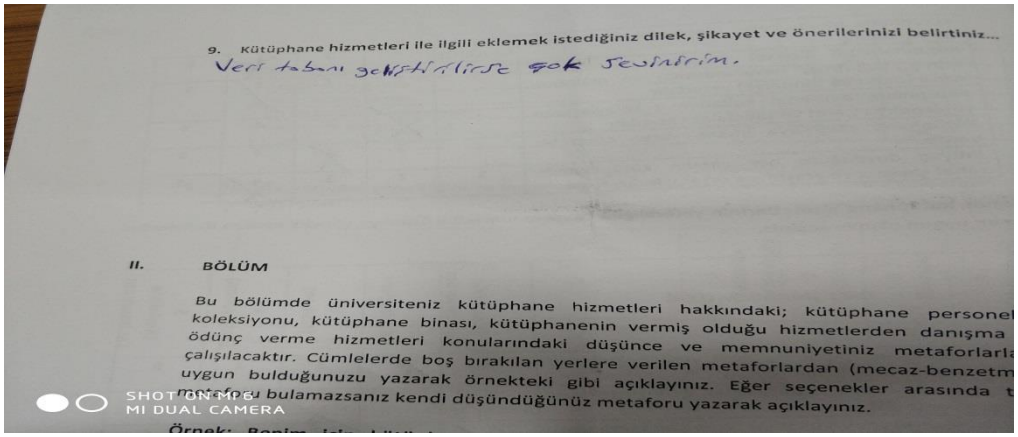
110 Numaralı Katılımcının Cevabı

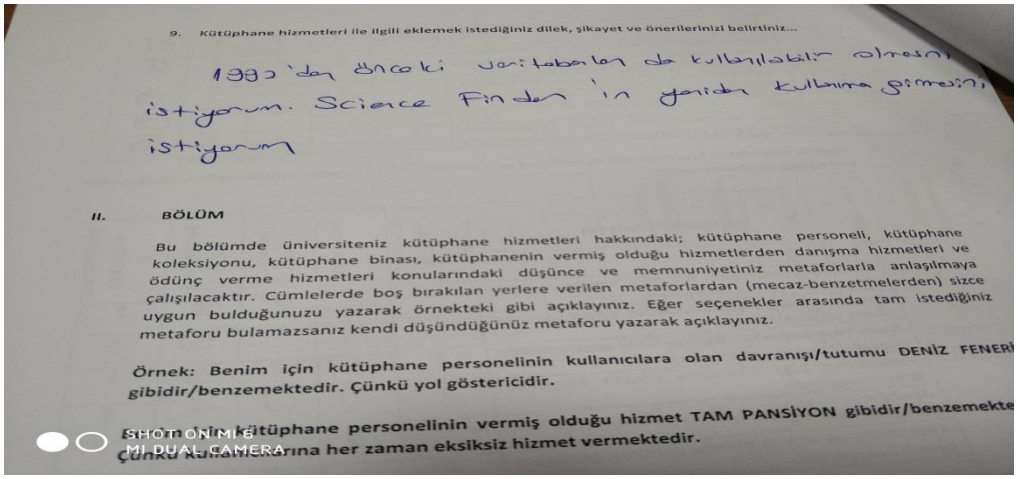
114 Numaralı Katılımcının Cevabı

119 Numaralı Katılımcının Cevabı

124 Numaralı Katılımcının Cevabı

9. Kütüphane hizmetleri ile ilgili eklemek istediğiniz dilek, şikayet ve önerilerinizi belirtiniz...

1992 'den önceki veritabanları da kullanılabilir olmasını istiyorum. Science Finder 'ın yeniden kullanıma girmesini istiyorum

II. BÖLÜM

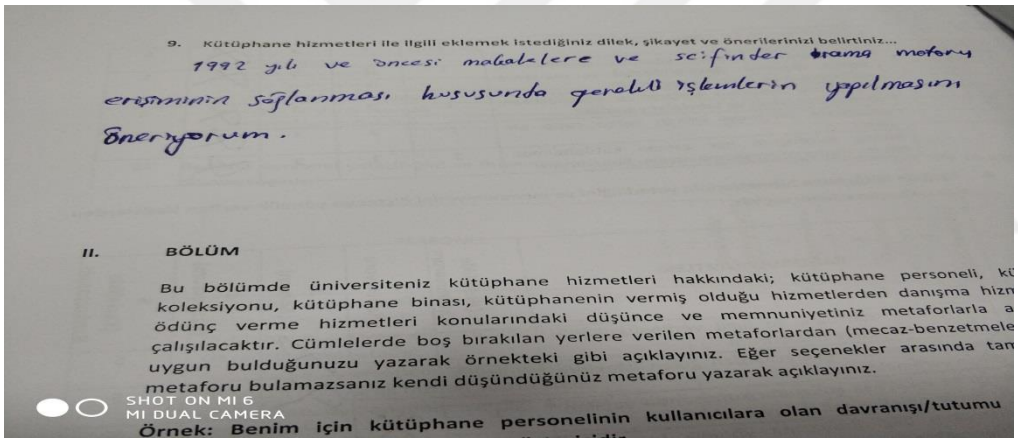
Bu bölümde üniversiteniz kütüphane hizmetleri hakkındaki; kütüphane personeli, kütüphane koleksiyonu, kütüphane binası, kütüphanenin vermiş olduğu hizmetlerden danışma hizmetleri ve ödünç verme hizmetleri konularındaki düşünce ve memnuniyetiniz metaforlarla anlaşılmaya çalışılacaktır. Cümlelerde boş bırakılan yerlere verilen metaforlardan (mecaz-benzetmelerden) sizce uygun bulduğunuzu yazarak örnekteki gibi açıklayınız. Eğer seçenekler arasında tam istediğiniz metaforu bulamazsanız kendi düşündüğünüz metaforu yazarak açıklayınız.

Örnek: Benim için kütüphane personelinin kullanıcılara olan davranışı/tutumu DENİZ FENERİ gibidir/benzemektedir. Çünkü yol göstericidir.

Benim için kütüphane personelinin vermiş olduğu hizmet TAM PANSİYON gibidir/benzemekte
Çünkü [illegible]na her zaman eksiksiz hizmet vermektedir.

SHOT ON MI 6
MI DUAL CAMERA

125 Numaralı Katılımcının Cevabı

9. Kütüphane hizmetleri ile ilgili eklemek istediğiniz dilek, şikayet ve önerilerinizi belirtiniz...

1992 yılı ve öncesi makalelere ve scifinder arama motoru erişiminin sağlanması hususunda gerekli işlemlerin yapılmasını öneriyorum.

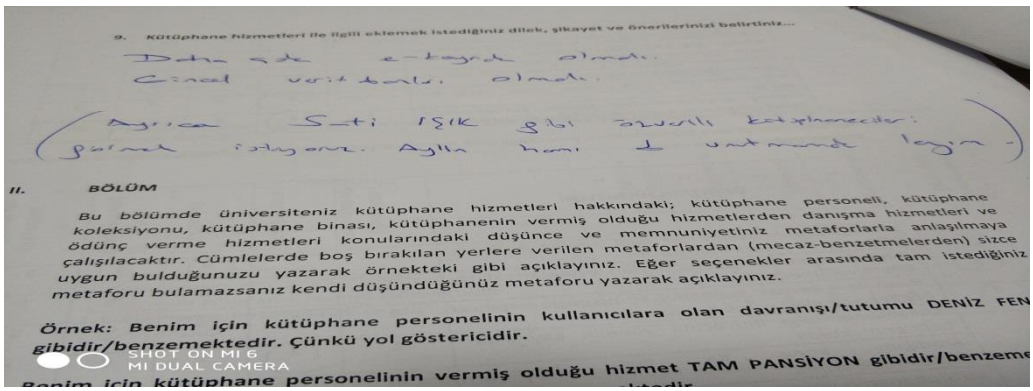
II. BÖLÜM

Bu bölümde üniversiteniz kütüphane hizmetleri hakkındaki; kütüphane personeli, kü koleksiyonu, kütüphane binası, kütüphanenin vermiş olduğu hizmetlerden danışma hizm ödünç verme hizmetleri konularındaki düşünce ve memnuniyetiniz metaforlarla a çalışılacaktır. Cümlelerde boş bırakılan yerlere verilen metaforlardan (mecaz-benzetmele uygun bulduğunuzu yazarak örnekteki gibi açıklayınız. Eğer seçenekler arasında tan metaforu bulamazsanız kendi düşündüğünüz metaforu yazarak açıklayınız.

Örnek: Benim için kütüphane personelinin kullanıcılara olan davranışı/tutumu

SHOT ON MI 6
MI DUAL CAMERA

129 Numaralı Katılımcının Cevabı

9. Kütüphane hizmetleri ile ilgili eklemek istediğiniz dilek, şikayet ve önerilerinizi belirtiniz...

Daha çok e-kaynak olmalı.
Ciheal veritabanı olmalı.
Ayrıca Sati ışık gibi sessizli kütüphaneler şükret istiyoruz. Aylık hemen 1 yatırımda legin -

II. BÖLÜM

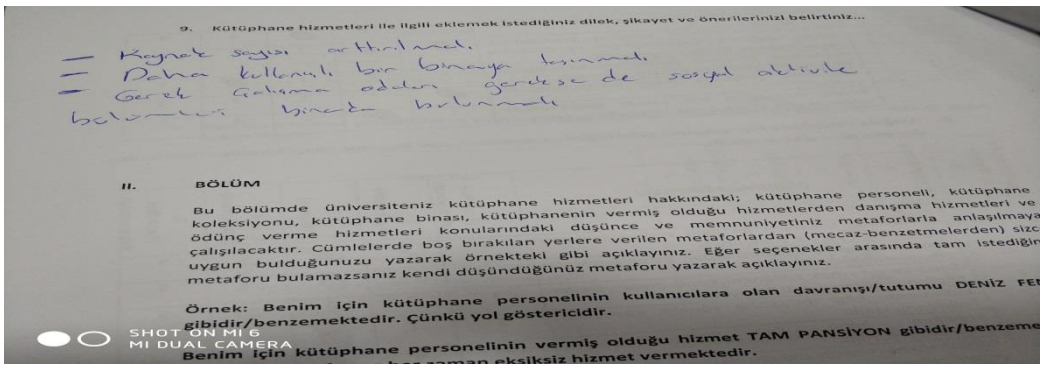
Bu bölümde üniversiteniz kütüphane hizmetleri hakkındaki; kütüphane personeli, kütüphane koleksiyonu, kütüphane binası, kütüphanenin vermiş olduğu hizmetlerden danışma hizmetleri ve ödünç verme hizmetleri konularındaki düşünce ve memnuniyetiniz metaforlarla anlaşılmaya çalışılacaktır. Cümlelerde boş bırakılan yerlere verilen metaforlardan (mecaz-benzetmelerden) sizce uygun bulduğunuzu yazarak örnekteki gibi açıklayınız. Eğer seçenekler arasında tam istediğiniz metaforu bulamazsanız kendi düşündüğünüz metaforu yazarak açıklayınız.

Örnek: Benim için kütüphane personelinin kullanıcılara olan davranışı/tutumu DENİZ FEN gibidir/benzemektedir. Çünkü yol göstericidir.

Benim için kütüphane personelinin vermiş olduğu hizmet TAM PANSİYON gibidir/benzeme

SHOT ON MI 6
MI DUAL CAMERA

130 Numaralı Katılımcının Cevabı

9. Kütüphane hizmetleri ile ilgili eklemek istediğiniz dilek, şikayet ve önerilerinizi belirtiniz...

— Kaynak sayısı arttırılmalı.
— Daha kullanışlı bir binaya taşınmalı.
— Gerek çalışma odaları gerekse de sosyal aktivite bölümleri binada bulunmalı

II. BÖLÜM

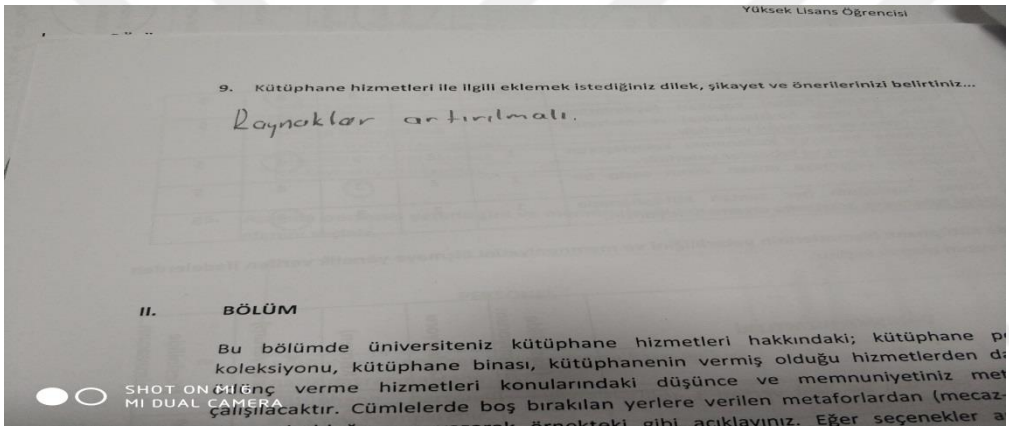
Bu bölümde üniversiteniz kütüphane hizmetleri hakkındaki; kütüphane personeli, kütüphane koleksiyonu, kütüphane binası, kütüphanenin vermiş olduğu hizmetlerden danışma hizmetleri ve ödünç verme hizmetleri konularındaki düşünce ve memnuniyetiniz metaforlarla anlaşılmaya çalışılacaktır. Cümlelerde boş bırakılan yerlere verilen metaforlardan (mecaz-benzetmelerden) sizce uygun bulduğunuzu yazarak örnekteki gibi açıklayınız. Eğer seçenekler arasında tam istediğiniz metaforu bulamazsanız kendi düşündüğünüz metaforu yazarak açıklayınız.

Örnek: Benim için kütüphane personelinin kullanıcılara olan davranışı/tutumu DENİZ FE gibidir/benzemektedir. Çünkü yol göstericidir.

Benim için kütüphane personelinin vermiş olduğu hizmet TAM PANSİYON gibidir/benzeme

SHOT ON MI 6
MI DUAL CAMERA

131 Numaralı Katılımcının Cevabı

Yüksek Lisans Öğrencisi

9. Kütüphane hizmetleri ile ilgili eklemek istediğiniz dilek, şikayet ve önerilerinizi belirtiniz...

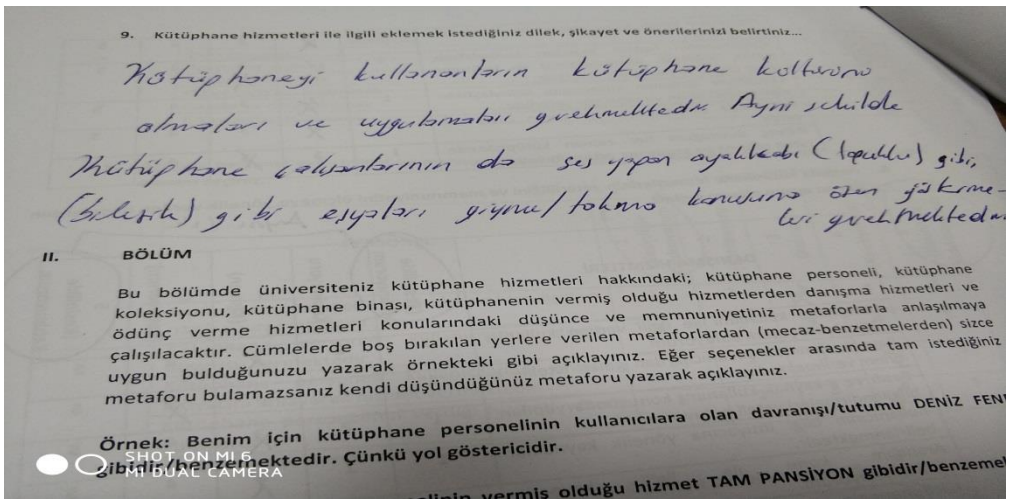
Kaynaklar artırılmalı.

II. BÖLÜM

Bu bölümde üniversiteniz kütüphane hizmetleri hakkındaki; kütüphane p koleksiyonu, kütüphane binası, kütüphanenin vermiş olduğu hizmetlerden d ödünç verme hizmetleri konularındaki düşünce ve memnuniyetiniz me çalışılacaktır. Cümlelerde boş bırakılan yerlere verilen metaforlardan (mecaz-

SHOT ON MI 6
MI DUAL CAMERA

132 Numaralı Katılımcının Cevabı

9. Kütüphane hizmetleri ile ilgili eklemek istediğiniz dilek, şikayet ve önerilerinizi belirtiniz...

Kütüphaneyi kullananların kütüphane kültürünü almaları ve uygulamaları gerekmektedir. Aynı zamanda kütüphane çalışanlarının da ses yapan ayakkabı (topuklu) gibi, (bilezik) gibi eşyaları giyme/takma konusunda özen göstermeleri gerekmektedir.

II. BÖLÜM

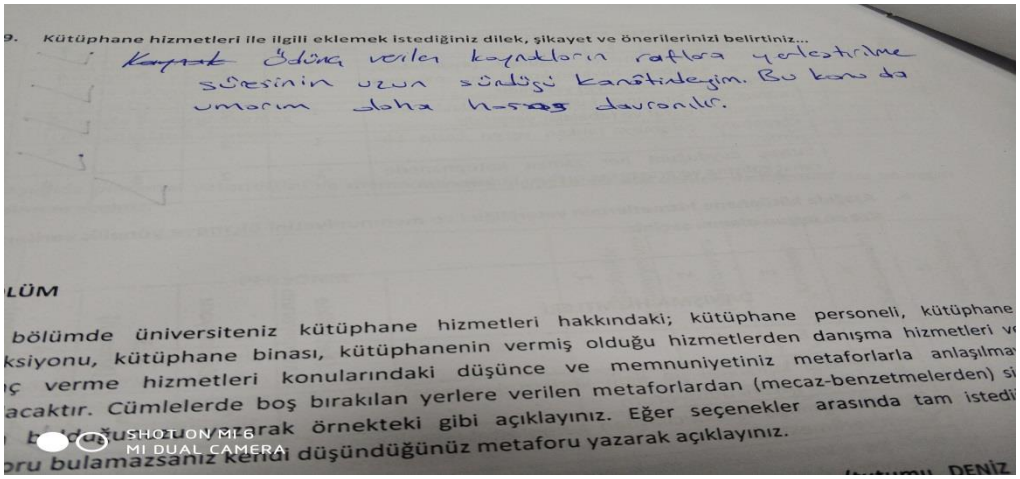
Bu bölümde üniversiteniz kütüphane hizmetleri hakkındaki; kütüphane personeli, kütüphane koleksiyonu, kütüphane binası, kütüphanenin vermiş olduğu hizmetlerden danışma hizmetleri ve ödünç verme hizmetleri konularındaki düşünce ve memnuniyetiniz metaforlarla anlaşılmaya çalışılacaktır. Cümlelerde boş bırakılan yerlere verilen metaforlardan (mecaz-benzetmelerden) sizce uygun bulduğunuzu yazarak örnekteki gibi açıklayınız. Eğer seçenekler arasında tam istediğiniz metaforu bulamazsanız kendi düşündüğünüz metaforu yazarak açıklayınız.

Örnek: Benim için kütüphane personelinin kullanıcılara olan davranışı/tutumu DENİZ FEN gibidir/benzemektedir. Çünkü yol göstericidir.

Benim için kütüphane personelinin vermiş olduğu hizmet TAM PANSİYON gibidir/benzemek

SHOT ON MI 6
MI DUAL CAMERA

135 Numaralı Katılımcının Cevabı

ÖZET

Çalışmada kullanıcıların kütüphane kavramı ve üniversite kütüphane hizmeti hakkındaki algıları ölçülmeye çalışılmıştır. Bu amaç doğrultusunda eş zamanlı iki farklı veri toplama aracı kullanılarak elde edilen verilerin karşılaştırılması yapılmıştır. Veri toplama araçlarından biri 5'li likert sorulardan diğeri de likert sorulara karşılık gelecek metafor sorulardan oluşmaktadır. Çalışma TOGÜ araştırma görevlileri üzerinde uygulanarak TOGÜ Kütüphanesi hizmetleri değerlendirilerek araştırma görevlilerinin kütüphane hakkındaki ürettikleri metaforlar incelenmiştir.

Çalışmanın sonuçları, nicel yöntem ile toplanan veriler ile nitel yöntem ile toplanan veriler arasında farklılık olduğunu, araştırma görevlilerinin metafor sorularına daha içten ve objektif cevap verdiklerini göstermektedir. Personel, koleksiyon, bina, danışma hizmetleri ve ödünç verme hizmetlerinin araştırma görevlilerinin kütüphane hizmetleri hakkında düşüncelerini etkileyen unsurlar olduğu görülmektedir.

Az sayıda araştırma görevlisi tarafından olsa bile kütüphanenin hala mekân olarak algılandığı ve yukarıda sayılan 5 unsurdan ayrı olarak düşünüldüğü de ulaşılan diğer bir sonuç olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Metafor, Üniversite Kütüphaneleri, Üniversite Kütüphane Hizmetleri, Nitel Araştırma Yöntemleri, Nicel Araştırma Yöntemleri

ABSTRACT

In this study, users' perceptions about library concept and university library service were tried to be measured. For this purpose, the data obtained by using two different simultaneous data collection tools were compared.One of the data collection tools is the questions of Five-Point Likert Scale and the other consists of metaphor questions corresponding to Likert Questions.The study was carried out on TOGÜ research assistants and the metaphors which produced by the research staff about the library, were analyzed by evaluating the TOGÜ Library services.

The results of the study show that there is a difference between the data collected by the quantitative method and the data collected by the qualitative method, and the research assistants have more sincere and objective answers to the metaphor questions.Staff, collections, the building, advisory services and lending services are the factors that influence the opinions of research assistants about library services.

Even if there were a small number of research assistants, the library was still perceived as a space and it was considered as separate from the above mentioned 5 elements.

Keywords: Metaphor, University Libraries, University Library Services, Qualitative Research Methods, Quantitative Research Methods